

Робочий зошит

учня / учениці 3 _____ класу

ДОРОГІ ТРЕТЬОКЛАСНИКИ ТА ТРЕТЬОКЛАСНИЦІ!

Вам надзвичайно цікаво спостерігати за навколишнім світом, за змінами, які відбуваються в природі. Цей зошит допоможе вам пізнавати та досліджувати об'єкти, які вас оточують. Але не менш захопливим є отримання інформації про країну, у якій ви живете, про винаходи, які полегшують життя людини, про скарби, які заховані в надрах землі. Важливою для вивчення є тема «Організм людини». Адже, виконуючи різноманітні завдання, можна навчитися доглядати за своїм тілом і зміцнювати здоров'я.

У зошиті запропоновано багато цікавих завдань: ребуси, кросворди й анаграми. Ви навчитеся встановлювати відповідність, порівнювати об'єкти, знаходити «зайві», складати «павутинку» слів, працювати зі схемами, таблицями та діаграмами, створювати малюнки, висловлювати власні думки, відповідати на запитання.

Для кращого орієнтування в завданнях потрібно використовувати умовні позначення. Якщо вам буде складно, зверніться за допомогою до вчителя (учительки) або інших дорослих.

Цей зошит стане вам в пригоді під час вивчення предмета «Я досліджую світ».

Міркуйте, порівнюйте, досліджуйте та спостерігайте!

Авторка

Умовні позначення:

— познач;

— допиши, напиши;

— пронумеруй;

— з'єднай.

— розмалюй, намалюй;

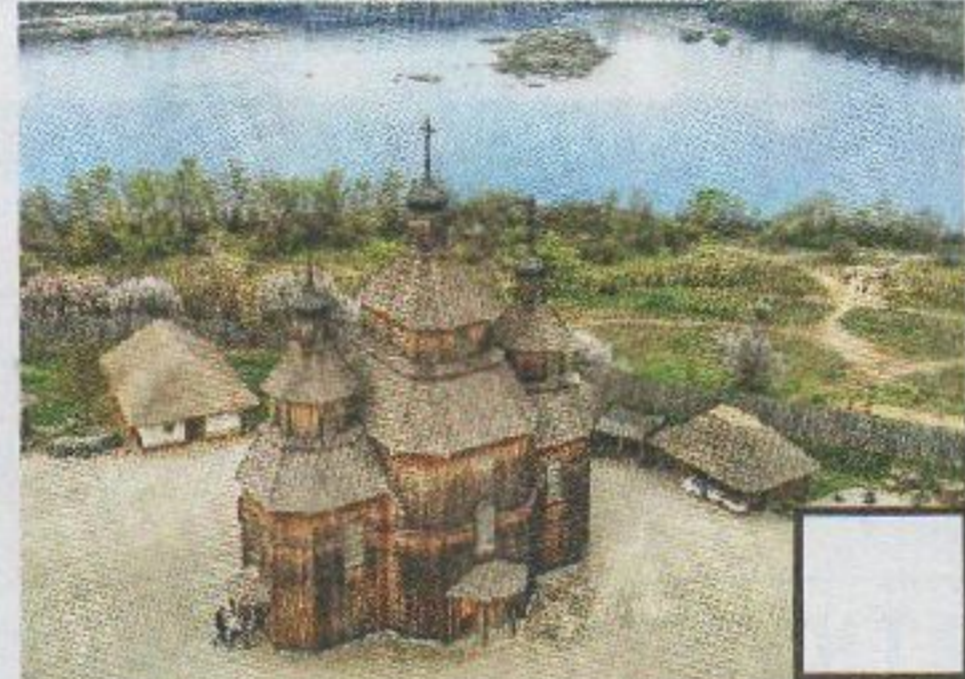
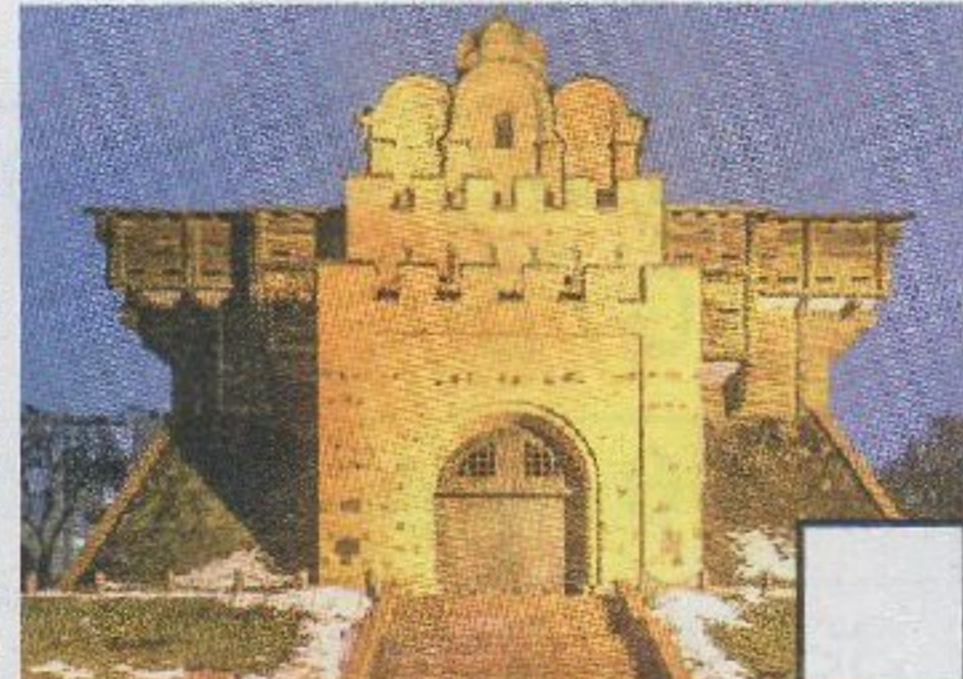
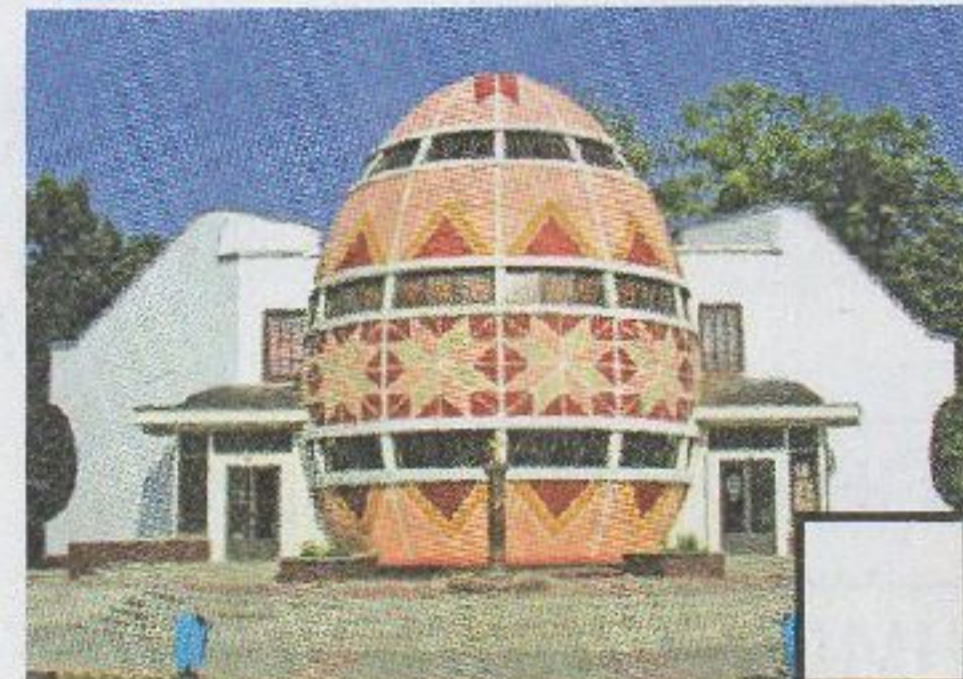
5. Знайди й обведи назви національностей, які проживають в Україні. Запиши назви національностей відповідно до їхніх національних костюмів.

с	б	о	л	г	а	р	и	м
у	к	р	а	ї	н	ц	і	и
м	п	о	л	я	к	и	и	т
и	р	с	у	г	о	р	ц	і
т	б	і	л	о	р	у	с	и
ь	р	о	с	і	я	н	и	ф
б	і	н	м	р	а	у	ь	і
ю	в	и	и	о	п	н	б	в
с	т	а	т	а	р	и	ю	а

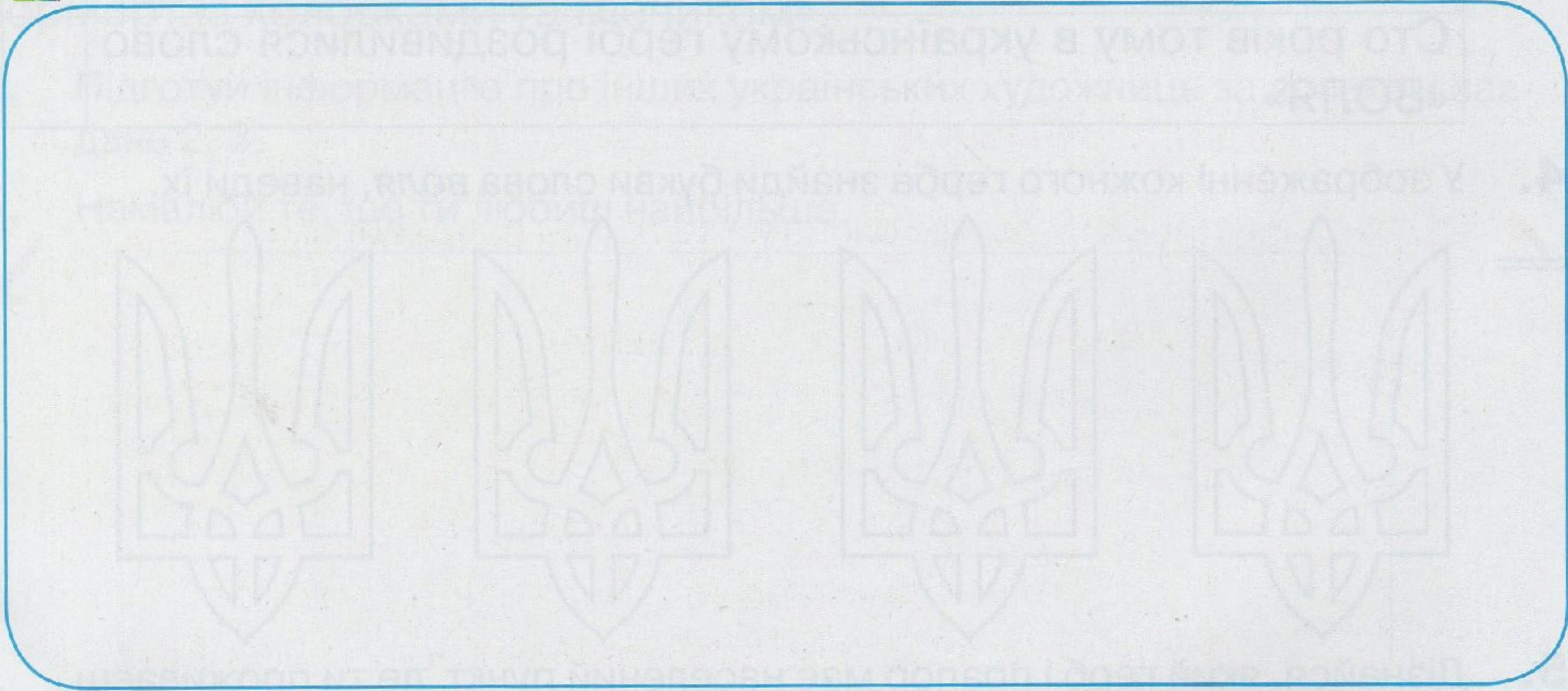
6. Пронумеруй світлини, користуючись довідкою. Визнач назви міст, у яких знаходяться зображені об'єкти. Запиши.

1 2
3

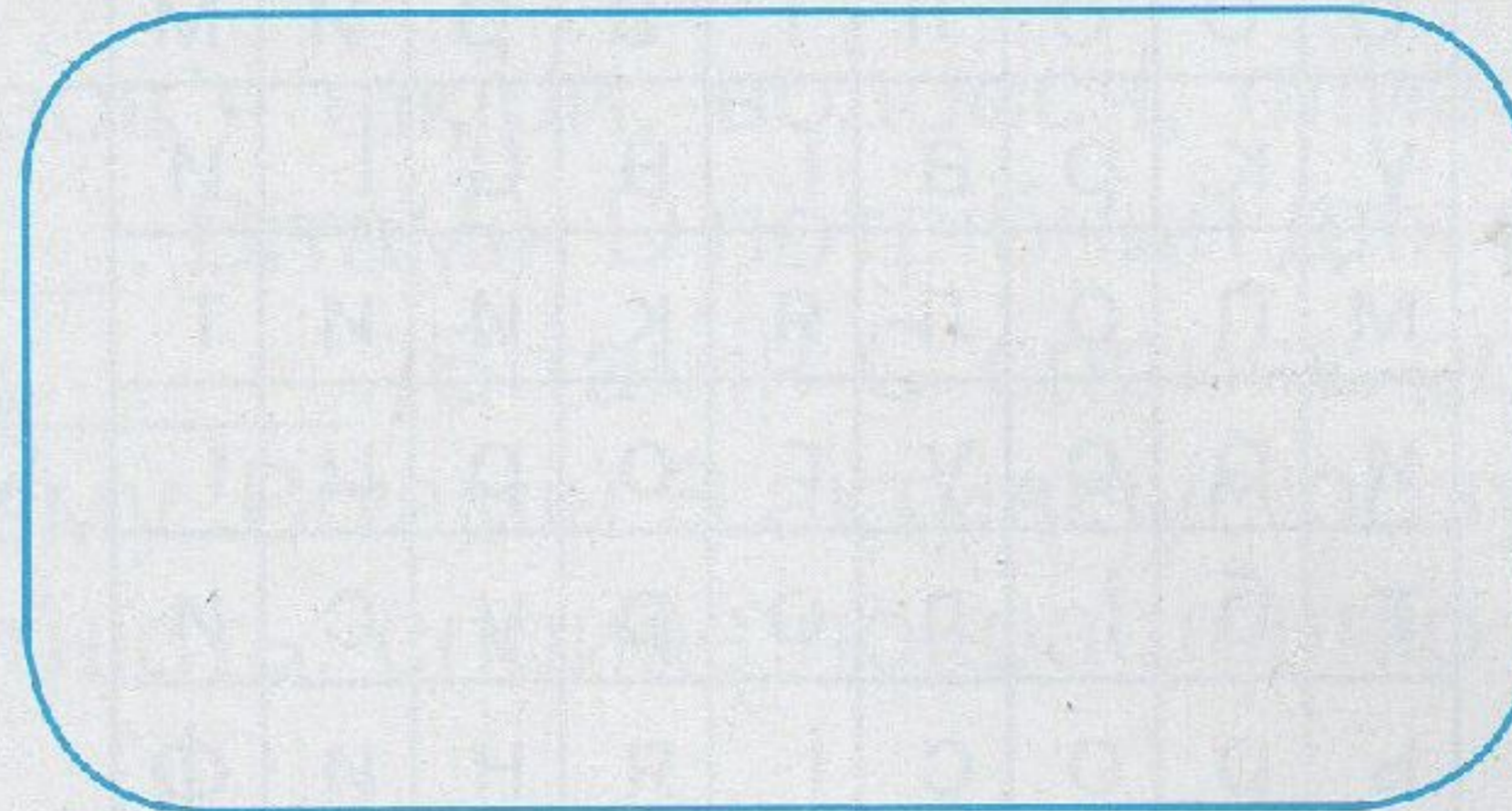
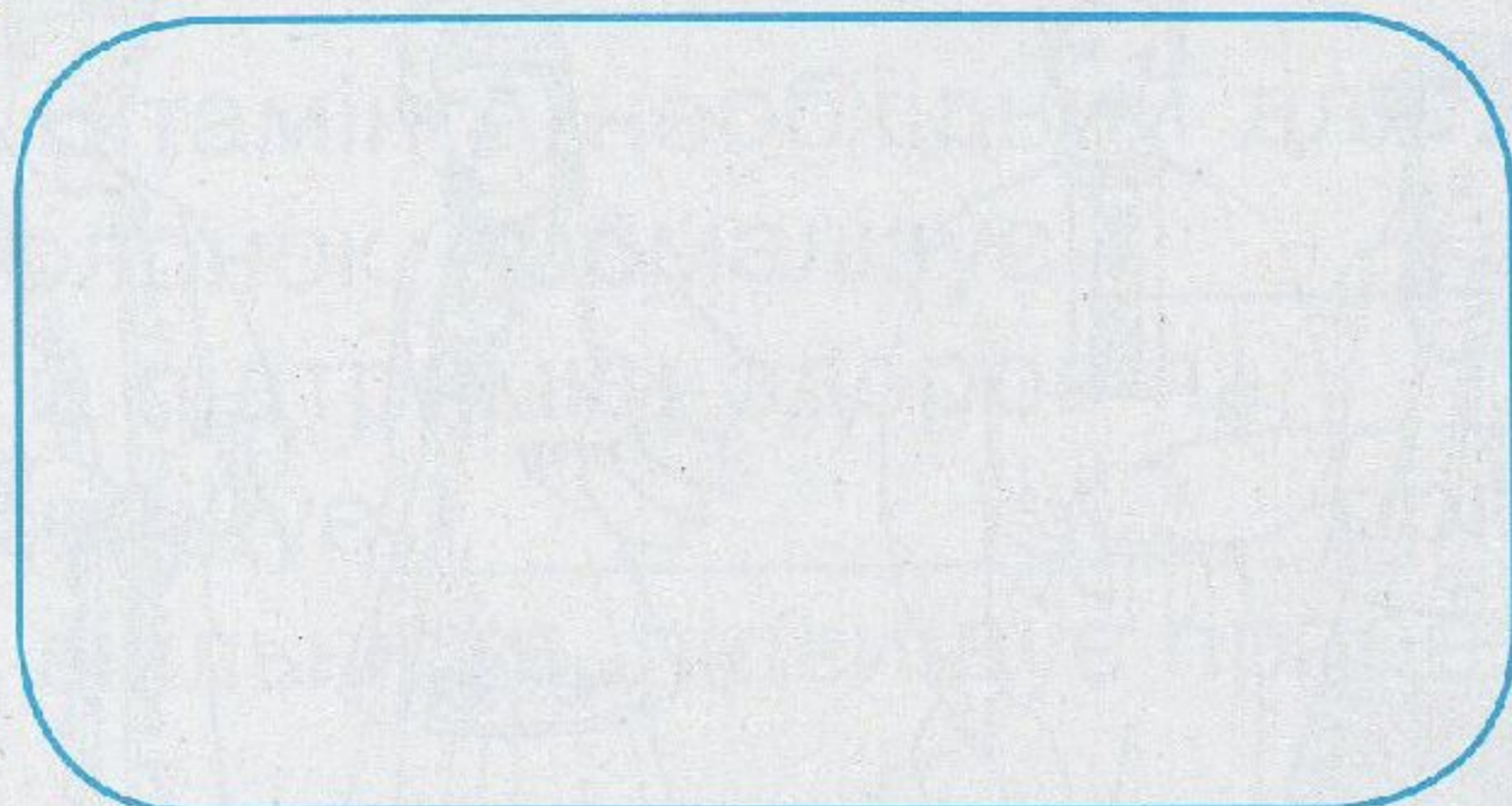
Довідка: 1 — острів Хортиця, 2 — Золоті ворота, 3 — Софіївський парк, 4 — музей «Писанка».

7. Намалюй куточок України, до якого ти подорожував (подорожувала) з дорослими. Розкажи про свою подорож.

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

1. Намалюй Державний Герб і Державний Прапор України.

2. Допиши пропущені слова в першому куплеті Державного Гімну України.

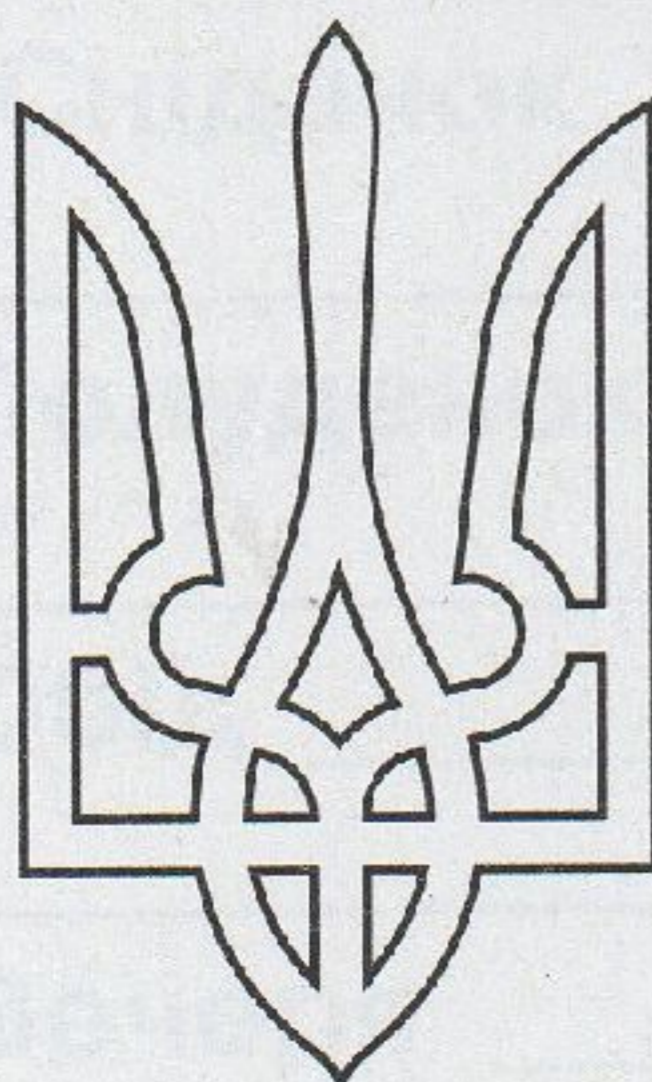
Ще не вмерла України і _____, і воля,
 Ще нам, _____ молодії, усміхнеться доля.
 Згинуть наші воріженьки, як _____ на _____.
 Запануєм і ми, браття, у своїй _____.

3. Познач інформацію, яка тобі була невідома.

☒	На честь Державного Гімну України у 2005 р. було випущено срібну монету номіналом 10 грн.	
☐	Створення українського гімну бере початок з осені 1862 р.	
☐	Найбільший прапор України, занесений до Книги рекордів Гіннеса, становить 60 м завдовжки й 40 м завширшки.	
☐	Найбільший тризуб, викладений на гірському схилі з білого каменю, розташований в Івано-Франківській області.	
☐	Тризуб є на гербах італійської армії.	
☐	Сто років тому в українському гербі роздивилися слово «ВОЛЯ».	

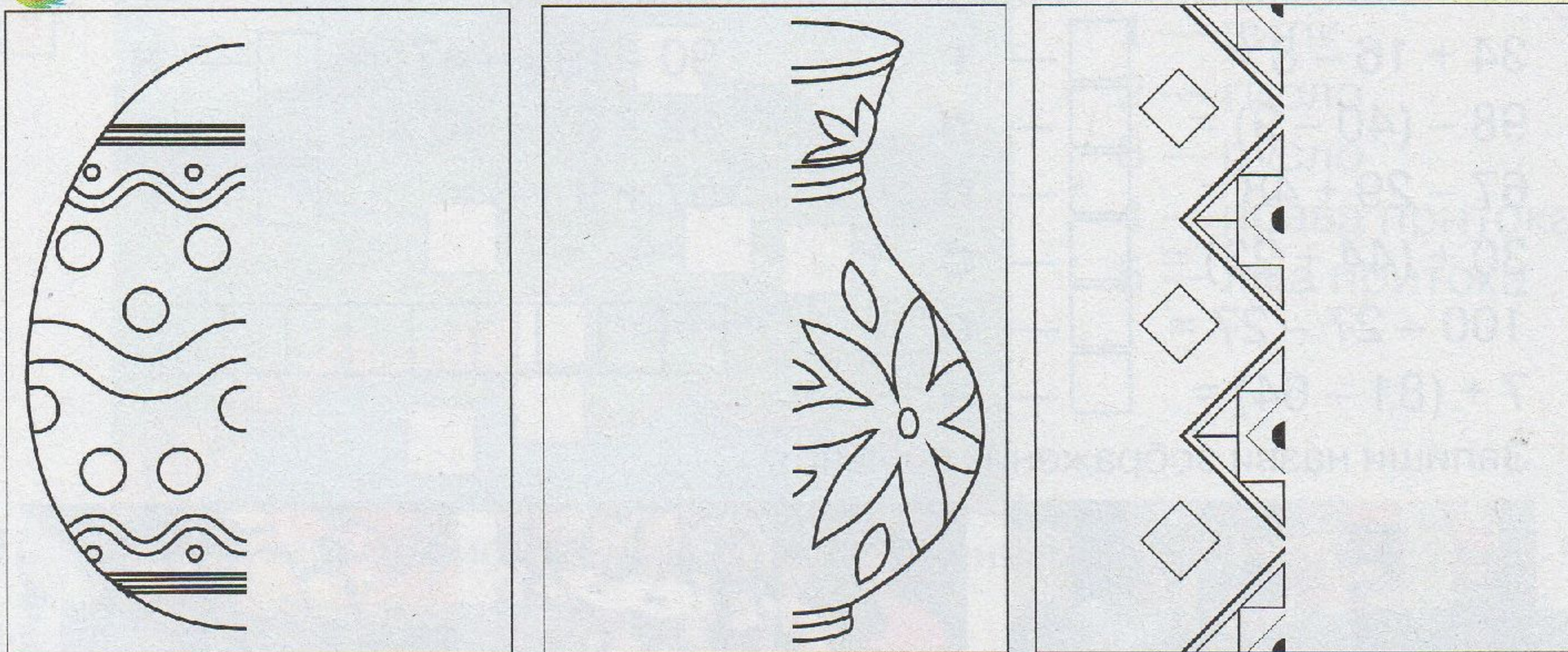
4. У зображенні кожного герба знайди букви слова *воля*, наведи їх.

5. Дізнайся, який герб і прапор має населений пункт, де ти проживаєш.

НАРОДНІ СИМВОЛИ УКРАЇНЦІВ

1. Домалюй праву та ліву частини малюнків. Повтори орнаменти зображених предметів. Розмалюй.

2. Пронумеруй назви рослин українського вінка, користуючись довідкою.
1 2 Чи можна ці рослини назвати символами України? Поясни свою думку.
3

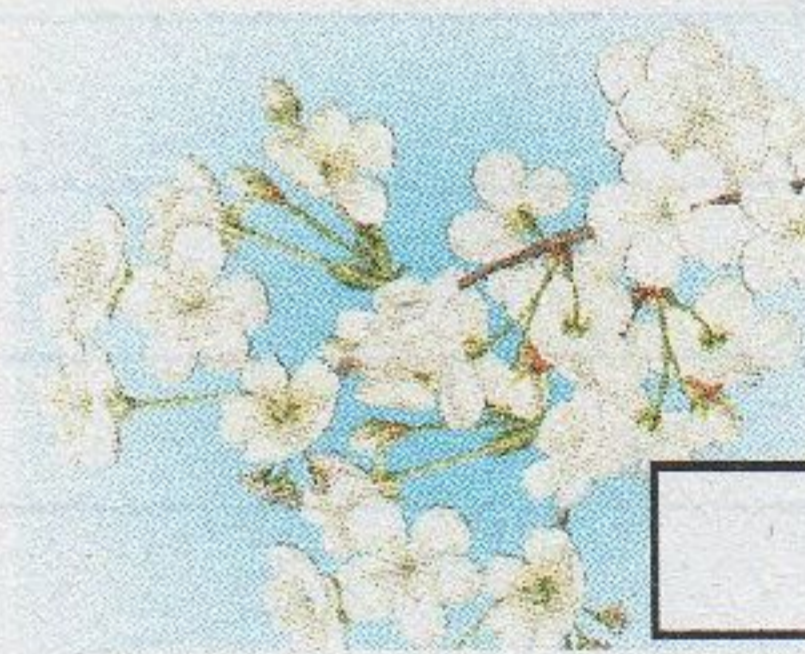

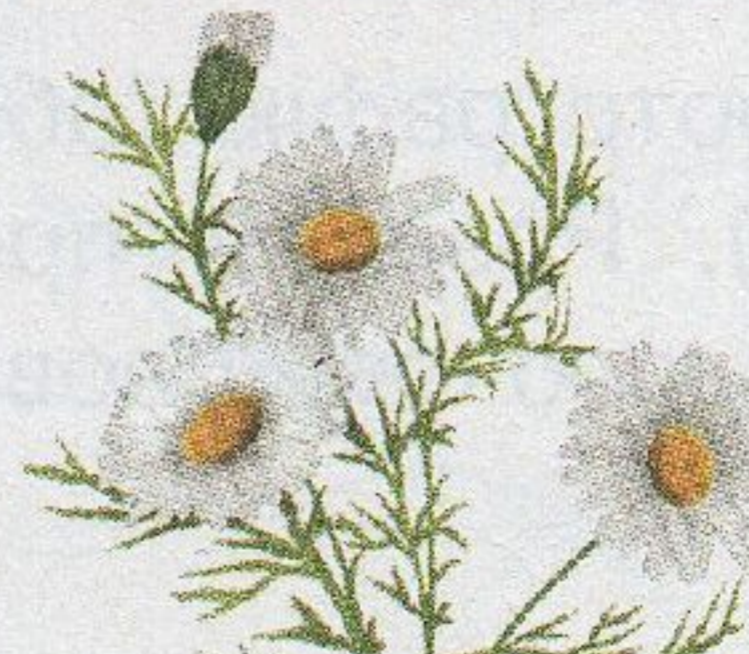

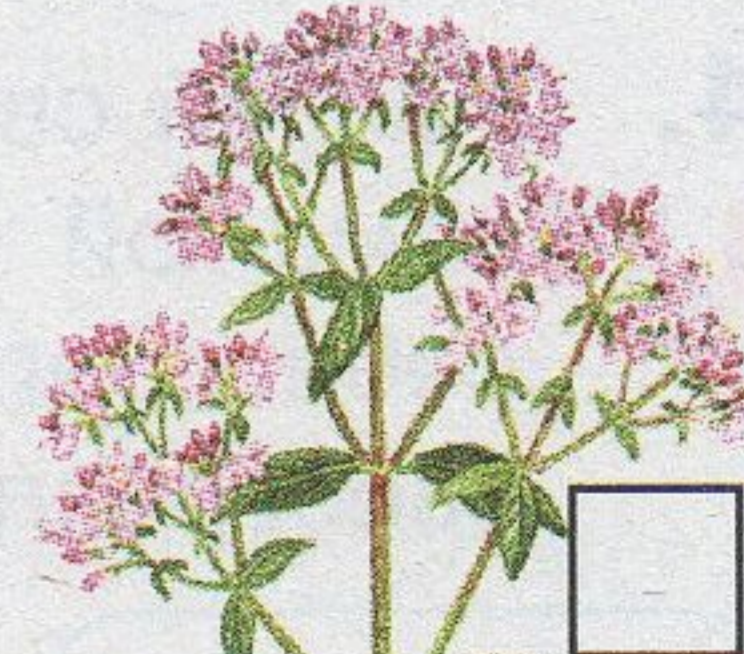

Довідка: 1 — мак, 2 — ромашка, 3 — соняшник, 4 — волошка, 5 — м'ята, 6 — материнка, 7 — лілея, 8 — безсмертник, 9 — вишня, 10 — калина, 11 — мальва, 12 — польовий дзвіночок.

3. Запиши назви тварин, які є символами України.

СУСПІЛЬСТВО ТА СПІЛЬНОТИ

- 1.** Обчисли вирази, запиши їх у порядку спадання. Яке слово утворилося? Запиши. Поясни, як ти розумієш значення слова.

$34 + 16 - 8 = \square - \text{т}$

$90 - (90 - 47) = \square - \text{н}$

$98 - (40 - 9) = \square - \text{л}$

$82 - 67 + 40 = \square - \text{ь}$

$67 - 29 + 48 = \square - \text{п}$

$57 + 9 + 8 = \square - \text{і}$

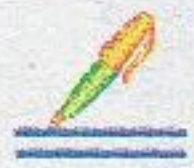
$30 + (44 + 23) = \square - \text{с}$

$100 - 27 - 27 = \square - \text{о}$

$7 + (81 - 64) = \square - \text{а}$

--	--	--	--	--	--	--	--

- 2.** Запиши назви зображених спільнот.

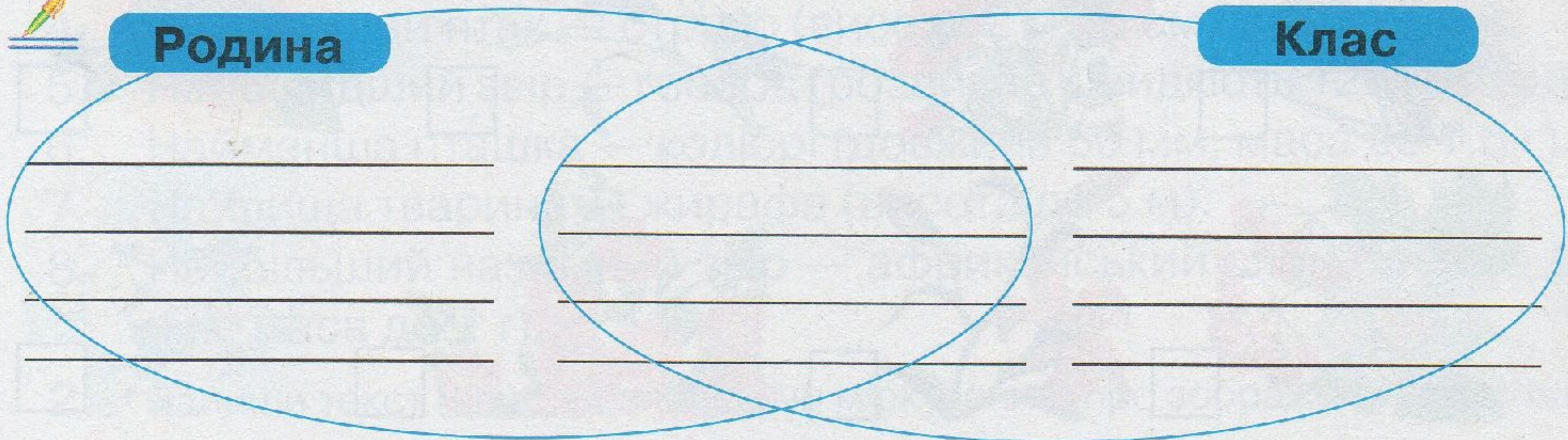
_____

- 3.** Доповни схему. Запиши спільні та відмінні ознаки вказаних спільнот.

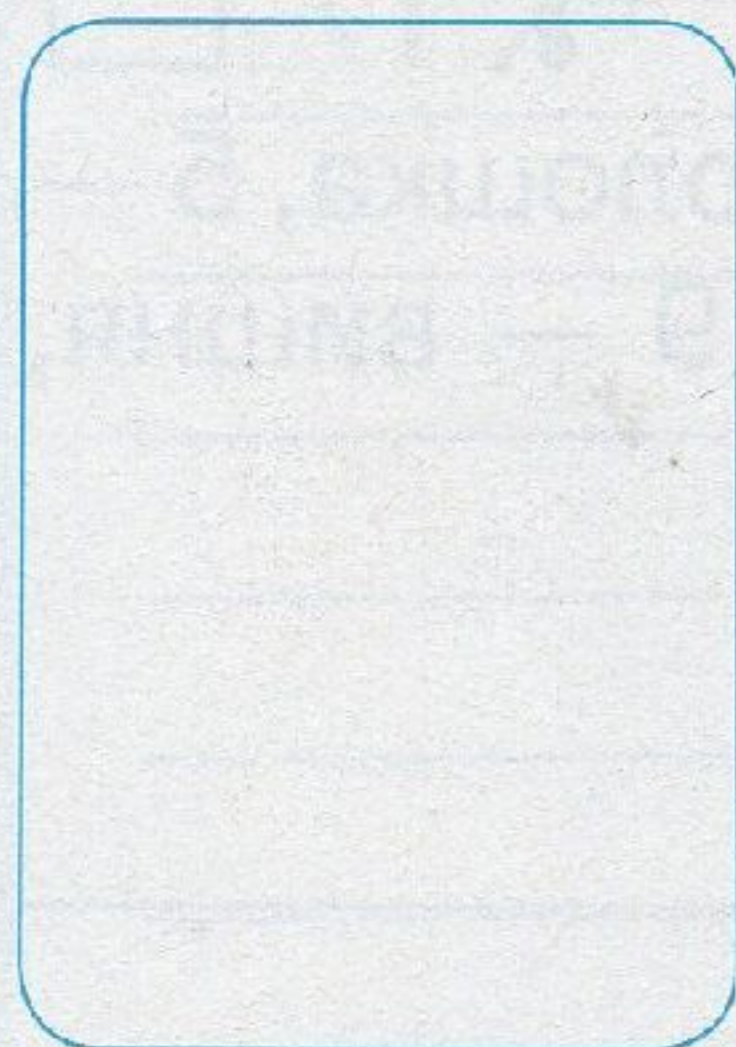

Родина

Клас

- 4.** Наклей свою фотографію (або намалюй себе). Розкажи про себе. Запиши ключові слова своєї розповіді.

_____

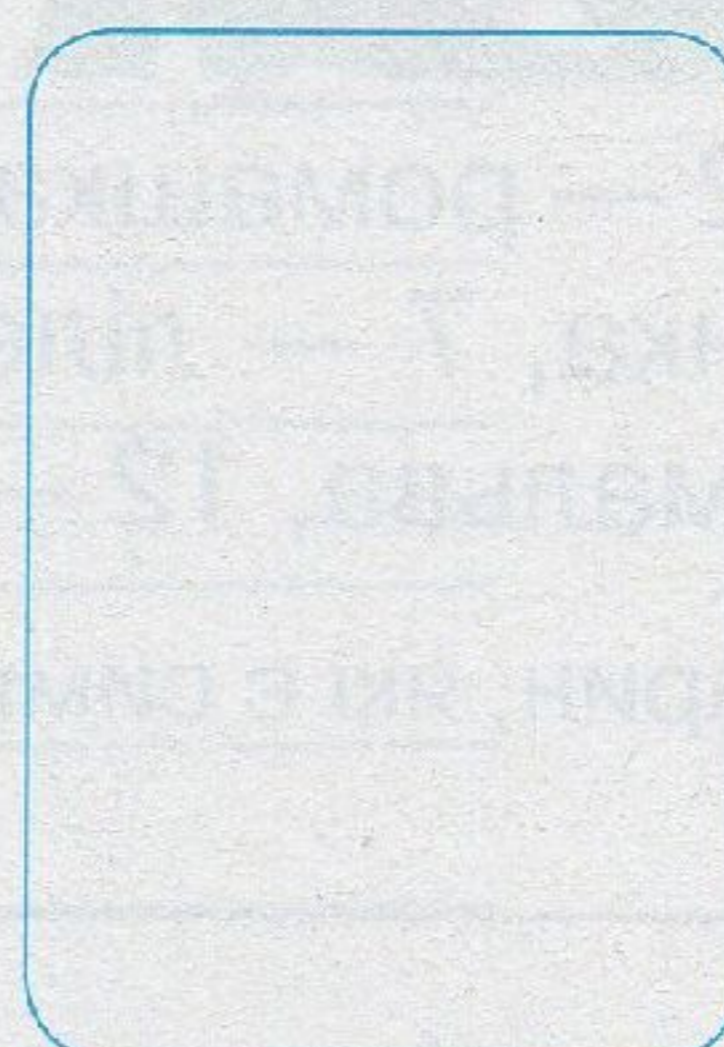
_____

_____

_____

_____

- Наклей фотографію свого друга/подруги (або намалюй його/її). Розкажи про нього/неї. Запиши ключові слова своєї розповіді.

_____

_____

_____

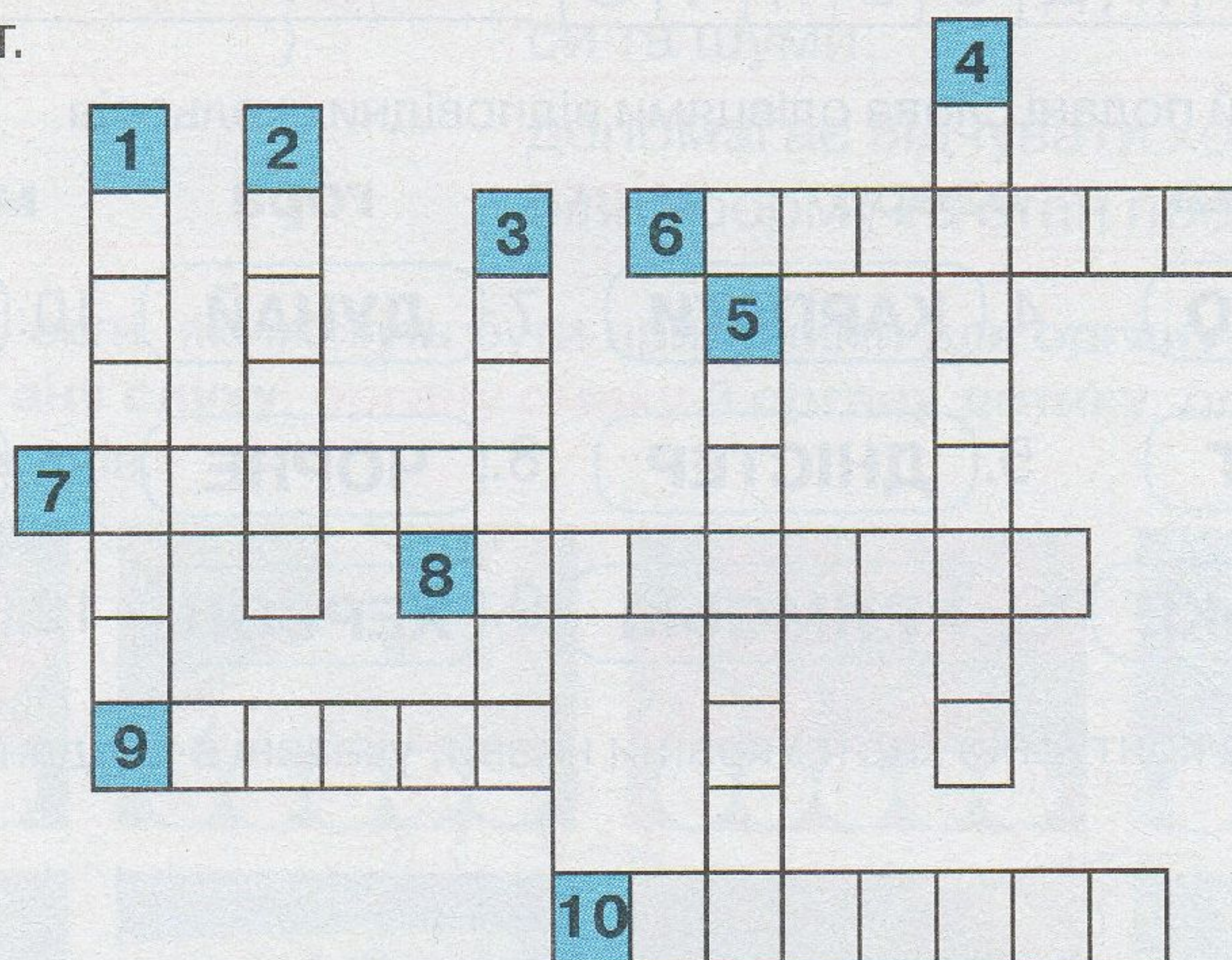
_____

_____

5. Розгадай кросворд. Запиши назви професій.

1. Спортсмен, який займається боксом.
2. Виконавець ролей у театральних виставах.
3. Власник або орендар ферми.
4. Творчий працівник у галузі образотворчого мистецтва.
5. Особа, яка викладає навчальні предмети в школі.
6. Майстер, який робить зачіски, підстригає або фарбує волосся.
7. Робітник, який займається обробкою дерева та виготовленням виробів із нього.
8. Той, хто грає на музичному інструменті.
9. Людина, яка готує їжу.
10. Пілот.

6. Познач відомих людей України олівцем того кольору, що й назва галузі, у якій вони працювали чи працюють. Назви їхні імена та прізвища, користуючись довідкою.

спорт

театр

мистецтво

музика

література

Довідка: Лілія Подкопаєва, Іван Франко, Наталія Могилевська, Іван Марчук, Ада Роговцева.

УКРАЇНА – ЄВРОПЕЙСЬКА ДЕРЖАВА

1. Знайди й обведи назви країн, з якими межує Україна. Запиши їхні назви за алфавітом.

Р	О	С	І	Я	А	П	Р	О	Л
С	Л	О	В	А	Ч	Ч	И	Н	А
П	І	В	А	П	О	Л	Д	Ж	Є
О	У	Г	О	Р	Щ	И	Н	А	Т
Л	В	А	Р	У	М	У	Н	І	Я
Ь	Ч	С	М	И	Т	Т	Ь	Б	Ю
Щ	В	Б	І	Л	О	Р	У	С	Ь
А	М	О	Л	Д	О	В	А	Ч	С

---

2. Розмалуй подані слова олівцями відповідних кольорів.

річка

озеро

місто

гора

море

1. **ДНІПРО**

4. **КАРПАТИ**

7. **ДУНАЙ**

10. **СИНЕВИР**

2. **ЯЛПУГ**

5. **ДНІСТЕР**

8. **ЧОРНЕ**

11. **СВІТЯЗЬ**

3. **АЗОВСЬКЕ**

6. **КРИМСЬКІ**

9. **ХЕРСОН**

12. **ДЕСНА**

3. Познач на контурній карті України назви, указані в завданні 2.

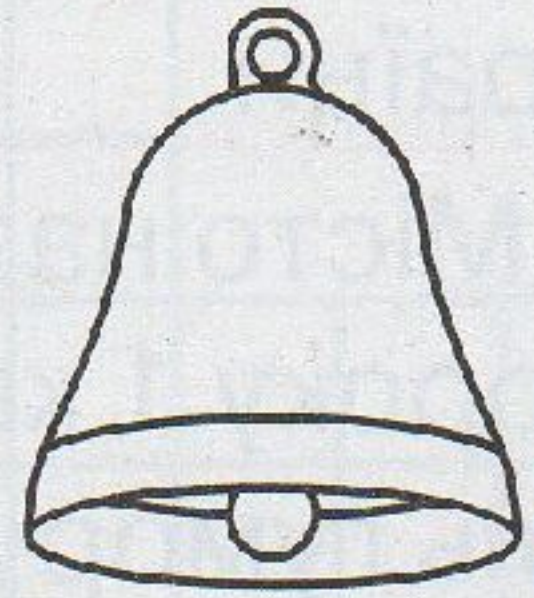
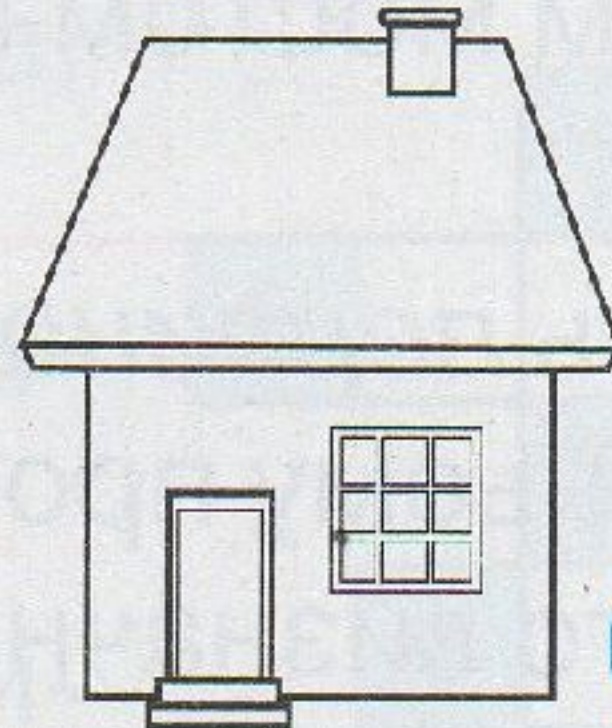
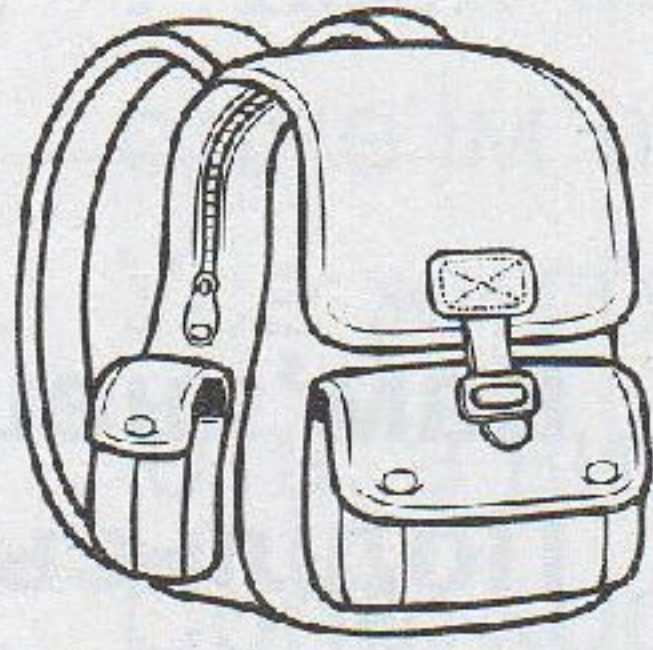
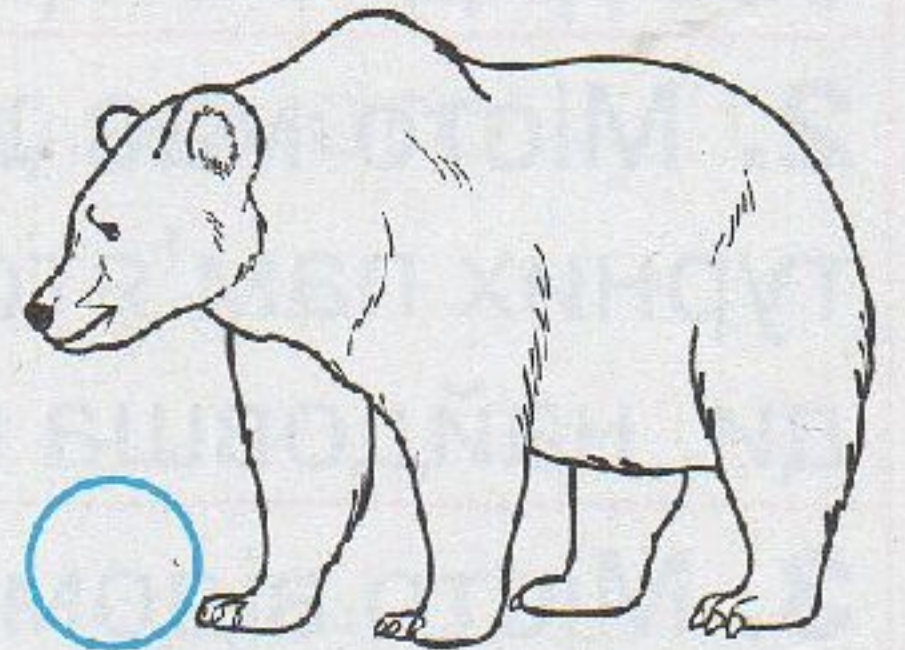
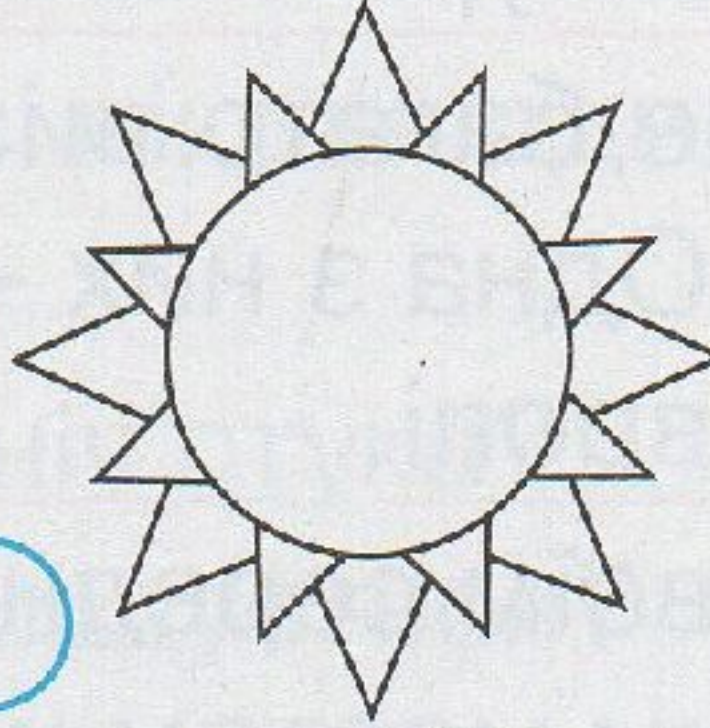
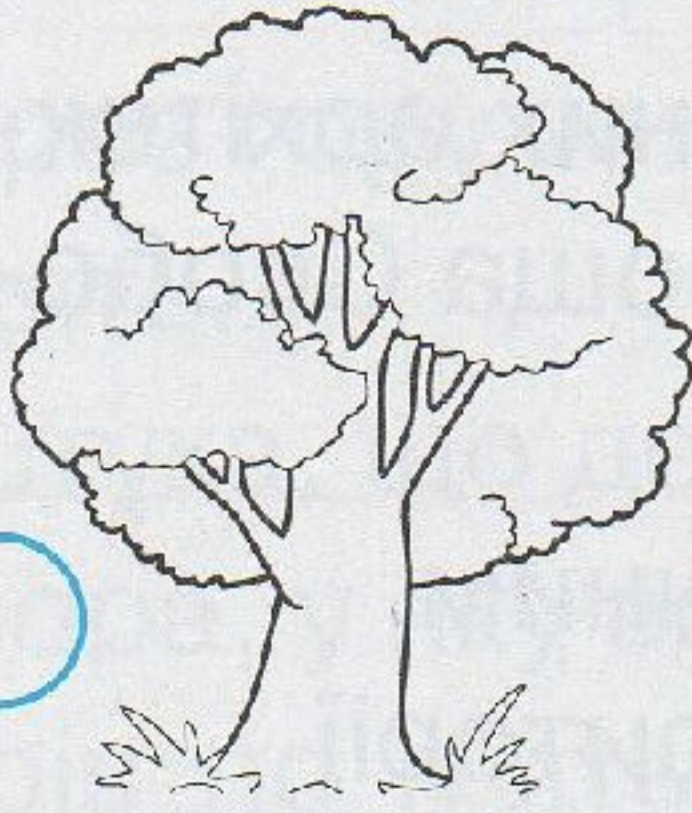
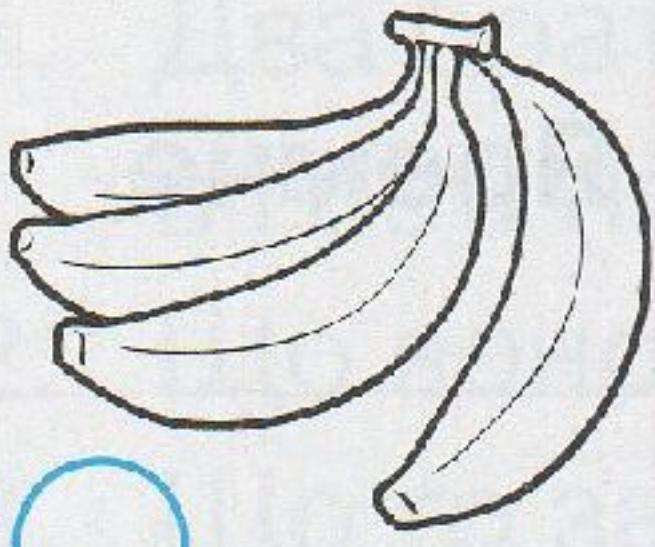
1 2
3

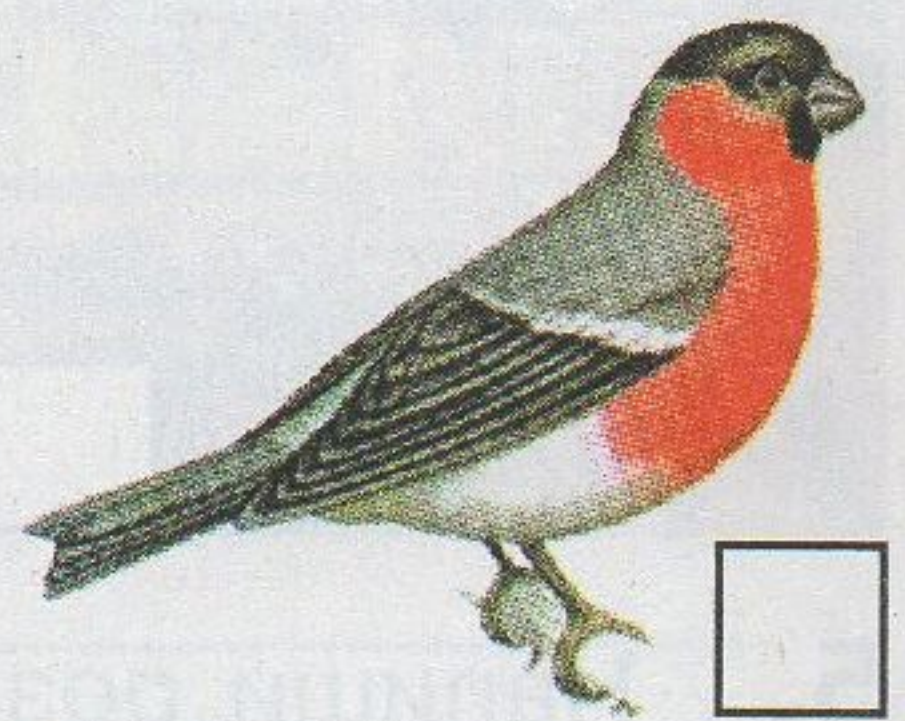
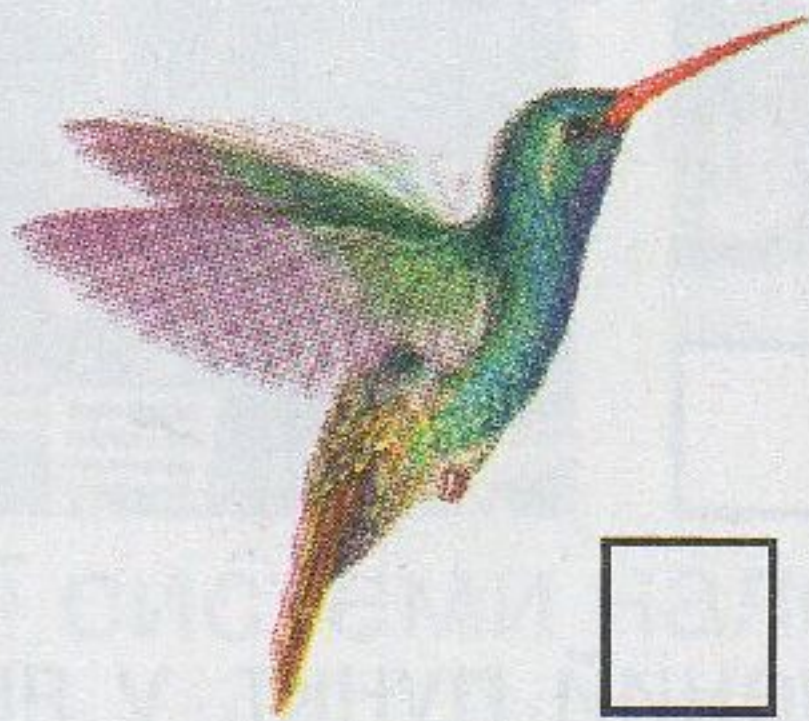

ДОСЛІДЖУЮ ОБ'ЄКТИ ТА РЕЧОВИНИ В ПРИРОДІ

1. Познач об'єкти відповідно до умови: **нежива природа**, **жива природа**, **створені людиною**. Розмалюй об'єкти, які можуть мати однакове забарвлення.

2. Поеднай об'єкти кожного ряду спільним значенням. Допиши речення. Пронумеруй об'єкти в порядку спадання відповідно до їхніх справжніх розмірів.

Це _____.

Це _____.

3. Познач об'єкти, виготовлені з однакових речовин, олівцями однакових кольорів.

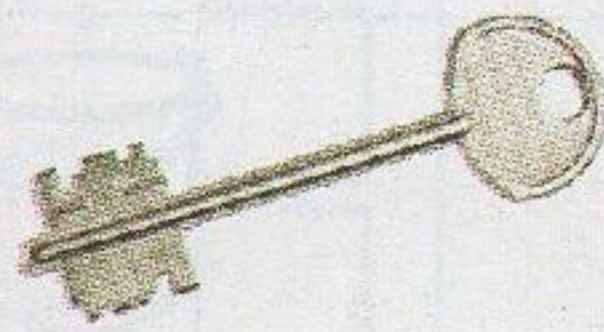
4. Установи відповідність між назвами речовин та об'єктів.

гума
пластмаса
золото
вода
залізо
скло
деревина

труба
прикраса
м'яч
ручка
тарілка
сніжинка
склянка

5. Запиши назви речовин, з яких складаються об'єкти.

6. Запиши під кожним малюнком номери властивостей, які притаманні зображеним об'єктам. Обведи спільні ознаки зображених об'єктів.

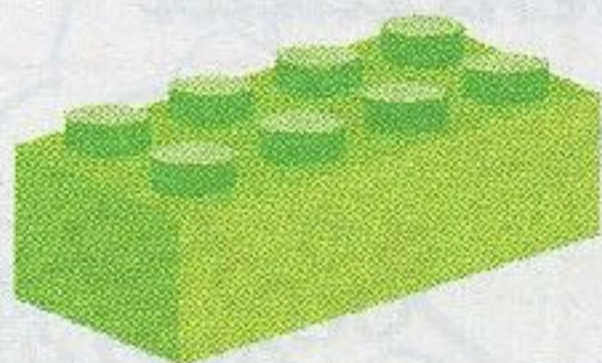

форма

розмір

маса

зabarвлення

Властивості: 1 — природний матеріал, 2 — штучний матеріал, 3 — твердий, 4 — м'який, 5 — пористий, 6 — гнучкий, 7 — пружний, 8 — тоне у воді, 9 — не тоне у воді, 10 — має блиск, 11 — прозорий.

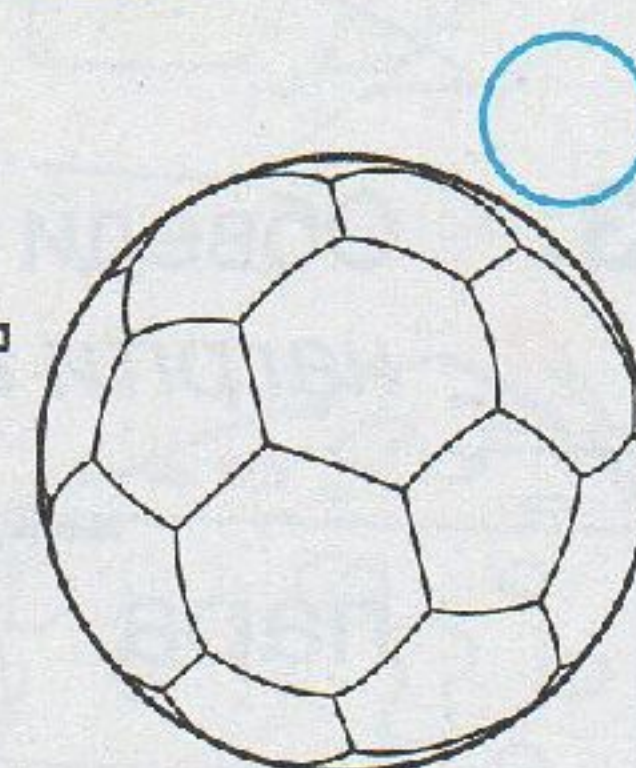
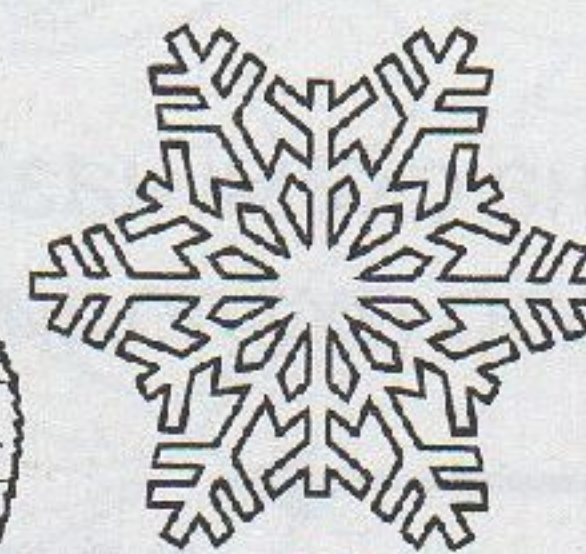
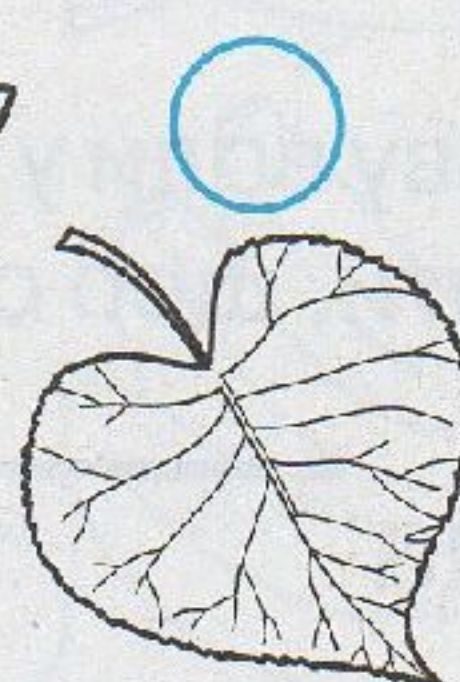
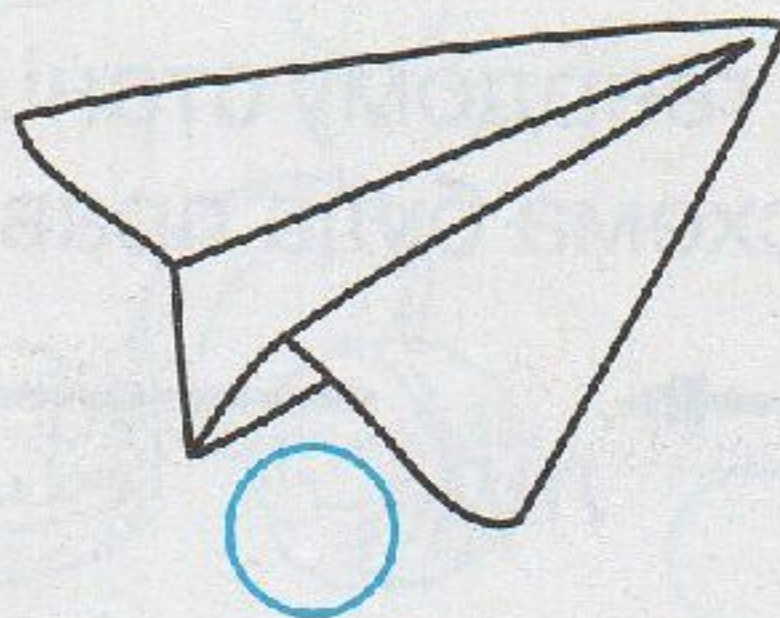
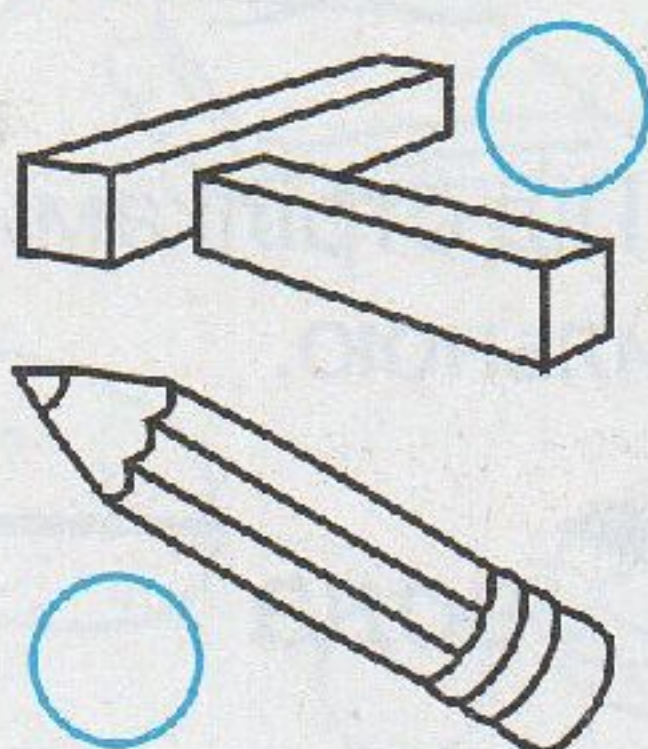
7. Познач об'єкти відповідно до умови олівцями вказаних кольорів. Розмалюй природні об'єкти.

твердий

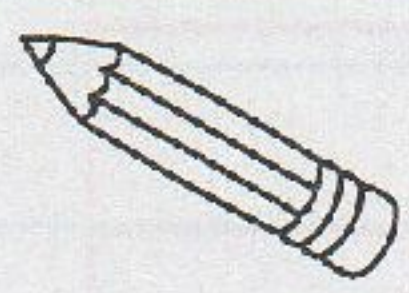

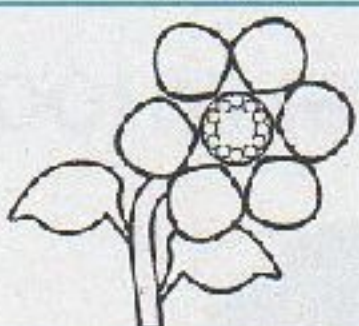

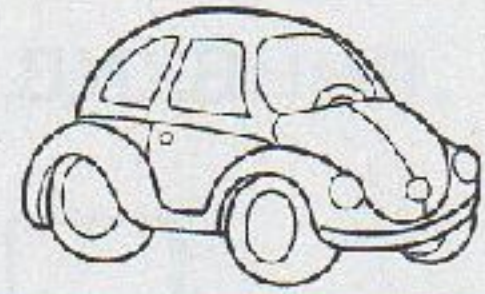
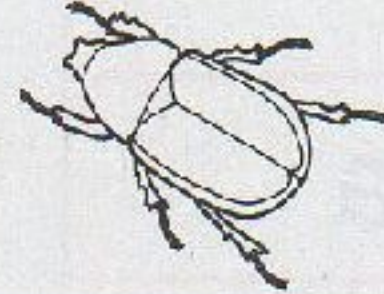
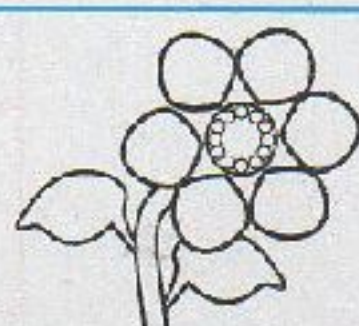

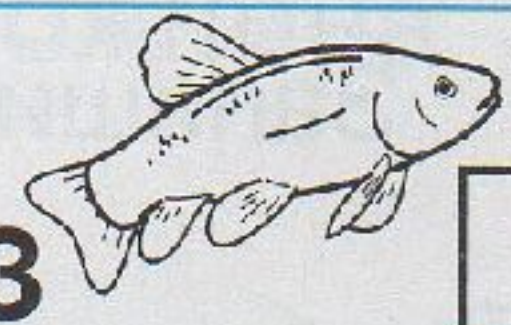
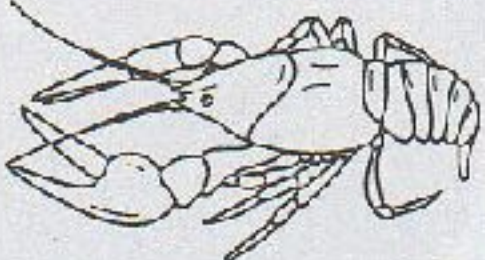

рідкий

газоподібний

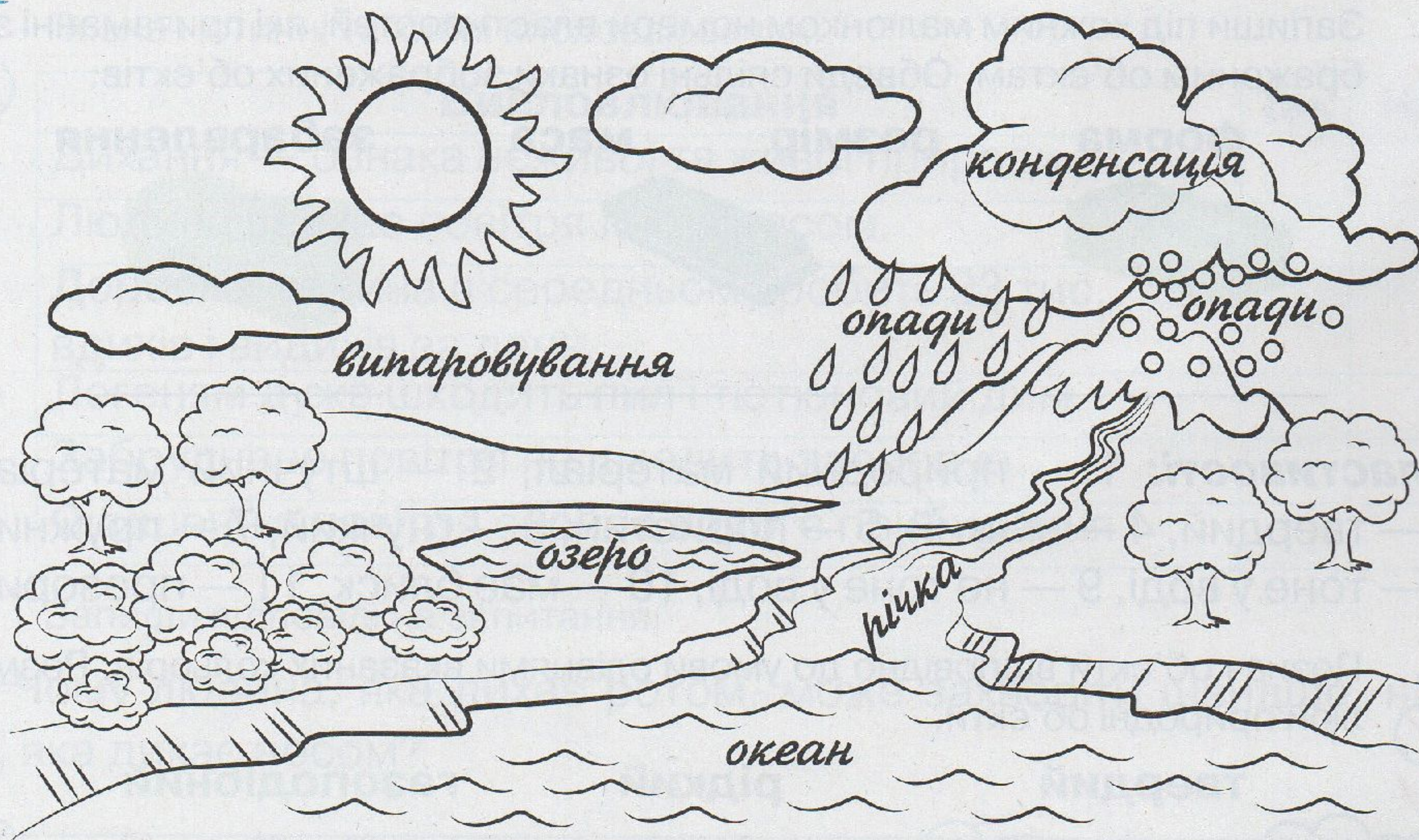

ВОДА В ПРИРОДІ

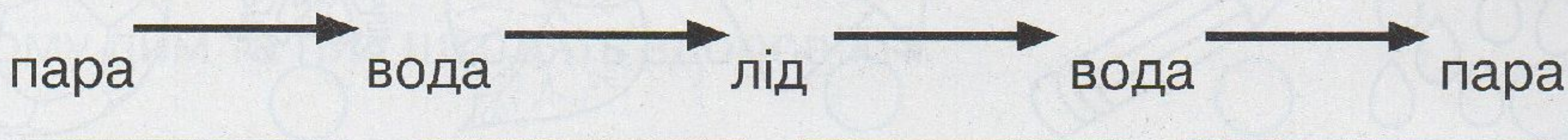
1. Визнач, які літери позначають малюнки, і напиши їх у відповідних клітинках. Назви слово, яке з'явилося. Розмалюй об'єкти, яким потрібна вода для життя.

	О	В	А	Д	
1					 <input style="width: 30px; height: 30px;" type="checkbox"/>
2					 <input style="width: 30px; height: 30px;" type="checkbox"/>
3					 <input style="width: 30px; height: 30px;" type="checkbox"/>
4					 <input style="width: 30px; height: 30px;" type="checkbox"/>

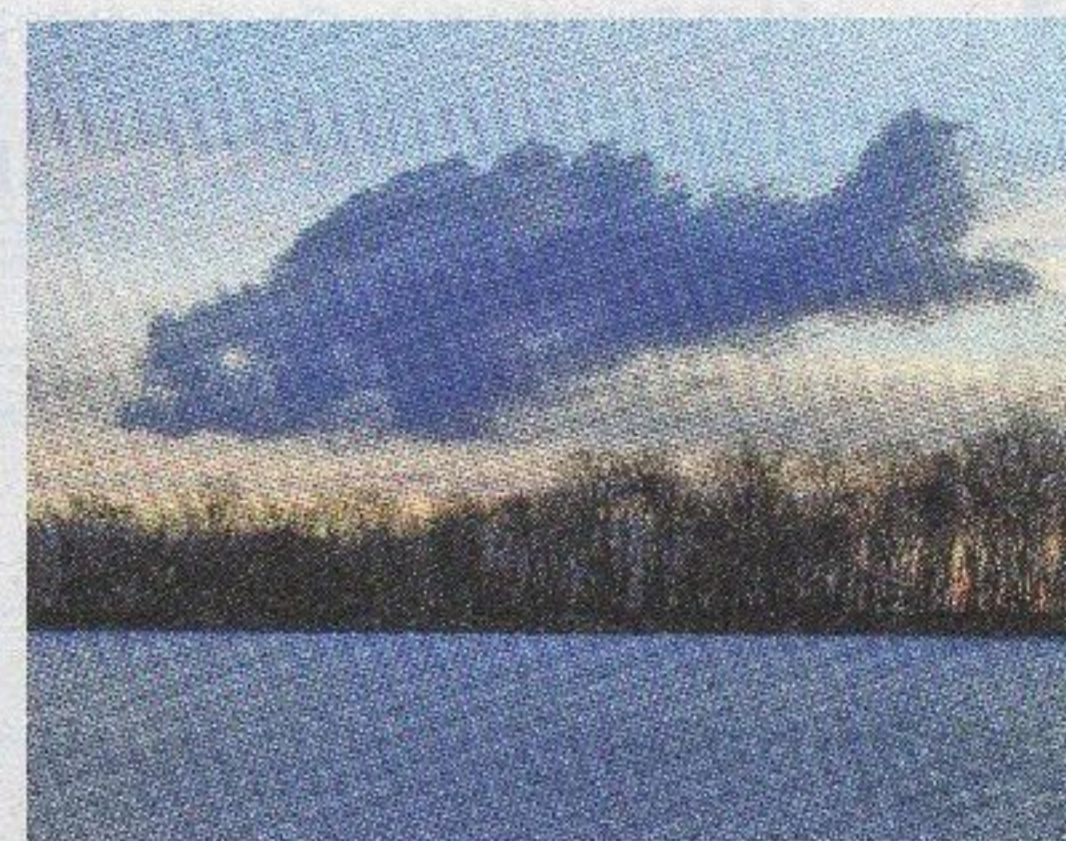
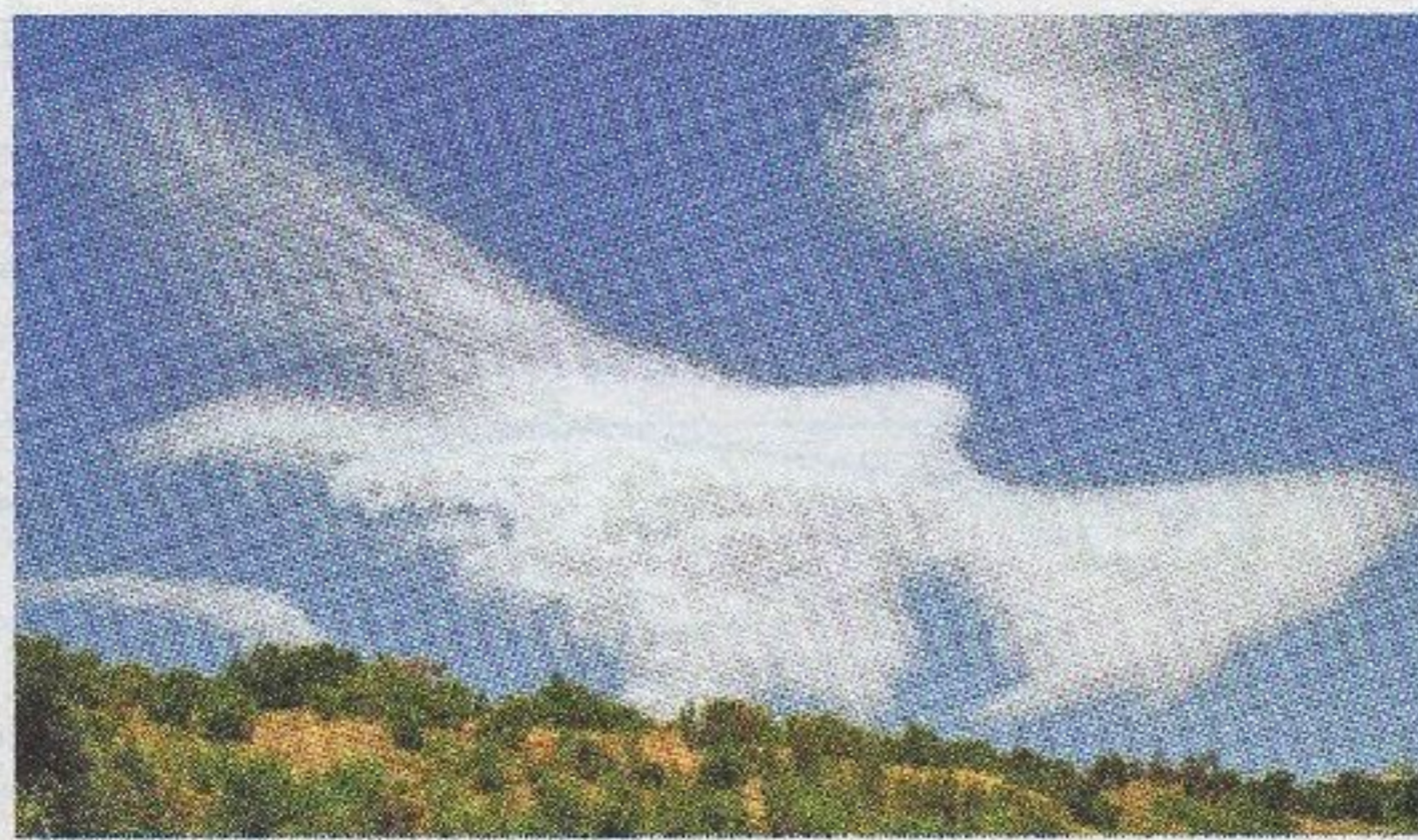
2. Доповни стрілками схему колообігу води в природі. Розмалюй ту частину малюнка, де вода перебуває в рідкому стані.

3. Обведи на схемі назву води у твердому стані. Під стрілками запиши слова *нагріти* або *охолодити*, щоб схема була правильною.

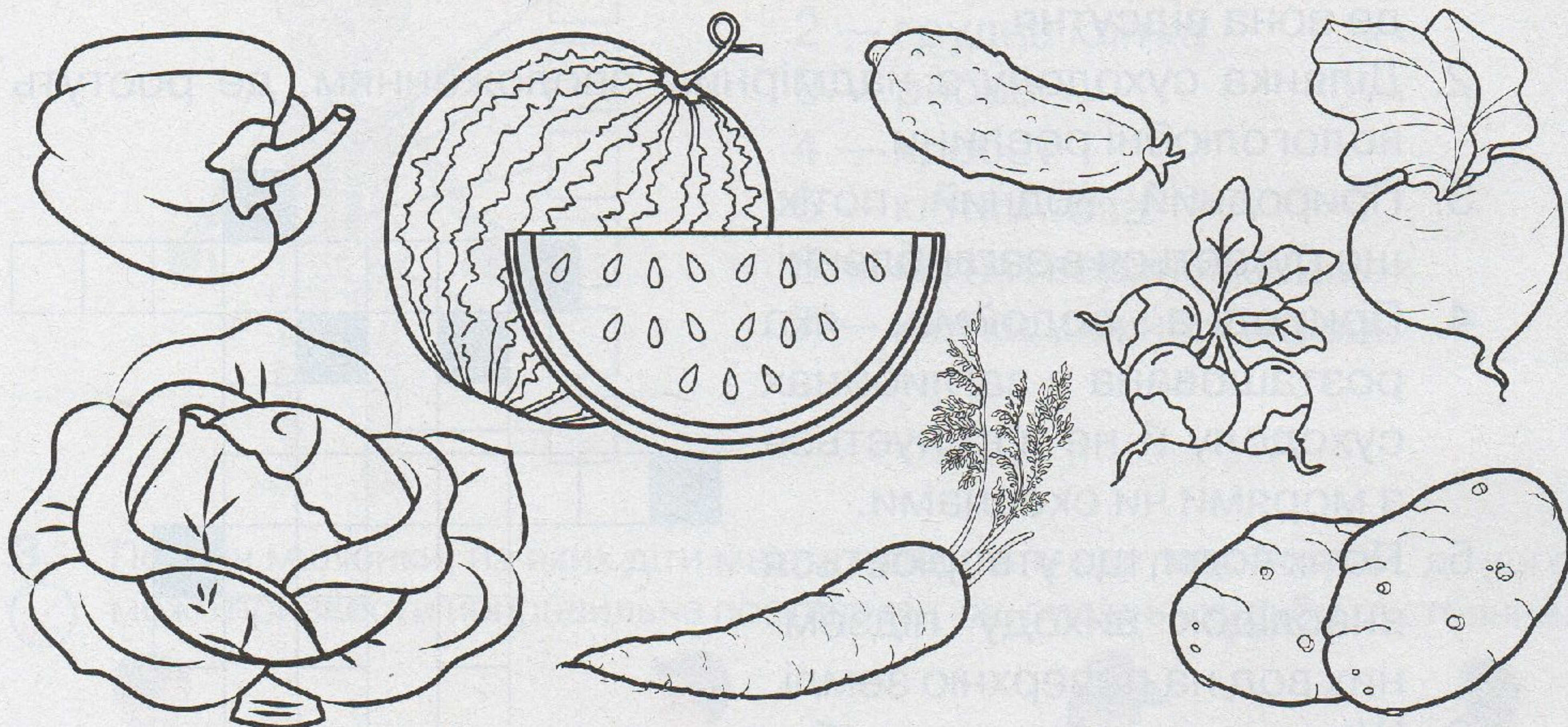

4. Запиши, на кого подібні хмари. Розкажи, чи доводилося тобі бачити хмари, що нагадують різні об'єкти.

5. Розшифруй анаграми й ти дізнаєшся, які овочі містять найбільшу кількість води. Розмалюй ці овочі.

ВУНКА ПУСКАТА ДИСРЕКА РЕЦЬПЕ РОКГІО

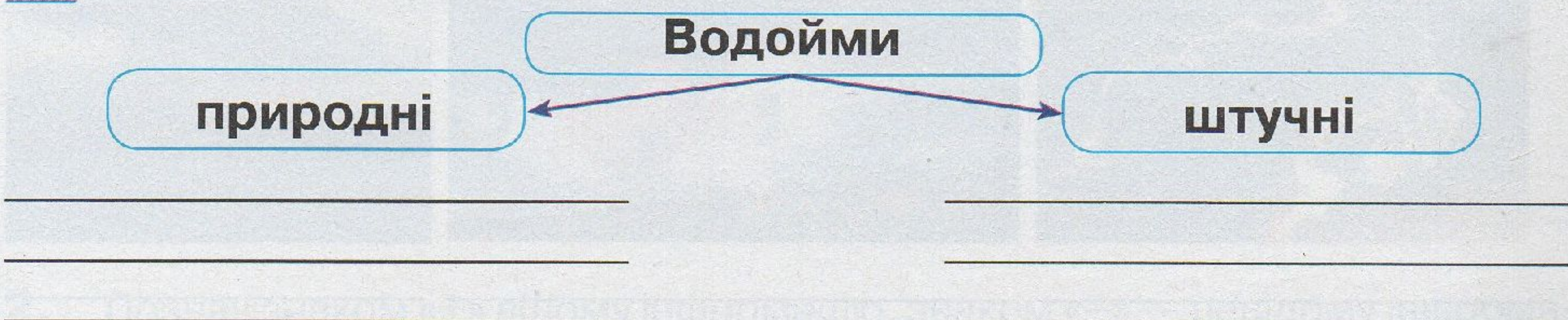
6. Познач правила, яких дотримується твоя родина для збереження питної води.

- Використовуємо малий струмінь води.
- Приймаємо душ.
- Вчасно ремонтуємо крани.
- Закриваємо кран під час чищення зубів.
- Миємо посуд не під струменем води, яка тече, а в раковині, наповненою водою.
- Використовуємо пральну машину з повним завантаженням.
- Використовуємо збережену дощову воду для поливу квітів чи газонів.

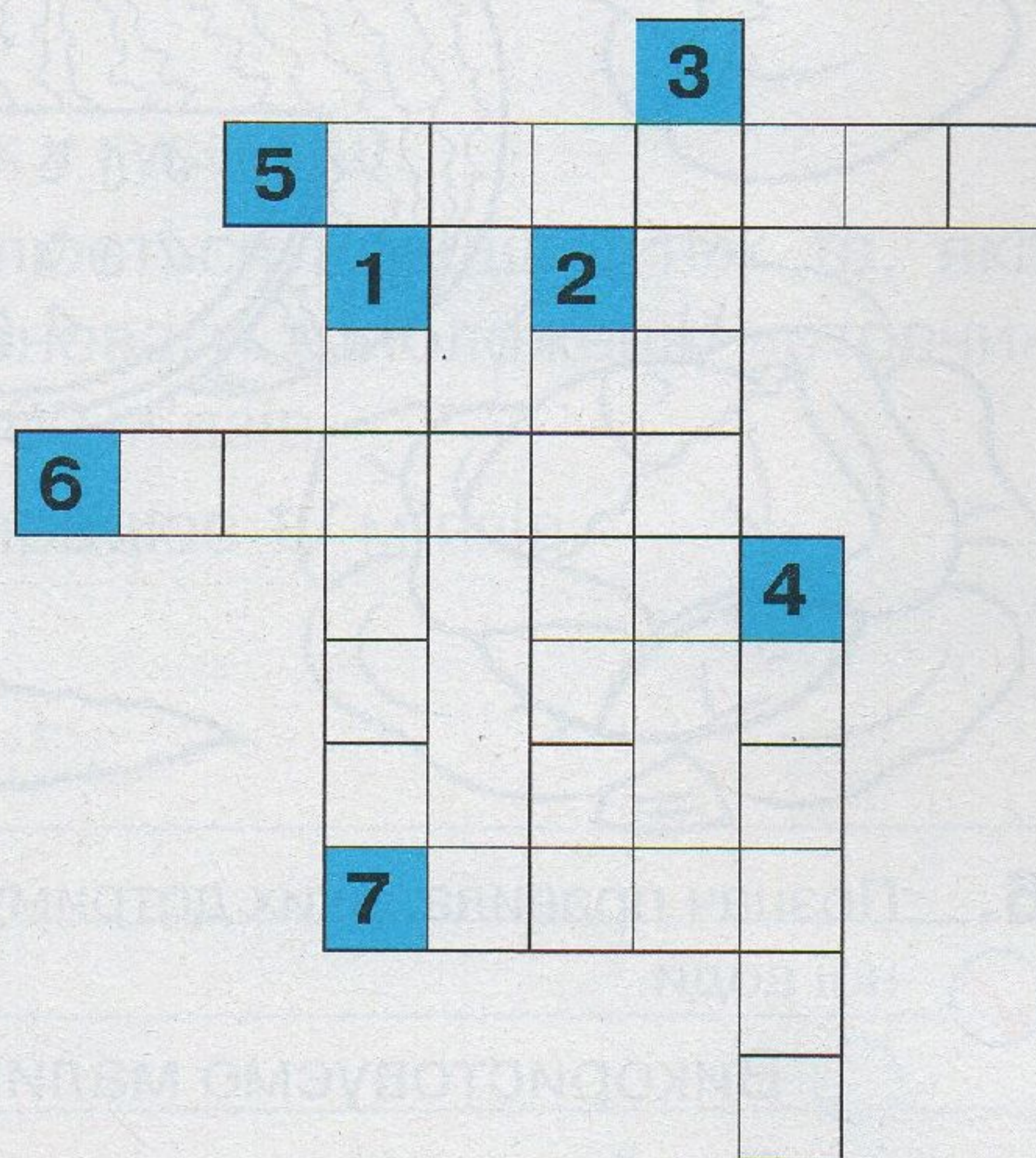
РІЗНОМАНІТНІСТЬ ВОДОЙМ

- 1.** Доповни схему назвами водойм. Обведи назви водойм, які є у твоєму населеному пункті. Запиши їхні назви за зразком.

Зразок. Річка Дніпро, _____.

- 2.** Розгадай кросворд.
1. Штучна водойма, створена для постачання води в місця, де вона відсутня.
  2. Ділянка суходолу з надмірним зволоженням, де ростуть вологолюбні рослини.
  3. Природний водний потік, що рухається в заглибленні.
  4. Природна водойма, яка розташована в заглибинах суходолу й не з'єднується з морями чи океанами.
  5. Потік води, що утворюється внаслідок виходу підземних вод на поверхню землі.
  6. Штучна водойма для зберігання води.
  7. Частина океану, яка відокремлена від нього суходолом.

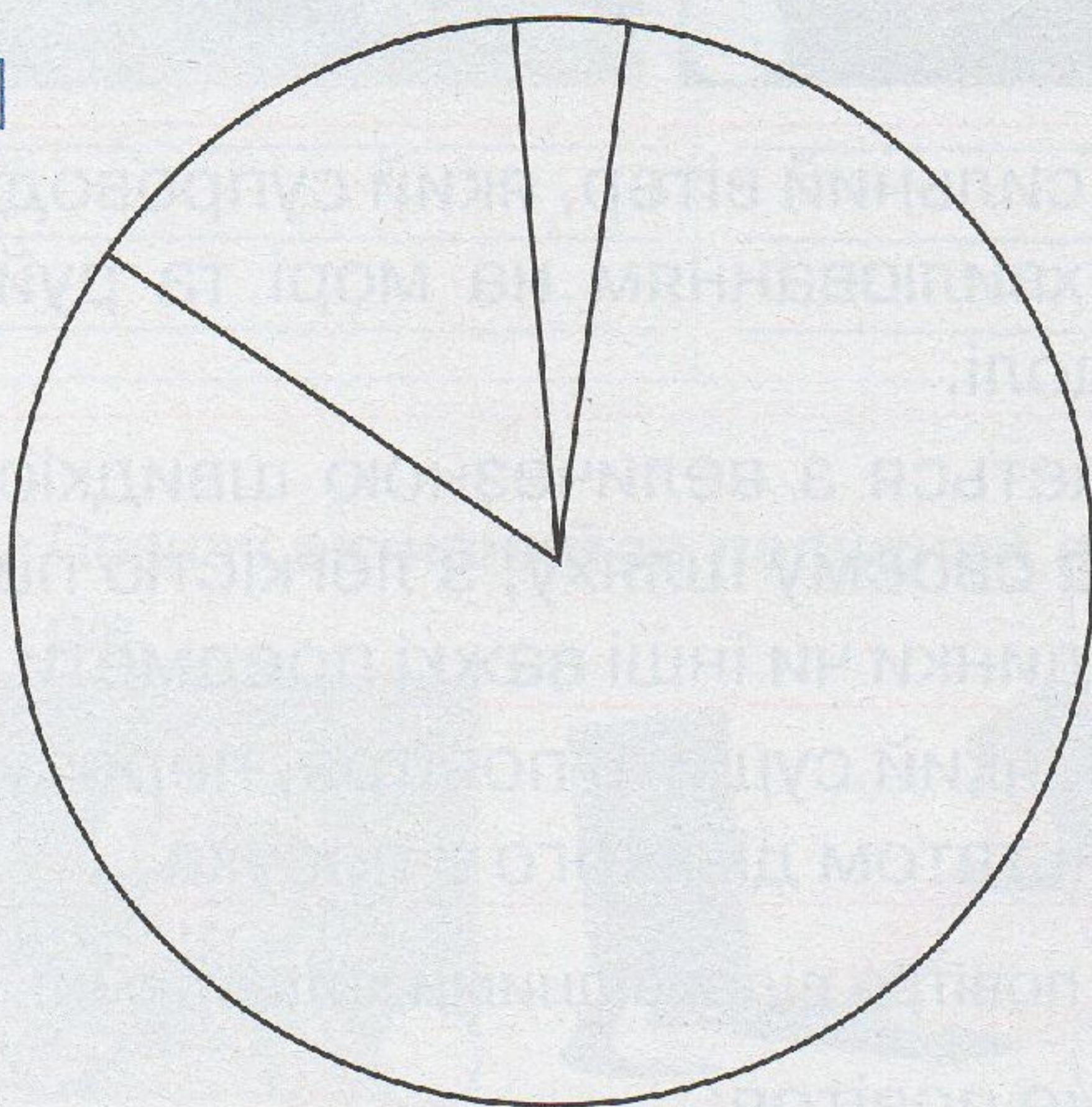

- 3.** Запиши назви зображених водойм. Підкресли назву водойми із солоною водою.

ДОСЛІДЖУЮ ПОВІТРЯ

- 1.** Розмалюй діаграму олівцями відповідних кольорів. Пронумеруй пояснення.

- 1 — **кисень**
- 2 — **вуглекислий газ**
- 3 — **азот**

- газ, який потрібний для розвитку будь-якого організму.
- газ, який утворюється під час горіння.
- газ, який необхідний для дихання всім живим організмам.

- 2.** Познач істинні та хибні висловлювання.

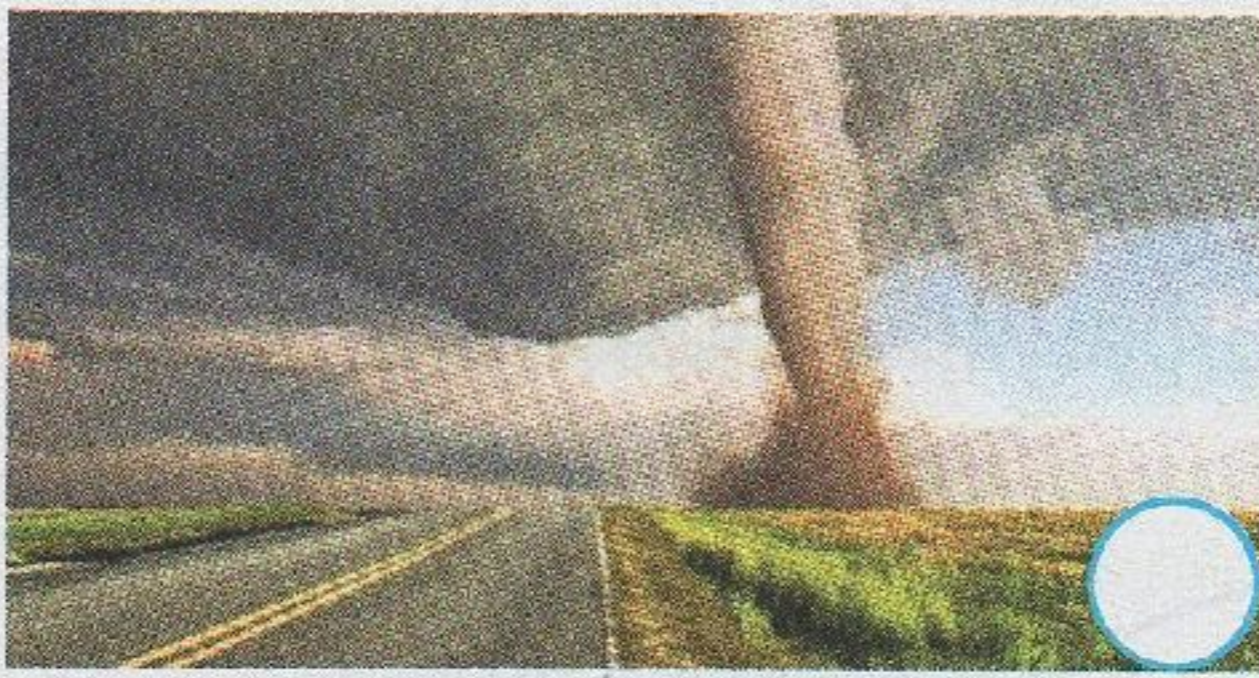
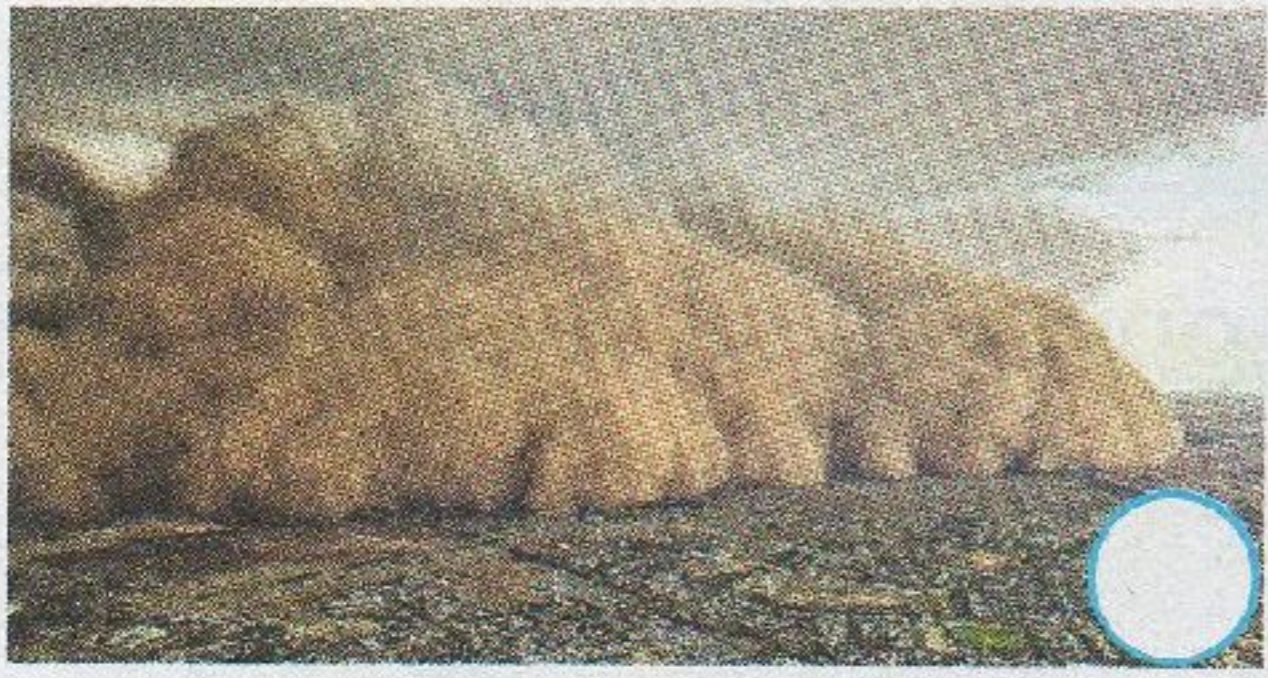

Висловлювання	Так	Ні
Повітря належить до неживої природи.		
Повітря відсутнє в приміщенні.		
Повітря є у воді та ґрунті.		
У повітрі можливий вміст водяної пари й пилу.		
Рослини можуть жити без повітря.		
Повітря рухається.		
Рух повітря вздовж земної поверхні називають <i>вітром</i> .		
Брудне повітря корисне.		
Рослини очищують повітря від шкідливих речовин.		

- 3.** Установи відповідність між назвами вітрів і поясненнями їхнього значення. Розмалюй олівцями відповідних кольорів зображення вітрів на світлинах.

Торнадо —

Суховій —

Буря —

тривалий, дуже сильний вітер, який супроводжується сильним хвилюванням на морі та руйнуванням на суходолі.

вітер, який рухається з величезною швидкістю, руйнуючи все на своєму шляху; з легкістю піднімає машини, будинки чи інші важкі предмети.

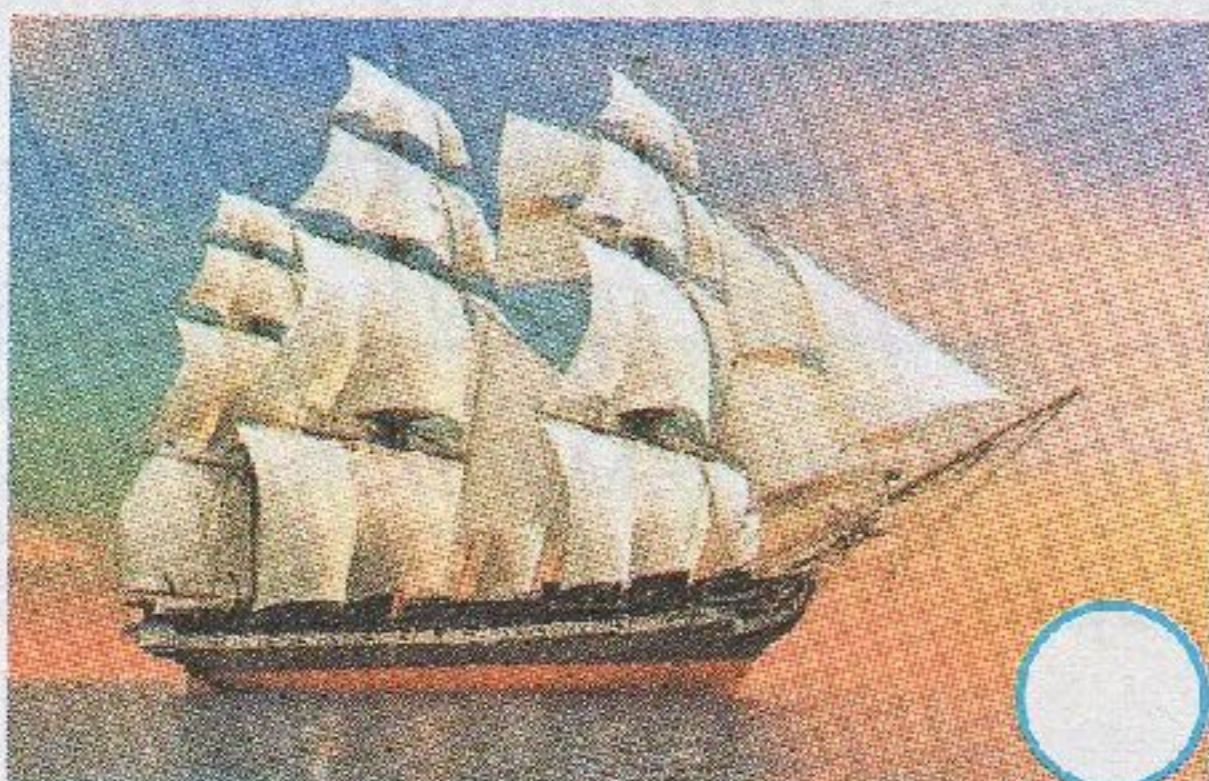
спекотний вітер, який сушить повітря, пересушує ґрунт, результатом дії якого є посуха.

4. Розфарбуй стрілки на схемі руху повітря відповідними кольорами:

- — тепле повітря;
- — холодне повітря;
- — вітер.

5. Познач **корисну** й **руйнівну** дію вітру олівцями відповідних кольорів.

6. Познач інформацію, яка виявилася для тебе новою.

У Берліні є Музей вітру.

Найлютіший вітер дме в Антарктиді.

Зустрічний вітер створює перед гірськолижниками повітряну подушку, яка допомагає довше втриматися в повітрі й пролетіти більшу відстань.

Силу вітру використовують для розваг і в багатьох видах спорту: сноукайтинг, дельтапланеризм, вітрильний спорт, серфінг.

Вітер допомагає людині виробляти електричну енергію, не забруднюючи атмосферу.

Найсильніший вітер у Сонячній системі дме на планеті Нептун.

7. З'єднай фразеологізми з їхніми поясненнями.

Вітер у кишенях свище —

Вітер у голові —

Шукай вітру в полі —

Валиться з ніг від вітру —

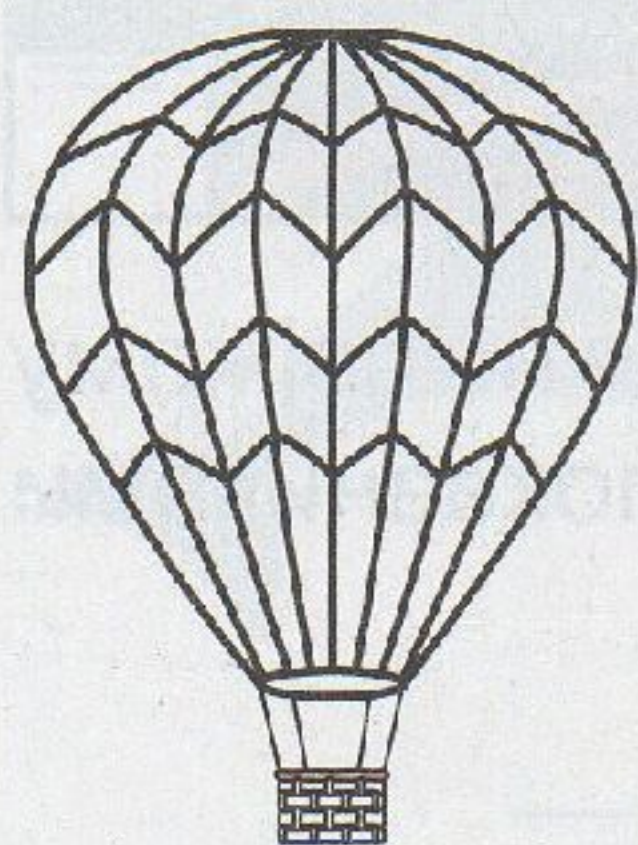
марне заняття.

немає грошей.

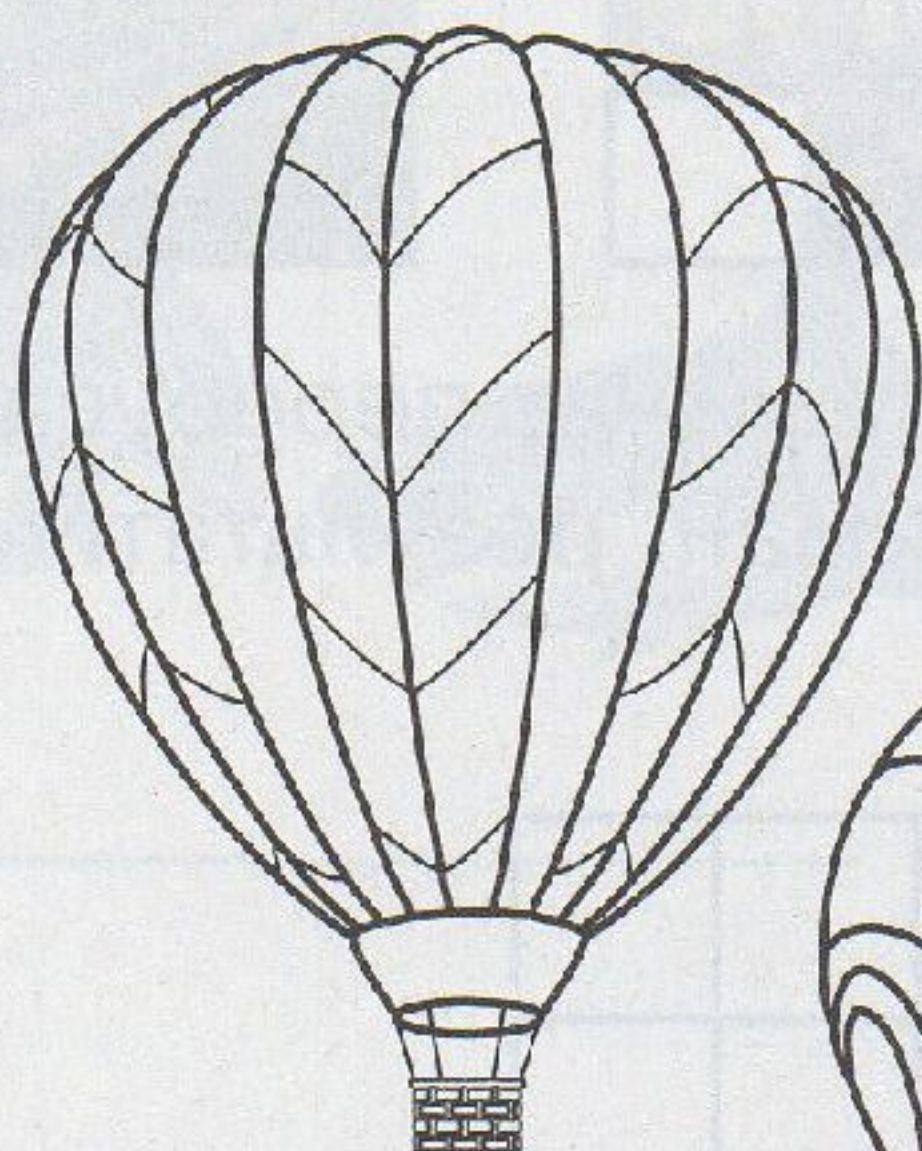
виснажена, знесилена людина.

легковажна, несерйозна особа.

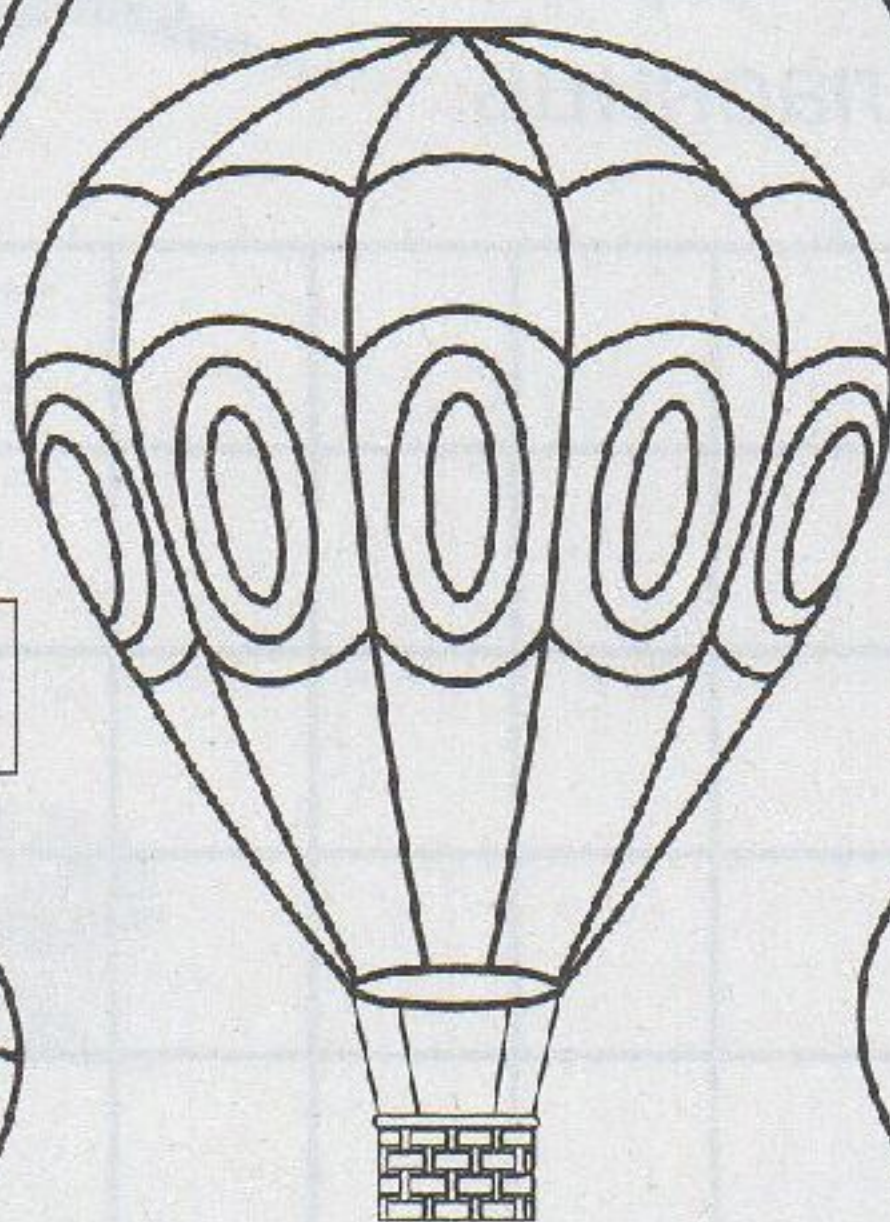
8. Розмалуй повітряні кулі, обчисливши подані вирази. Розкажи про переваги й недоліки подорожі на повітряній кулі.

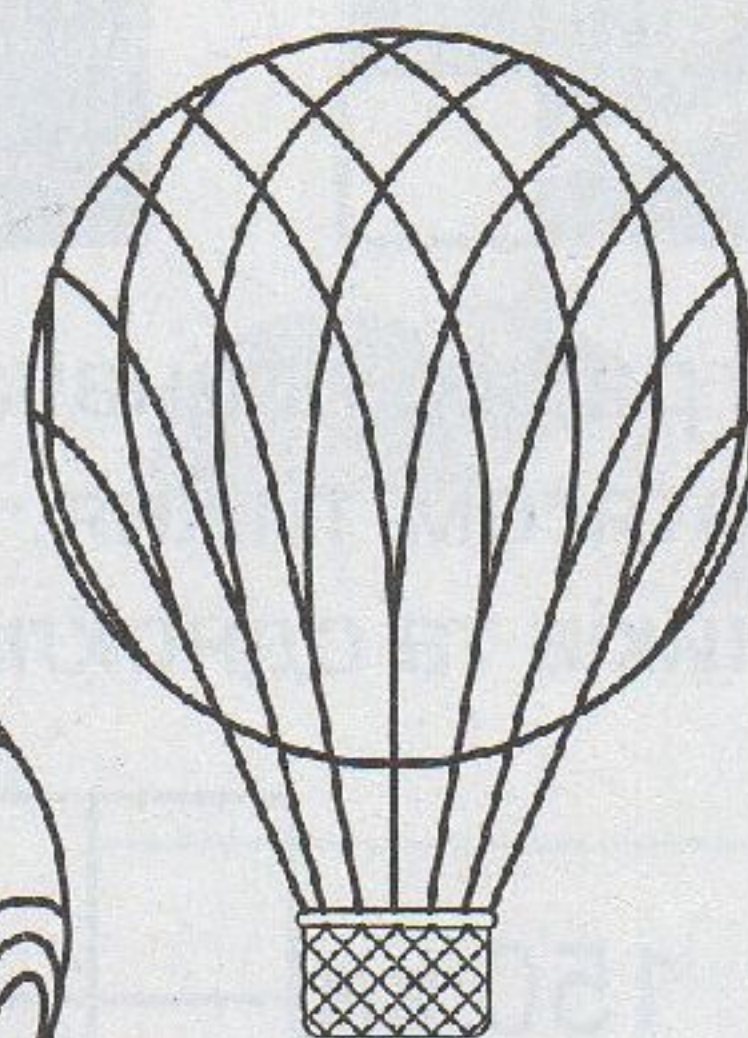
$$25 + 8 \cdot 6$$

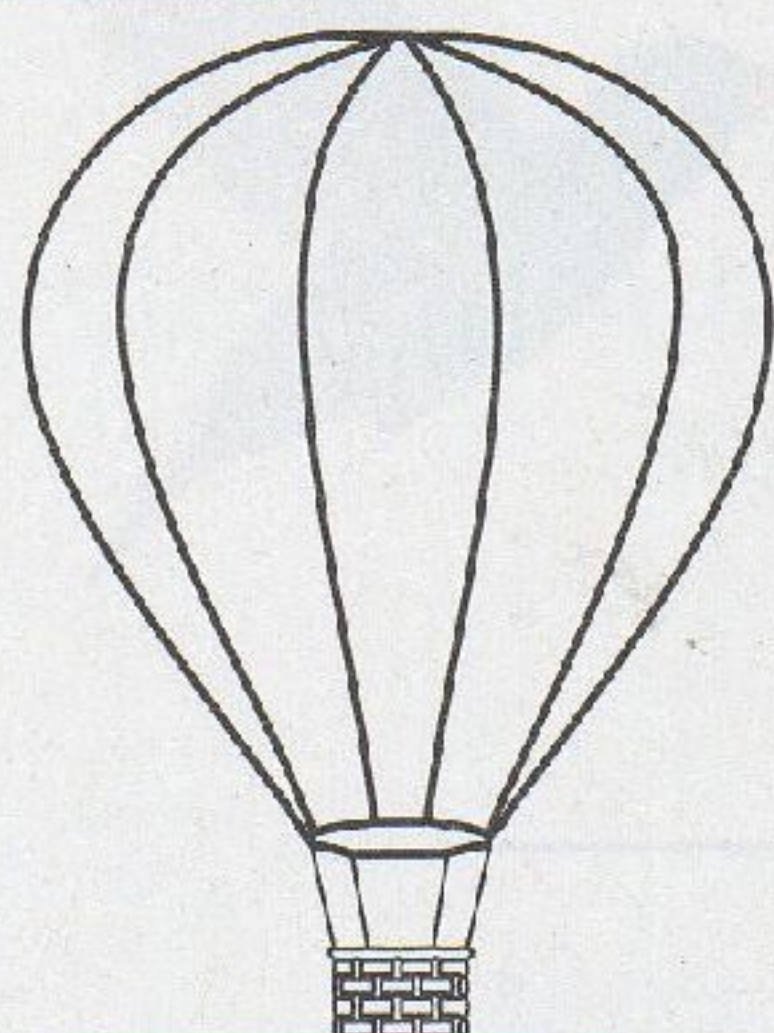
$$90 - 3 \cdot 9$$

$$40 : 5 + 68$$

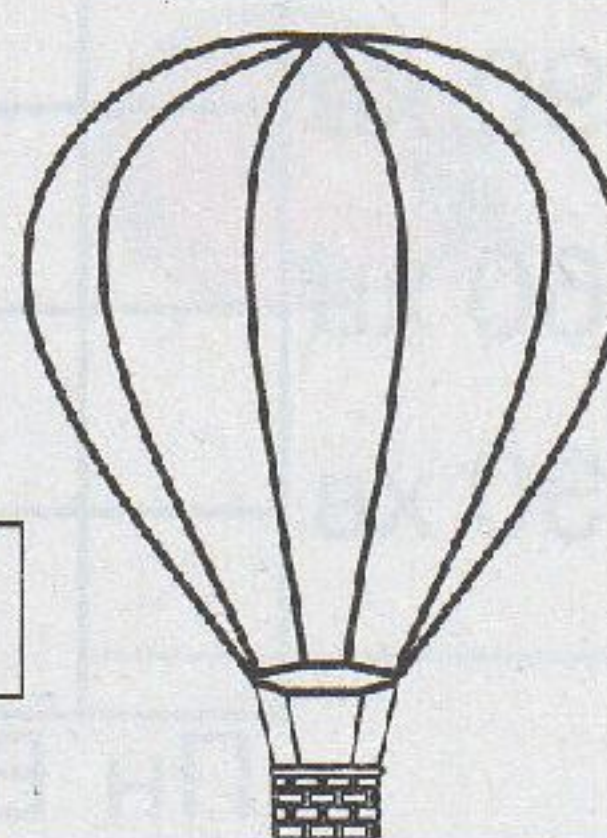
$$70 + 4 \cdot 6$$

$$(22 - 2) \cdot 4$$

$$63 - 56 : 7$$

$$36 : 9 + 47$$

- — 94
- — 73
- — 80
- — 55
- — 51
- — 63
- — 76

9. Запиши, що треба робити, щоб зберегти повітря чистим.

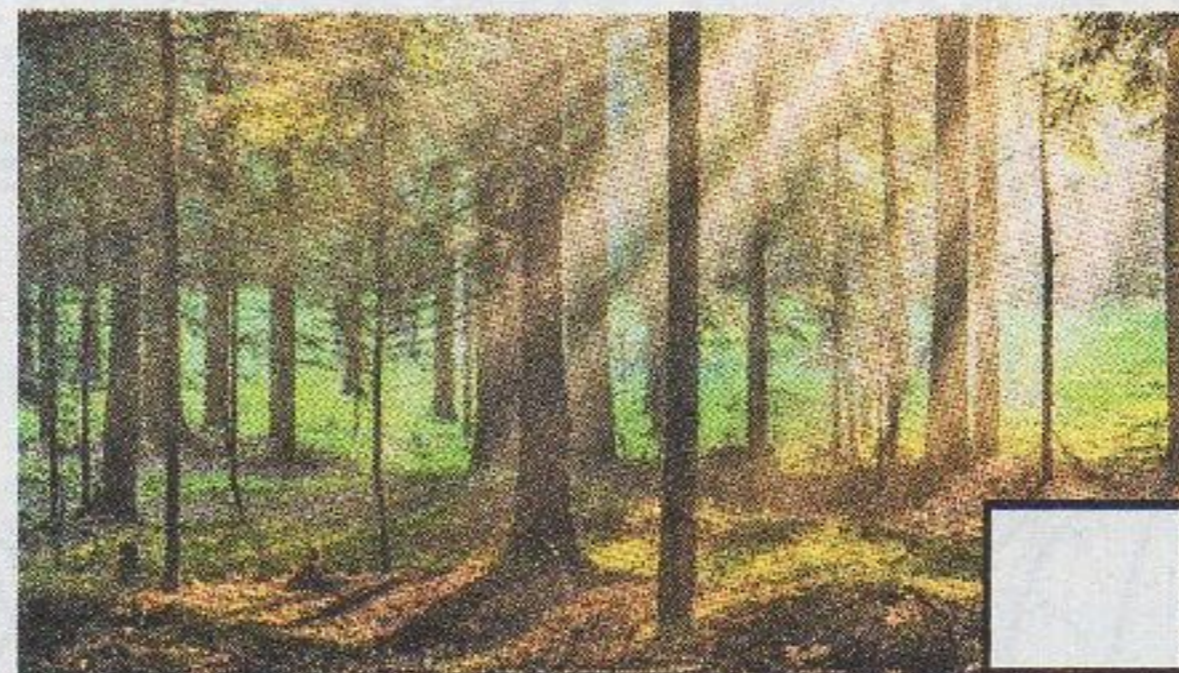
1. _____

2. _____

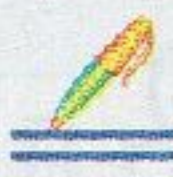
3. _____

4. _____

10. Познач місця, де можна організувати корисний для здоров'я відпочинок.

11. Накресли графік, позначаючи на ньому свій час перебування на свіжому повітрі протягом тижня. Порівняй отримані результати з показниками однокласників та однокласниць.

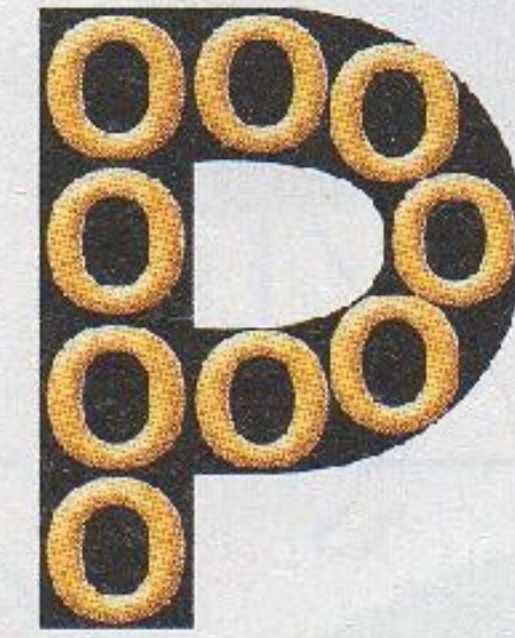
150 хв							
120 хв							
90 хв							
60 хв							
30 хв							
	Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд

СКАРБИ, ЯКІ ЗАХОВАНІ В НАДРАХ ЗЕМЛІ

1. Розшифруй ребуси. Запиши. Поясни різницю між розшифрованими словами.

СЬ

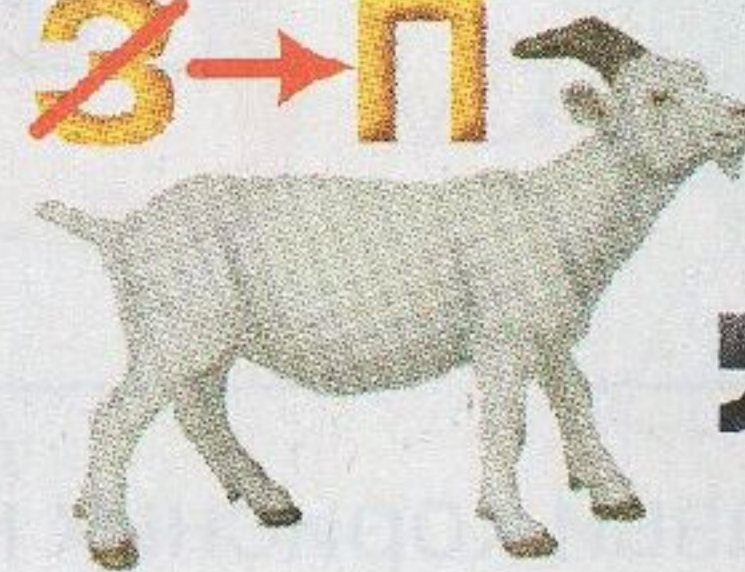

П

КО

~~З~~ → П

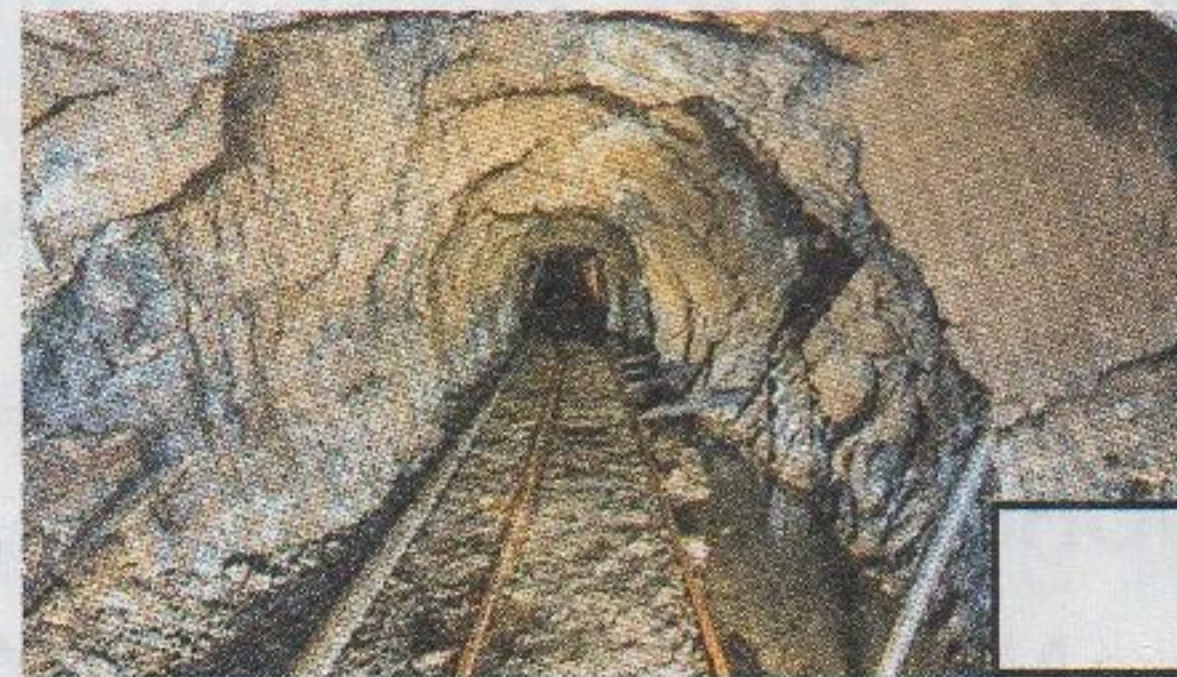
И

2. Розшифруй назви корисних копалин, використовуючи порядок букв в українському алфавіті. Запиши. Обведи назву корисної копалини в рідкому стані.

3 1 20 18 33 15		18 1 25 23 1	
4 21 1 25 12 23		17 1 21 17 24 21	
20 12 22 19 15		3 24 4 12 16 16 33	

3. Пронумеруй назви місць видобутку корисних копалин, скориставшись довідкою.

1 2
3

Довідка: 1 — шахта, 2 — свердловина, 3 — кар'єр.

4. Познач місця видобутку зображених корисних копалин олівцями відповідних кольорів.

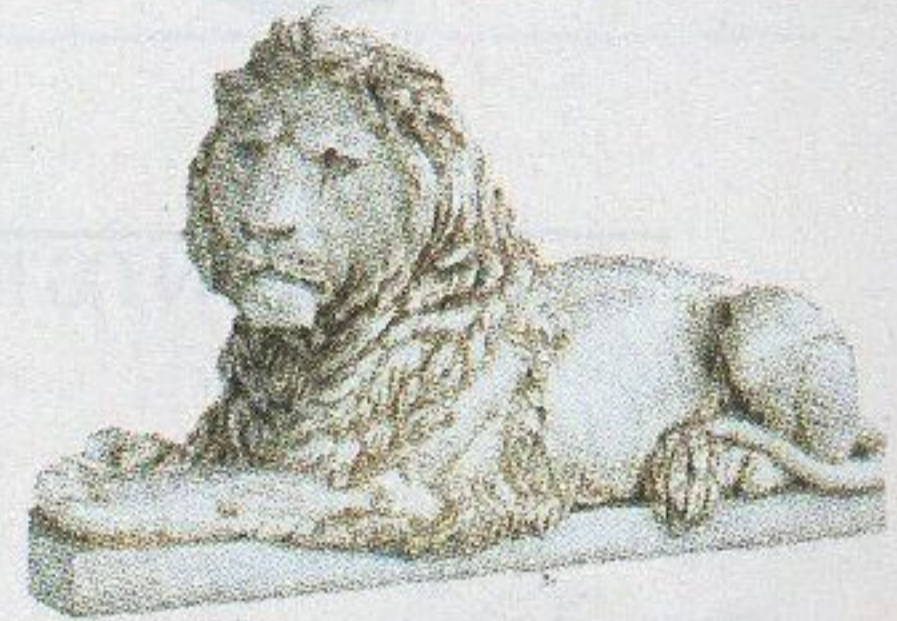
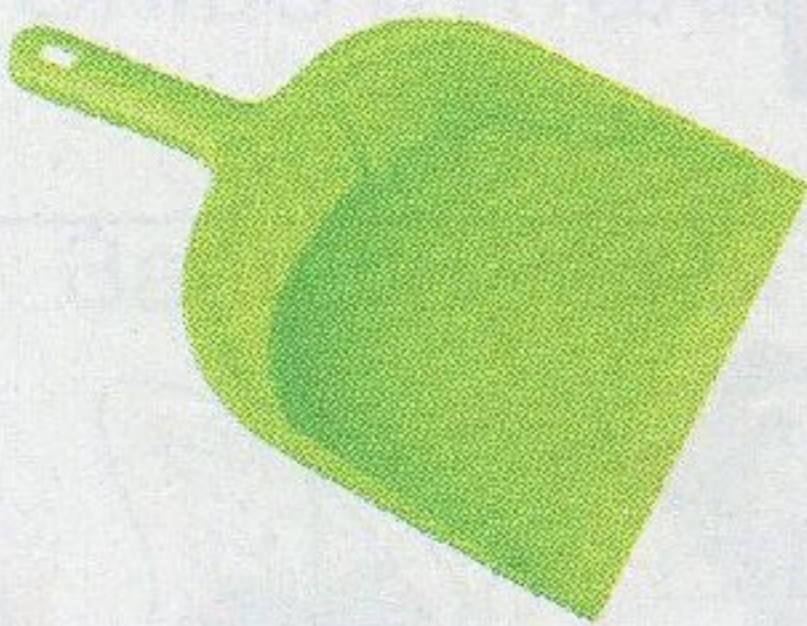
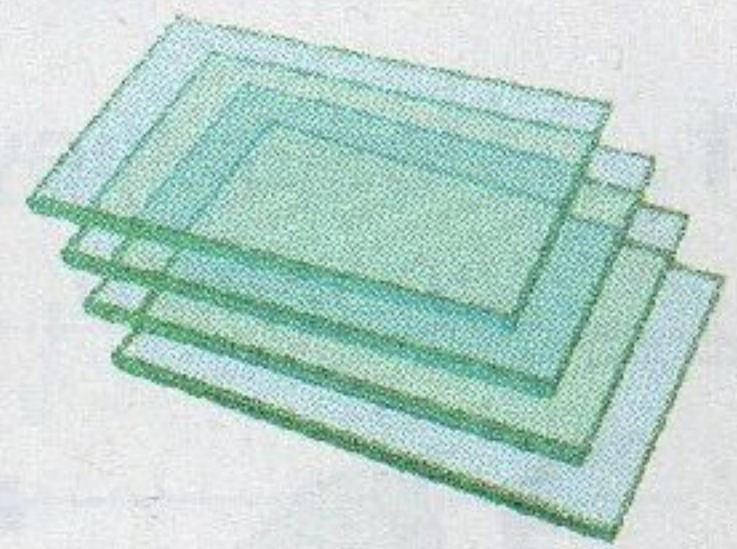
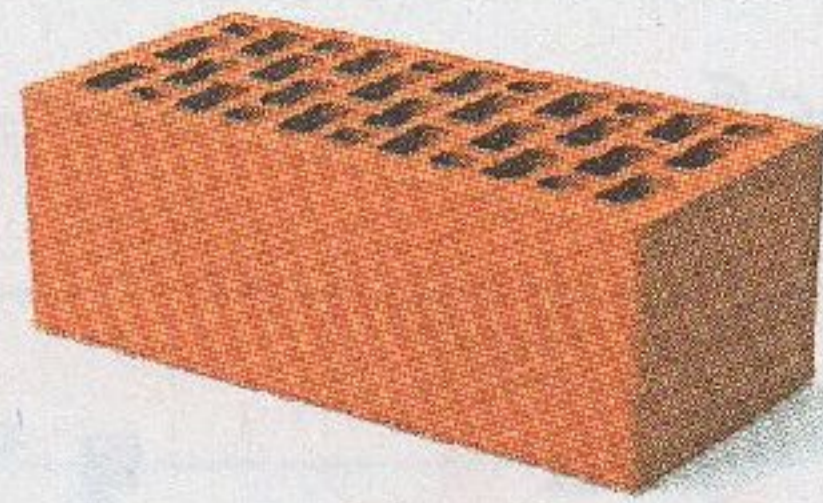
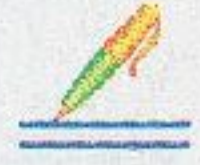
шахта

свердловина

кар'єр

5. Запиши назви корисних копалин, з яких виготовлені зображені предмети.

6. Допиши назви корисних копалин. Скористайся довідкою.

У бою дорожче від золота.

не м'яти — горщиків не бачити.

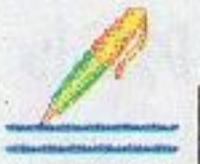
Як не ліпи , він розсипається.

Мовчання — , а слово — срібло.

Без , без хліба немає обіду.

Довідка: глину, солі, залізо, золото, пісок.

7. Визнач корисні копалини за описами. Запиши їхні назви.

Це тверда, чорного кольору, горюча корисна копалина. З неї виготовляють пластмаси, гуму, фарби, ліки, спирт, бензин, смолу.

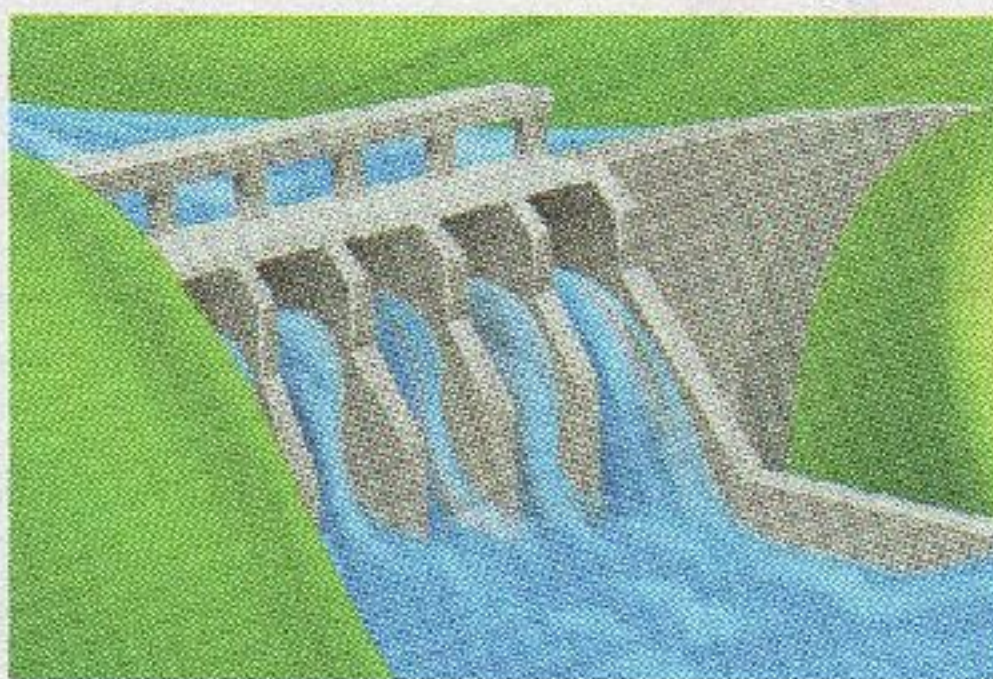
Це масляниста рідина темно-бурого кольору, з різким запахом, горюча корисна копалина. З неї отримують бензин, гас, машинне мастило, використовують у медицині.

Це крихка, коричневого кольору, горюча корисна копалина. З неї виготовляють фарби, штучні тканини, ліки, картон, пластмаси, добрива.

Це прозора, без кольору, з легким запахом, горюча корисна копалина. Вона горить голубим полум'ям на кухні. З неї отримують пластмаси, каучук, з якого виготовляють гуму.

Це рудна корисна копалина. Тверда, важка, не горить, бру-червоного кольору. Дрібні шматочки руди притягають магніт.

8. Познач **невідновні джерела енергії** та **невичерпні природні ресурси** олівцями відповідних кольорів.

9. Установи відповідність.

пісок
перегній
каміння
глина

10. Розмалюй назви складових ґрунту.

перегній

сміття

глина

повітря

черви

пісок

торф

вода

11. Познач висловлювання, з якими ти погоджуєшся.

- Ґрунт — це середовище для життя живих організмів.
- Рослини не впливають на утворення ґрунту.
- Найбільша цінність ґрунту — його родючість.
- Родючість ґрунту залежить від вмісту в ньому вологи.
- Чорнозем є найродючішим ґрунтом.
- Вирубання лісів призводить до руйнування родючого шару ґрунту.

ПРО ТЕХНІКУ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

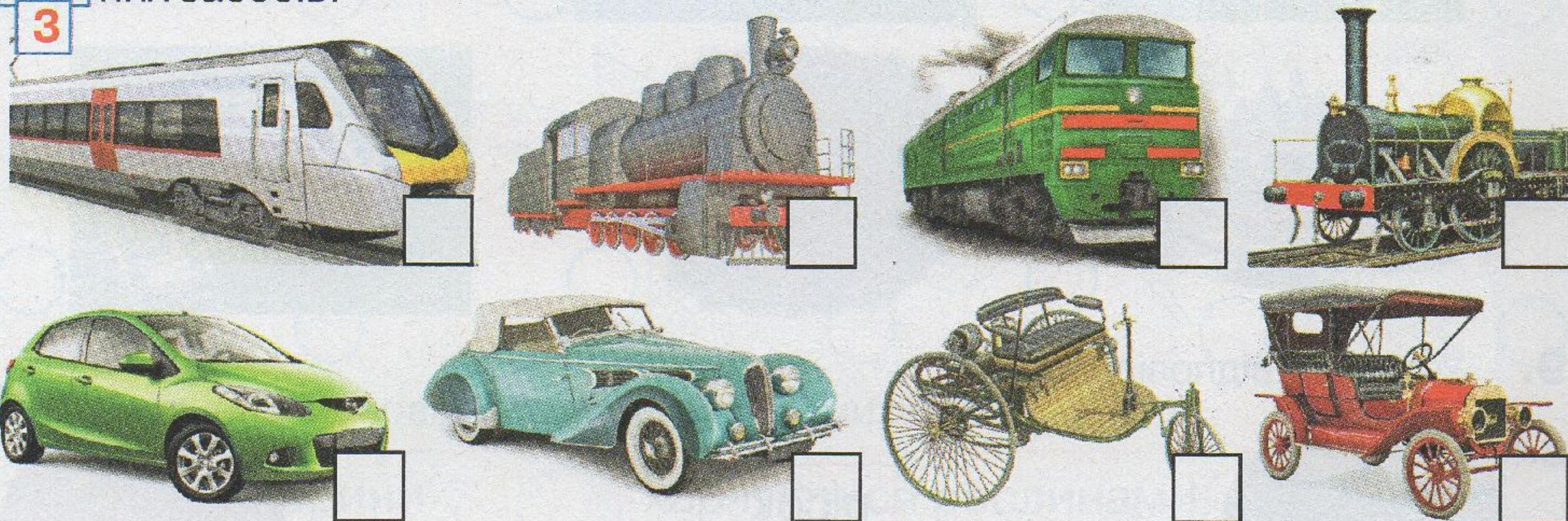
1. Розшифруй ребус. Запиши розшифроване слово. Поясни значення слова.

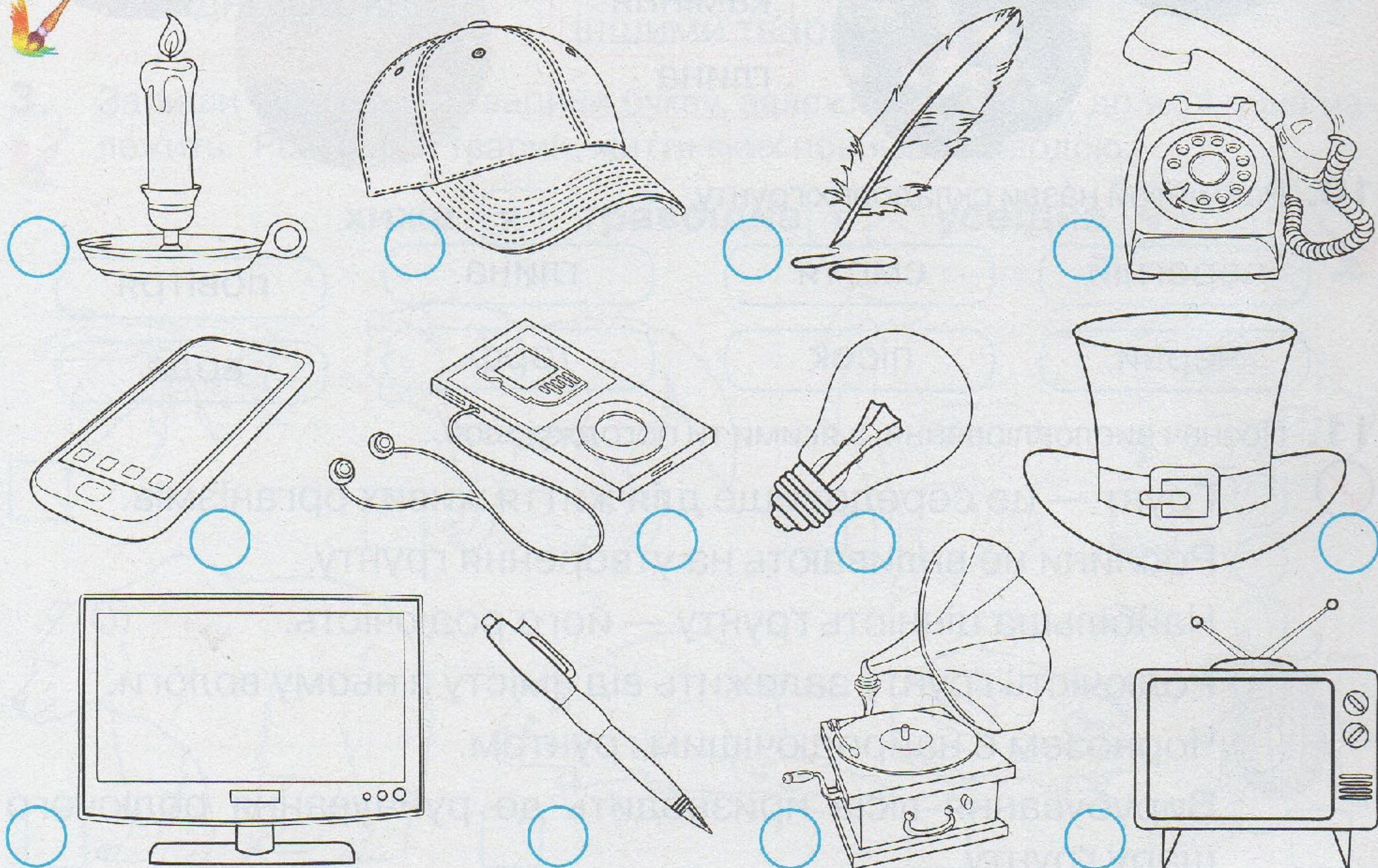
В И і Х Д

2. Визнач послідовність виникнення зображених у кожному ряду транспортних засобів.

1 2
3

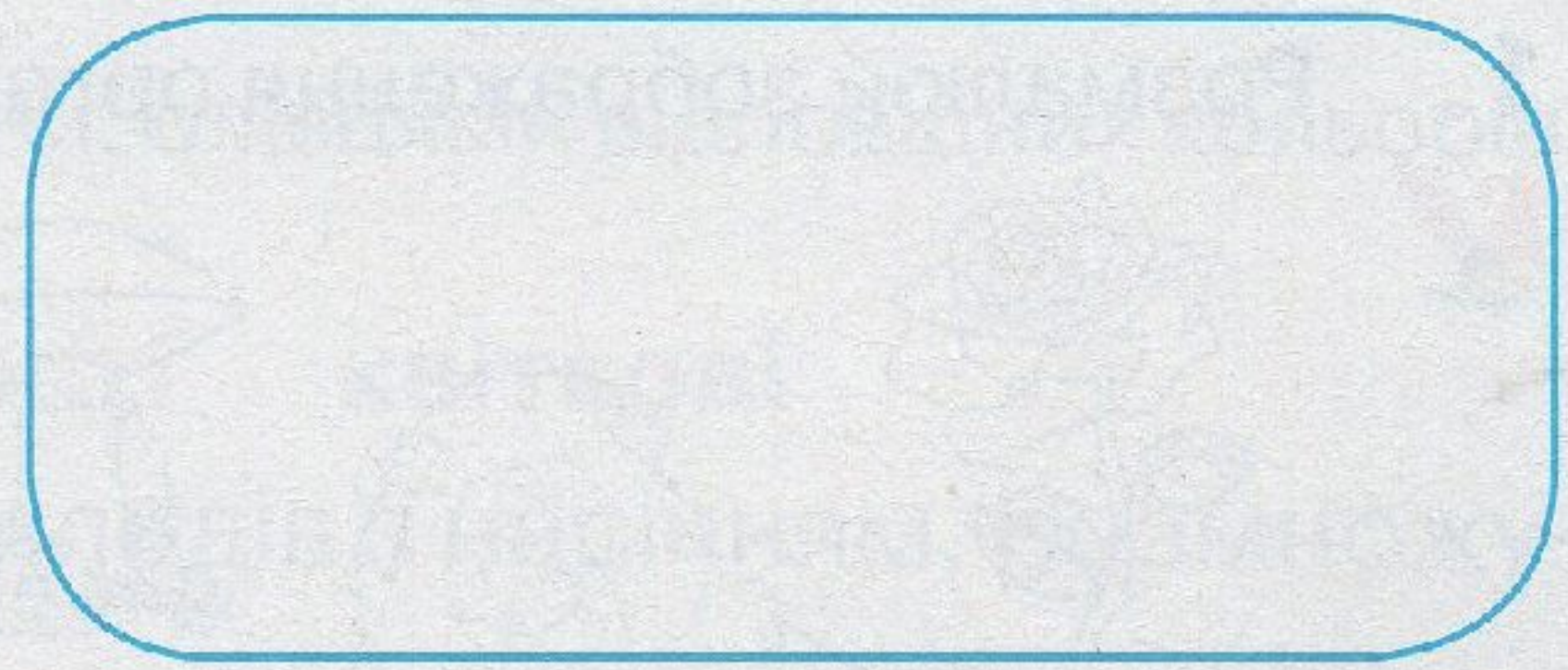
3. Познач предмети однакового призначення олівцями однакових кольорів.
 Розмалюй ті предмети, якими ти вмієш користуватися.

4. Відгадай загадку. Який вигляд може мати цей предмет у майбутньому?
Намалюй.

Кілобайти, гігабайти,
Папки, файли, блоги, сайти...
Знань чимало різних має,
Цілий світ про нього знає.

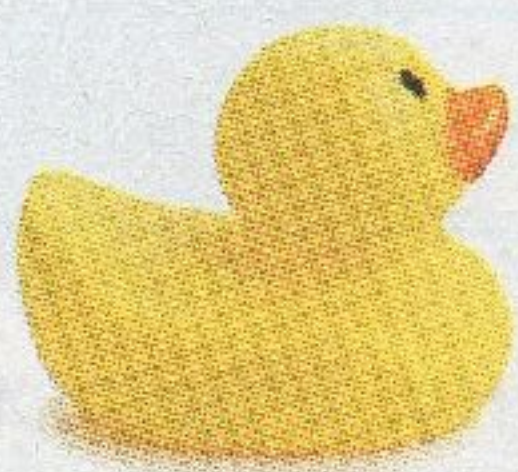
5. Прочитай текст про українських винахідників. Пронумеруй зображення винаходів.

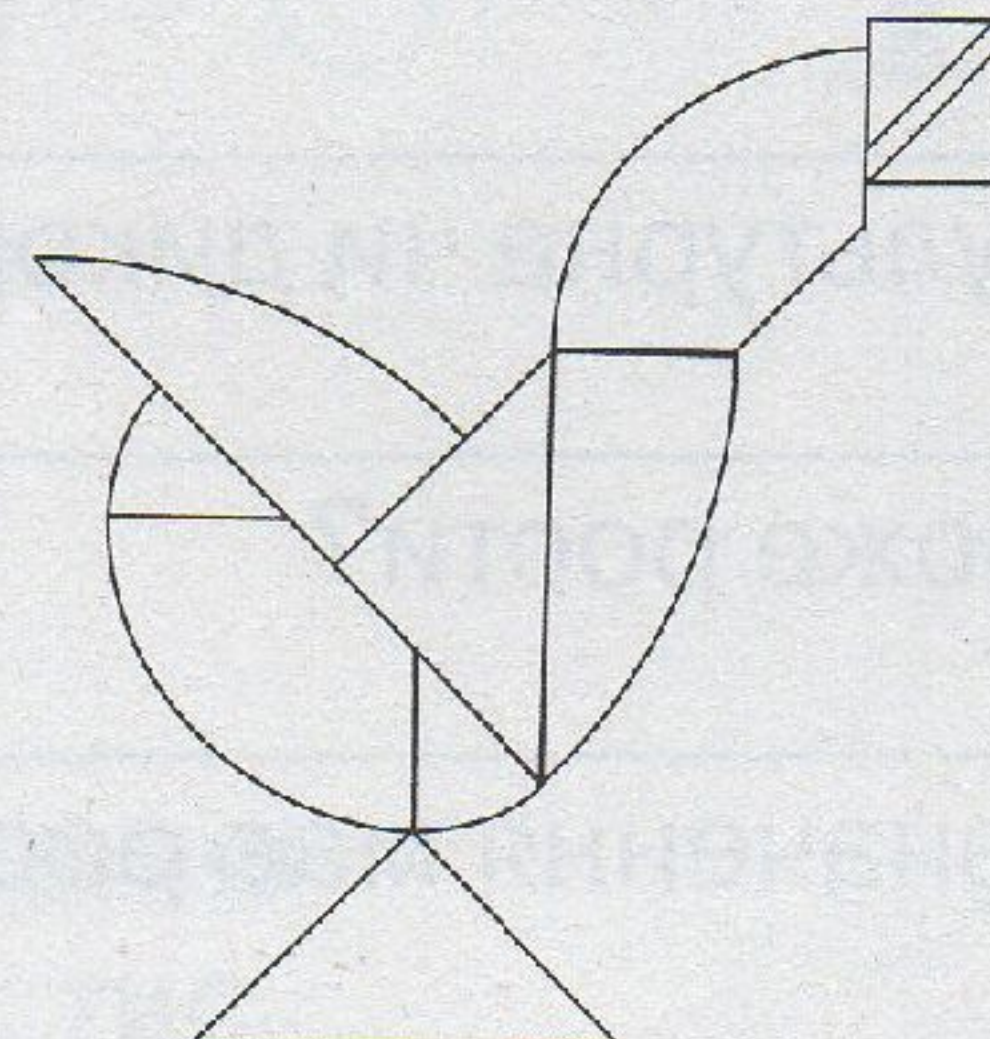
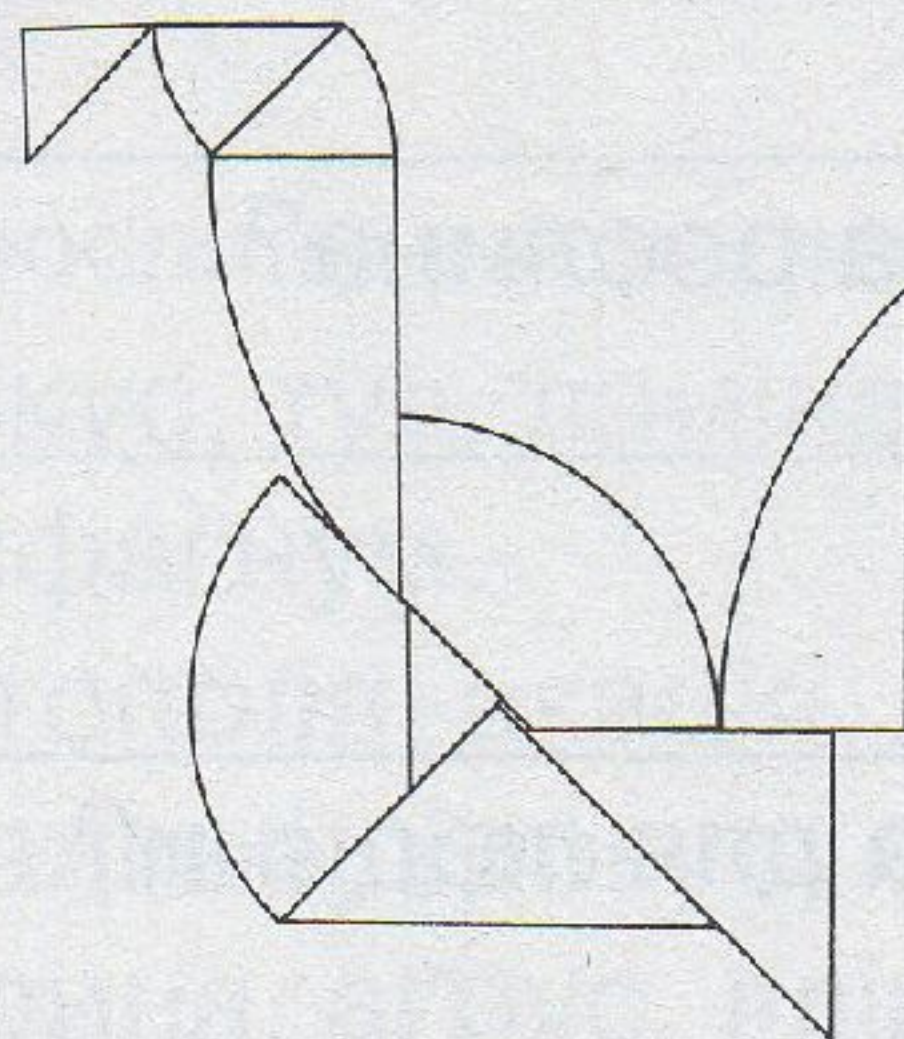
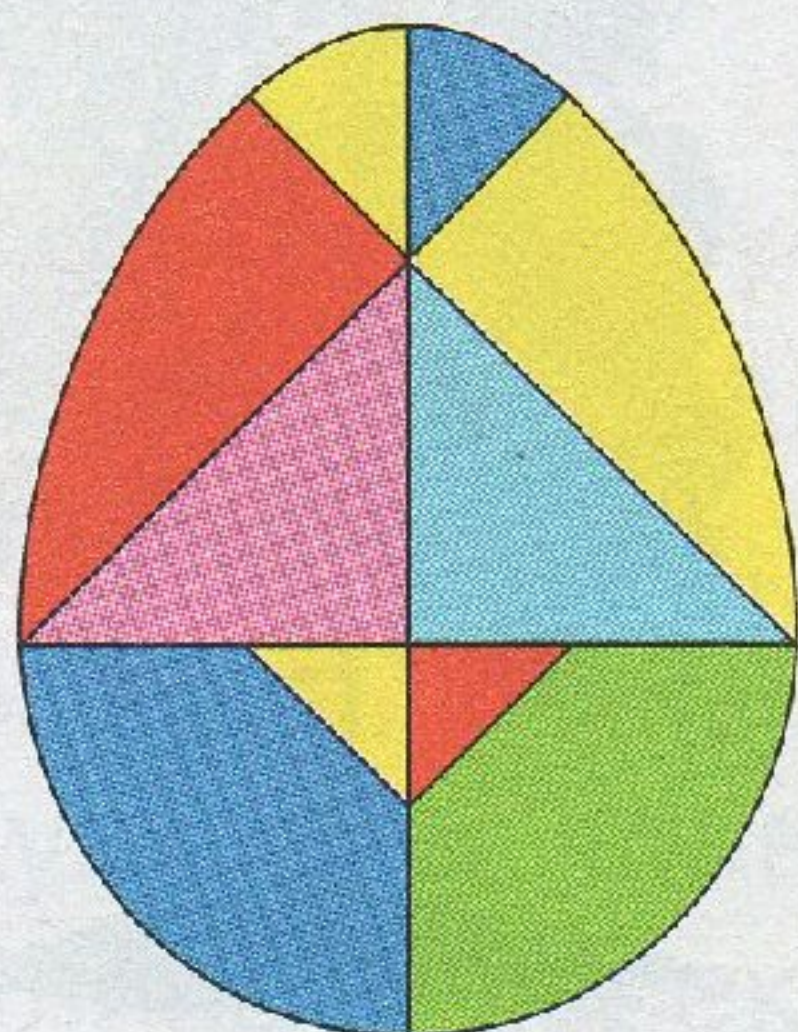
Завдяки українцям з'явилися винаходи, які відомі в усьому світі. Винахідником вертольоту є київський авіаконструктор Ігор Сікорський (1). Перший підводний човен-чайку використовували запорозькі козаки (2). Українець Іван Пулюй сконструював рентгенівський апарат, завдяки якому вперше у світі було зроблено знімок людського скелета (3). Федір Піроцький розробив проект електричного трамвая (4). Володимир Нікітін створив найшвидший автомобіль, швидкість якого досягала 400 км/год (5).

6. Запиши, з чого виготовлені зображені предмети.

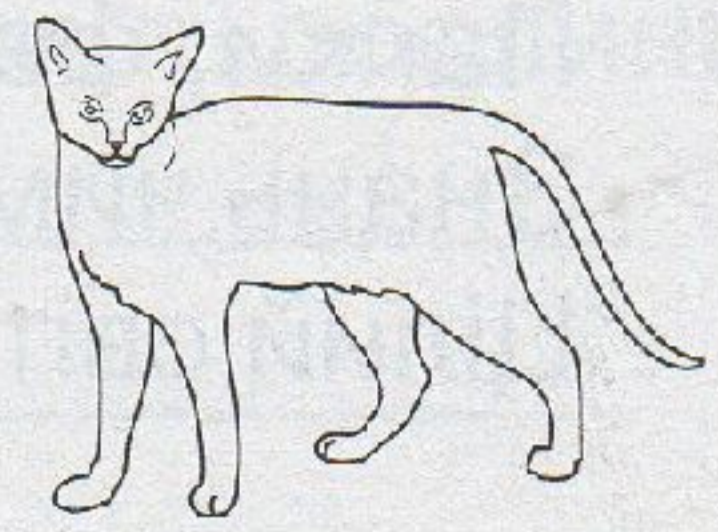
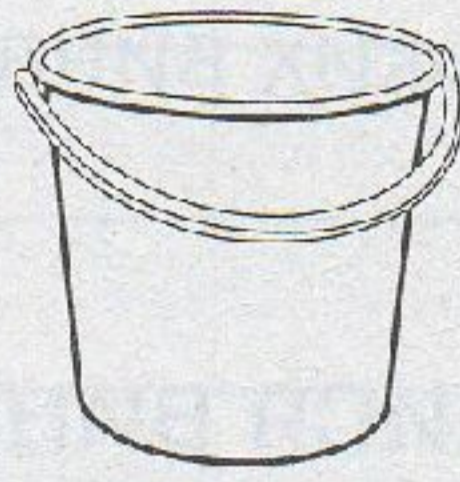
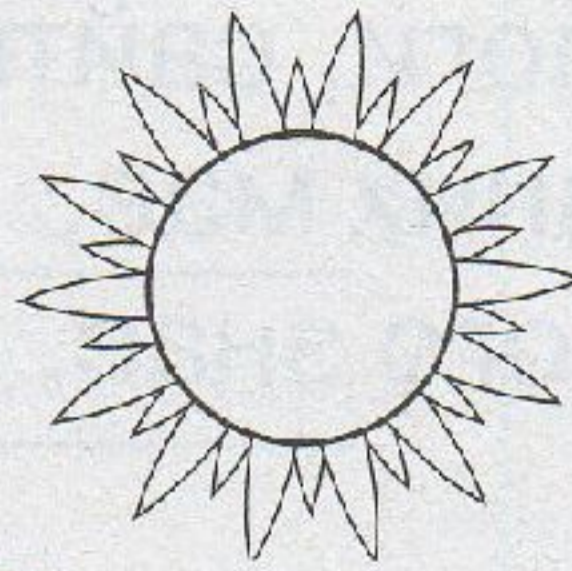
7. Розмалюй частини, з яких складено пташок, відповідно до вказаних кольорів у танграмі.

ОРГАНІЗМИ — ОБ'ЄКТИ ЖИВОЇ ПРИРОДИ

1. Розмалюй зображення організмів.

2. Допиши пропущені слова, користуючись довідкою.

Організм — це _____ істота.

Усі організми дихають, _____, розмножуються, ростуть і вмирають.

Між усіма _____ існує тісний зв'язок.

Люди, тварини, _____ та гриби — це організми.

Довідка: живляться, жива, рослини, організмами.

3. Доповни схему назвами груп рослин.

4. Запиши відповіді на запитання про зображену рослину. Розкажи про інші рослини (на вибір) за поданими запитаннями.

Як називається рослина?

До якої групи рослин належить?

Це культурна чи дикоросла рослина?

Де може рости?

Яке значення має рослина для людини?

РІЗНОМАНІТНІСТЬ РОСЛИН У ПРИРОДІ

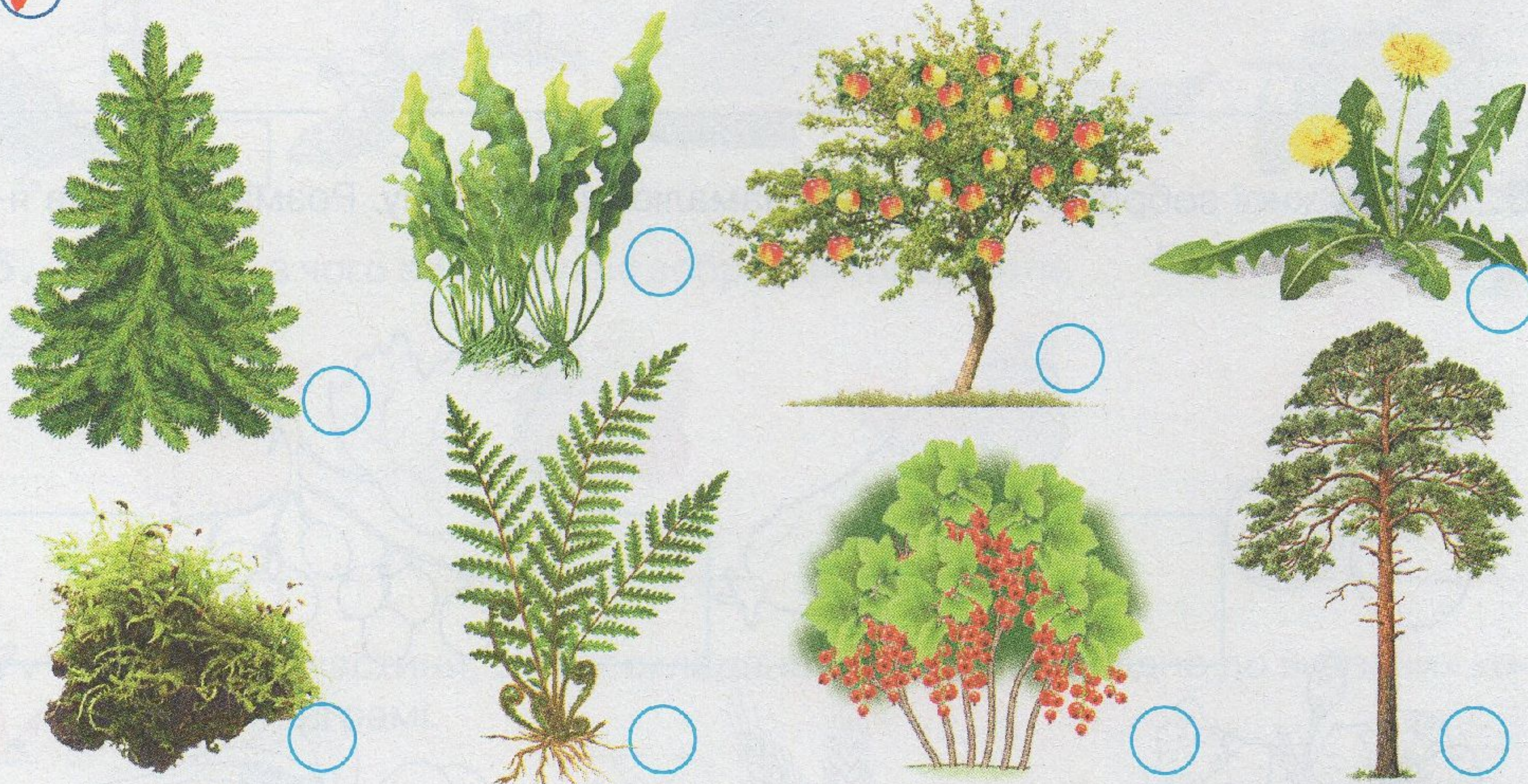
1. Познач, до якої групи належать рослини, олівцями відповідних кольорів.

хвойні   **папороті**   **водорості**   **квіткові**   **мохи**

- Рослини, які не мають квітів і плодів з насінням, розмножуються спорами.
- Рослини, які мають усі органи, їхнє насіння дозріває в плоді, який утворюється з квітки.
- Рослини, які не мають справжніх органів, ростуть у водоймах, є поживою для їхніх мешканців.
- Рослини, які ростуть у вологих і затінених місцях, не мають кореня, квіток і плодів з насінням.
- Рослини, які мають усі органи, окрім квітів і плодів, їхнє насіння утворюється в шишках.

2. Познач рослини відповідно до кольорів завдання 1. Обведи зображення дерев.

3. Обведи «зайву» назву рослини в кожному ряду.

Ульварія, кораліна, фікус, туя, ламінарія.

Зозулин льон, кедр, сфагнум.

Береза, клен, сосна, тополя, акація.

Кульбаба, конвалія, калина, крокус, конюшина.

Ялина, смерека, модрина, агрус, ялівець, тис.

4. Доповни таблицю назвами рослин.

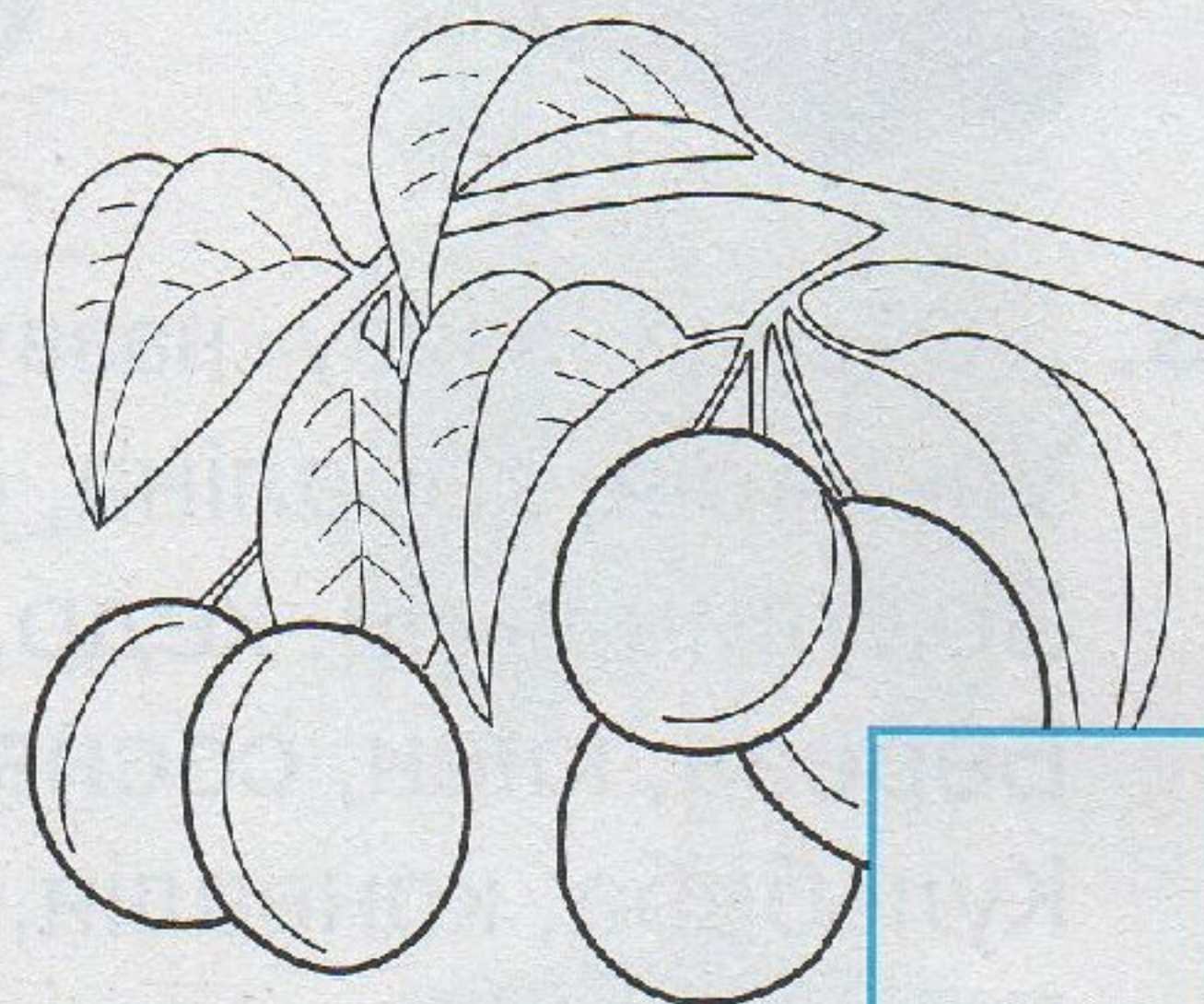
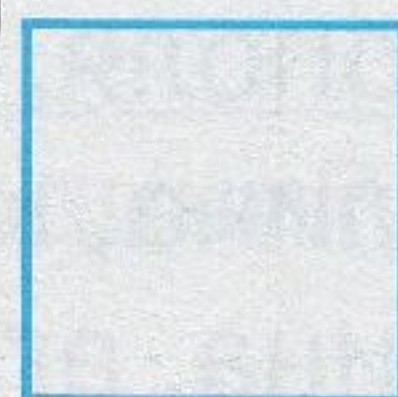
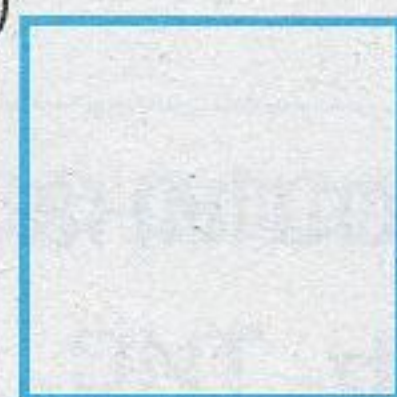
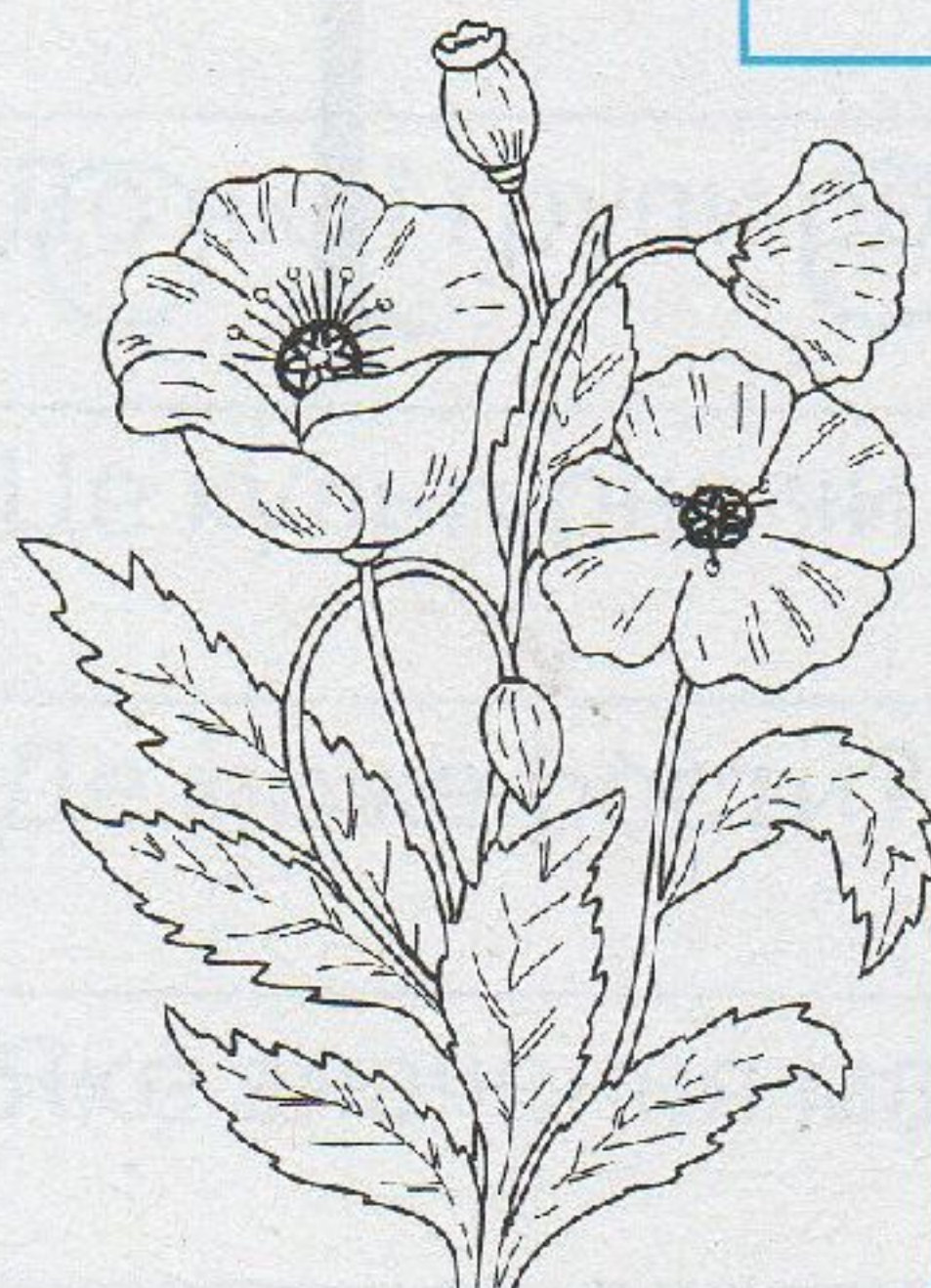
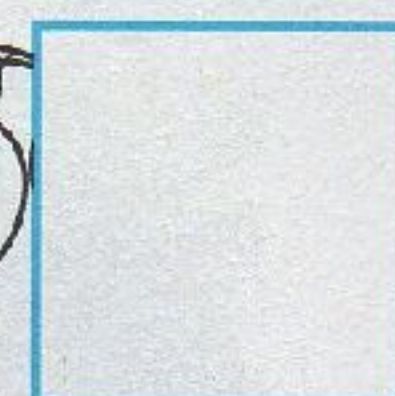
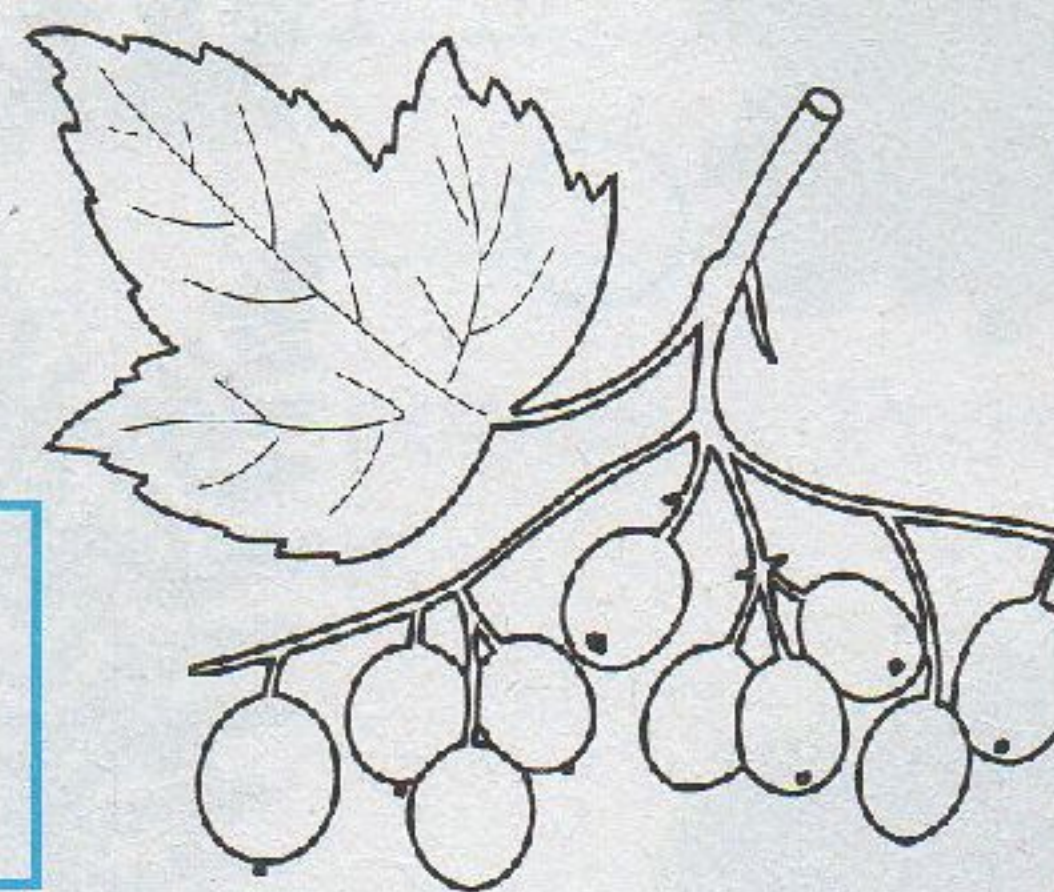
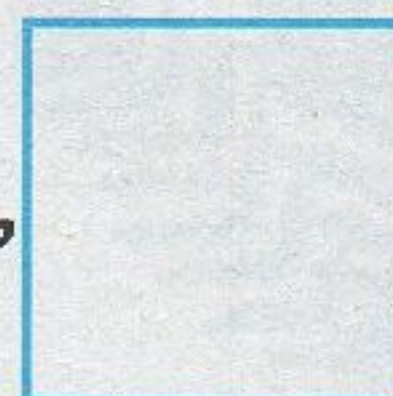
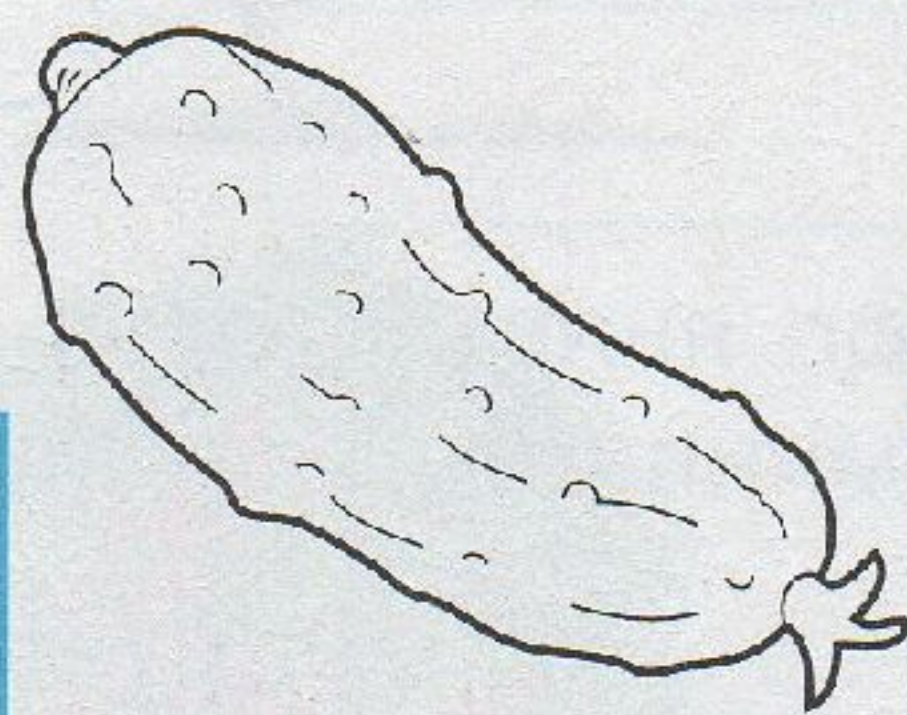
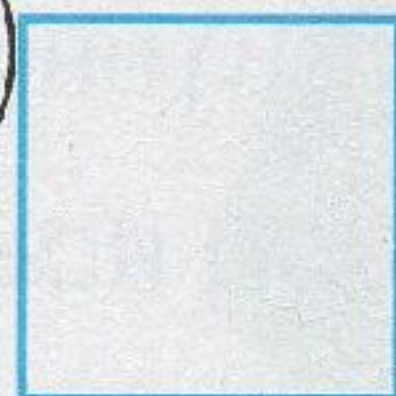
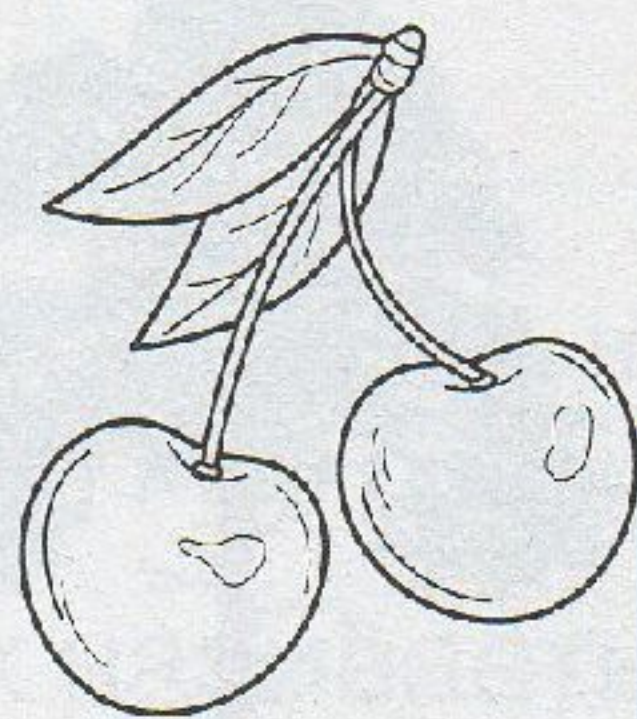
Квіткові рослини		
Дерева	Кущі	Трав'янисті рослини
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

5. Запиши назви рослин відповідно до зображених плодів з насінням.

_____

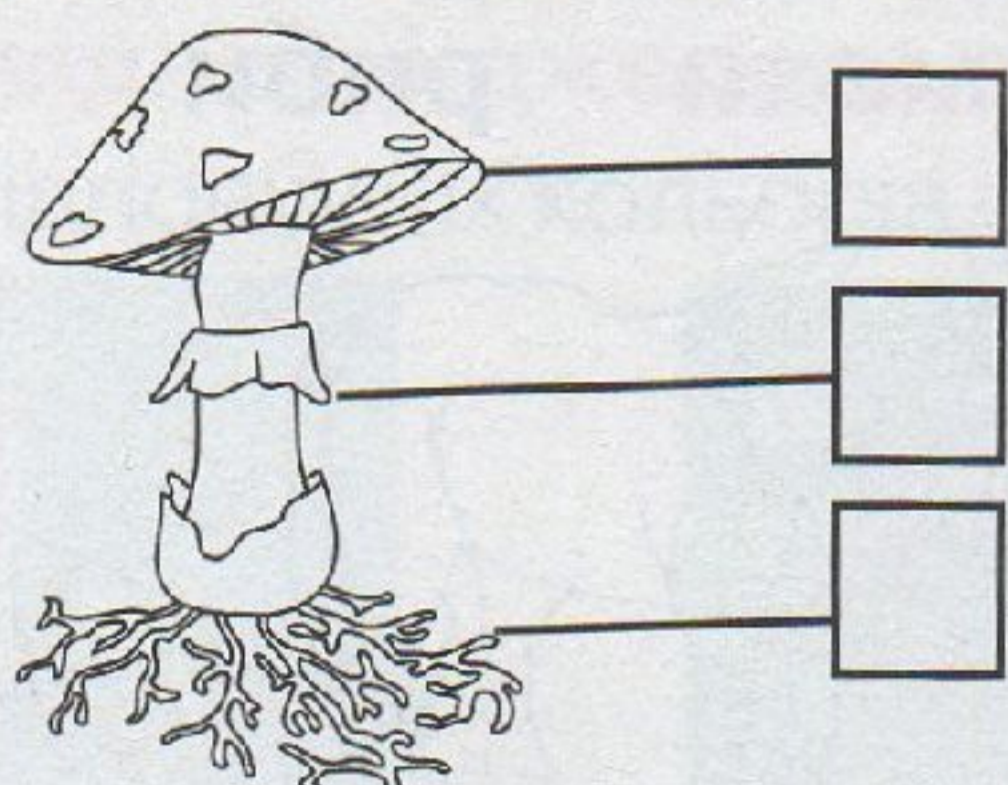
6. До кожної зображеної рослини намалюй її насінину. Розмалюй трав'янисті рослини.

ГРИБИ

1. Пронумеруй будову гриба. Обведи назву частини гриба, у якій знаходяться спори. Розмалюй плодове тіло.

1 2
3

- 1 — шапинка
2 — ніжка
3 — грибниця

2. Пронумеруй зображення грибів, користуючись довідкою. Підкресли назви їстівних грибів.

1 2
3

Довідка: 1 — підберезовик, 2 — печериця, 3 — лисички, 4 — мухомор, 5 — бліда поганка, 6 — маслюк, 7 — опеньки.

3. Прочитай вірш Н. Приходько «Після дощу». Підкресли назви грибів. Обведи назву тварини.

В лісі дощик лист обмив,
Теплу землю покropив.
Виріс гриб в траві густій,
Підберезничок товстий.
Сироїжки ще в землі
Одягли свої брилі,
А маленькі маслюки

Поставали у рядки,
Прямо серед просіки
Виставили носики.
Боровик же, мов клубок,
Заховався під дубок,
Під осінні два листки,
Щоб не з'їли слимаки.

4. Запиши відповідь на запитання.

 Чому дітям не можна збирати гриби без нагляду дорослих?

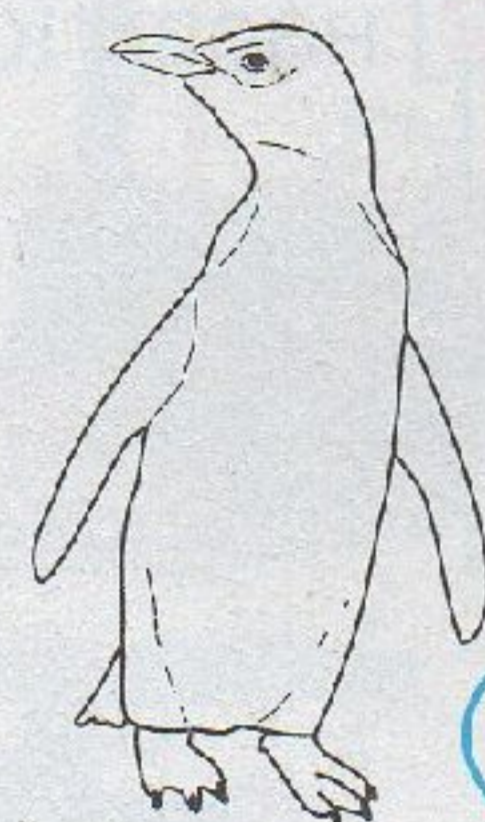
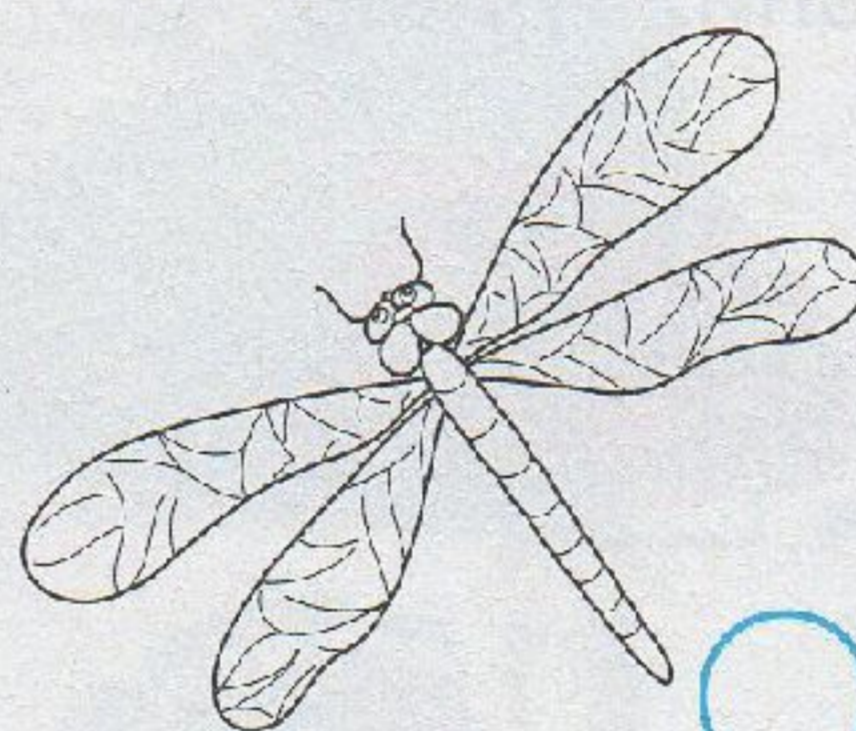
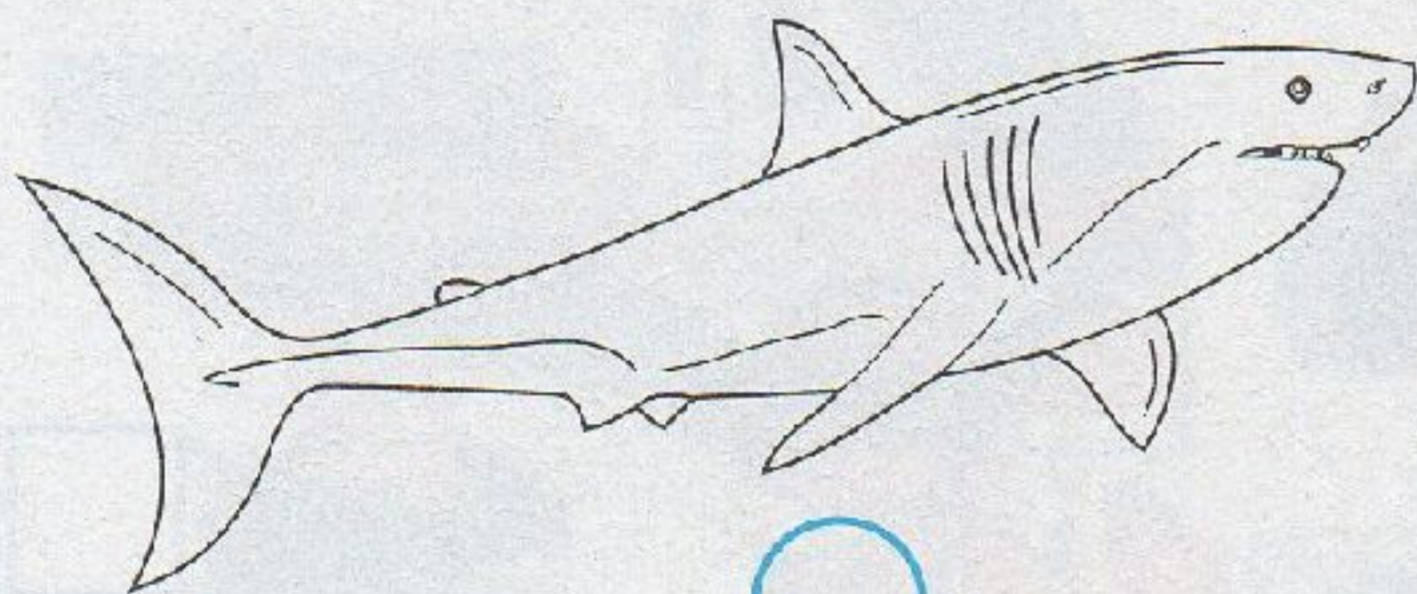
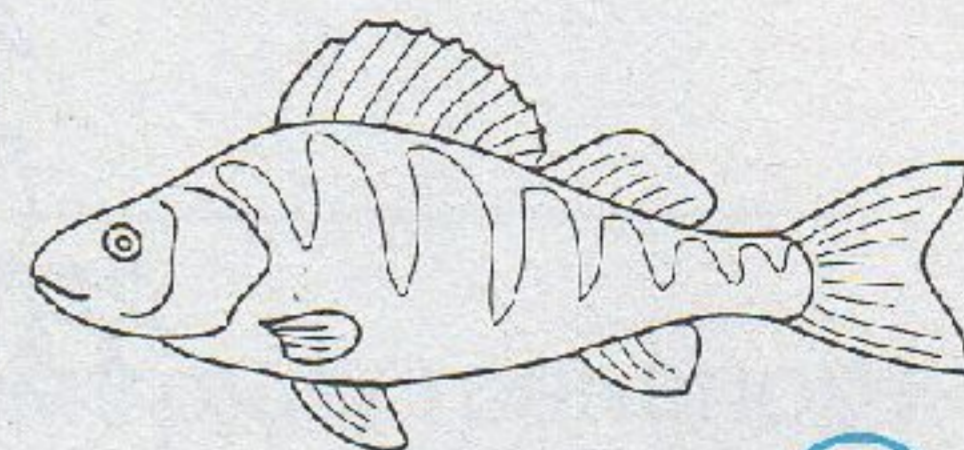
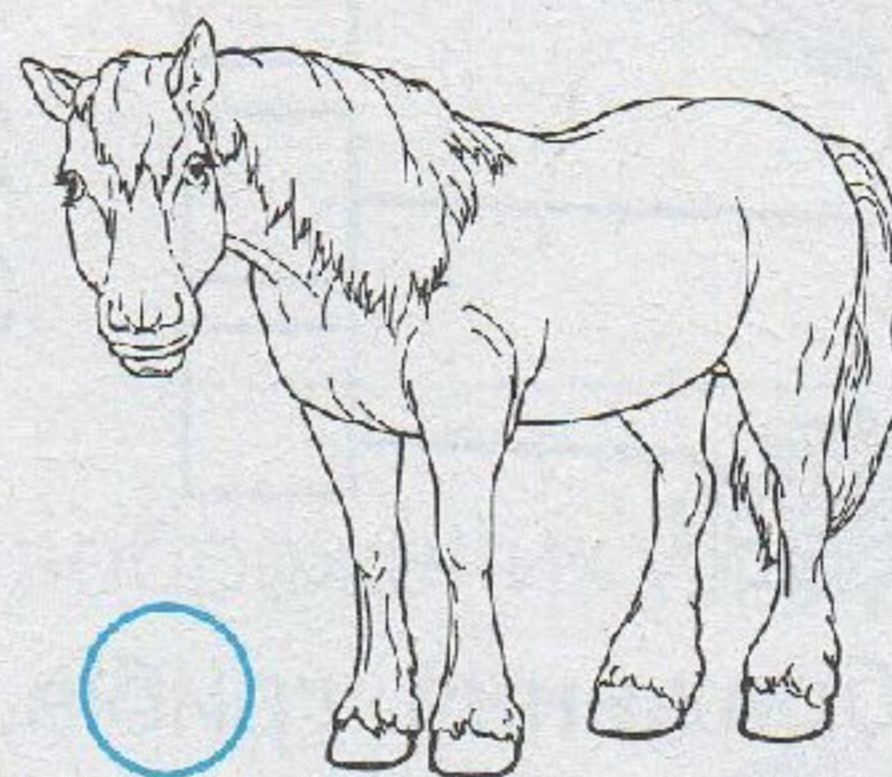
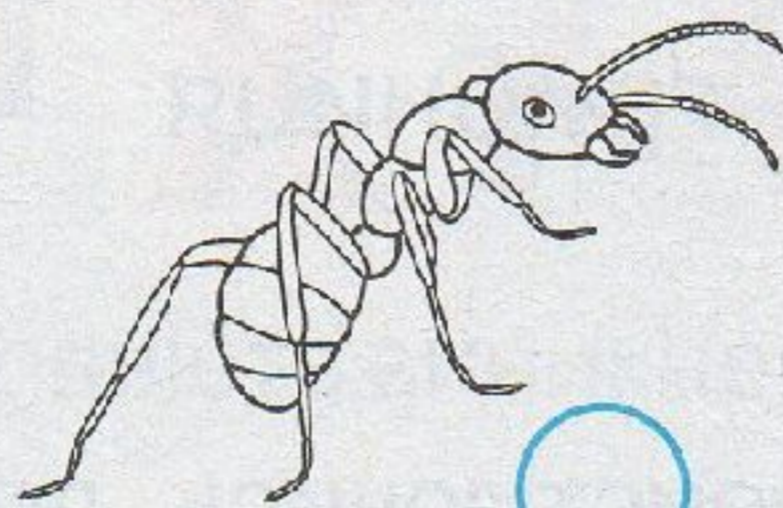
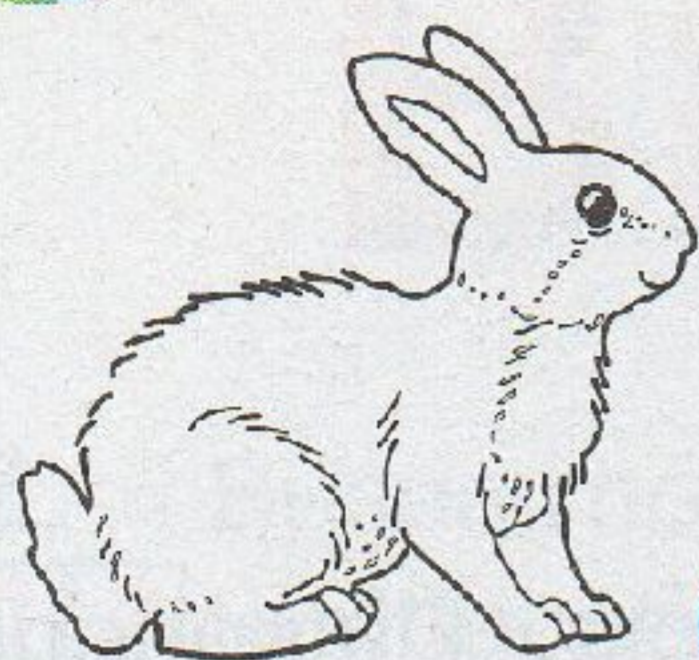

РІЗНОМАНІТНІСТЬ ТВАРИН У ПРИРОДІ

1. Познач зображених тварин олівцями відповідних кольорів. Розмалюй тих тварин, яких тобі доводилося бачити.

звірі   птахи   комахи   риби

2. Установи відповідність між частинами речень.

Хижі тварини

Травоїдні тварини

Усеїдні тварини

харчуються рослинами.

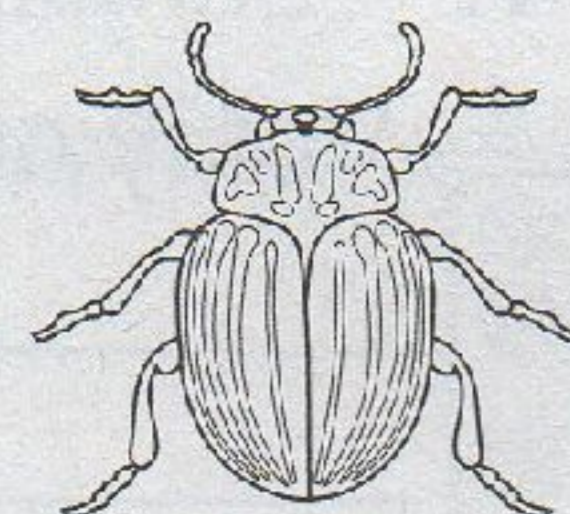
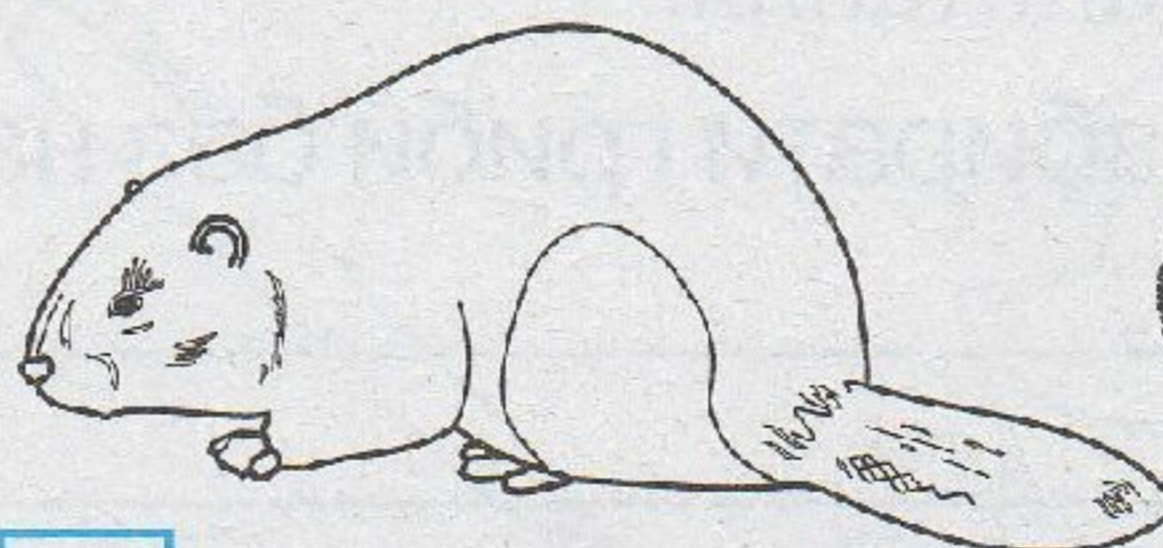
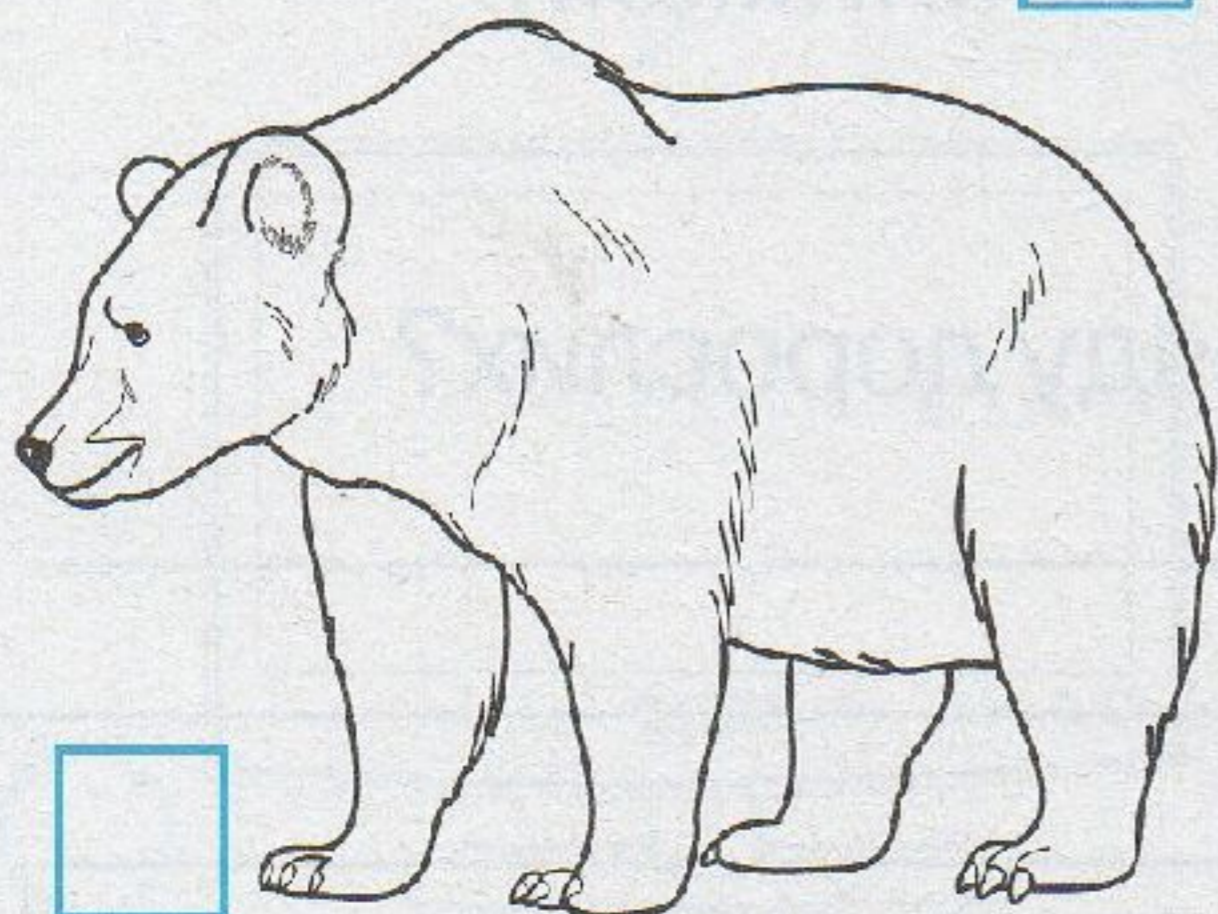
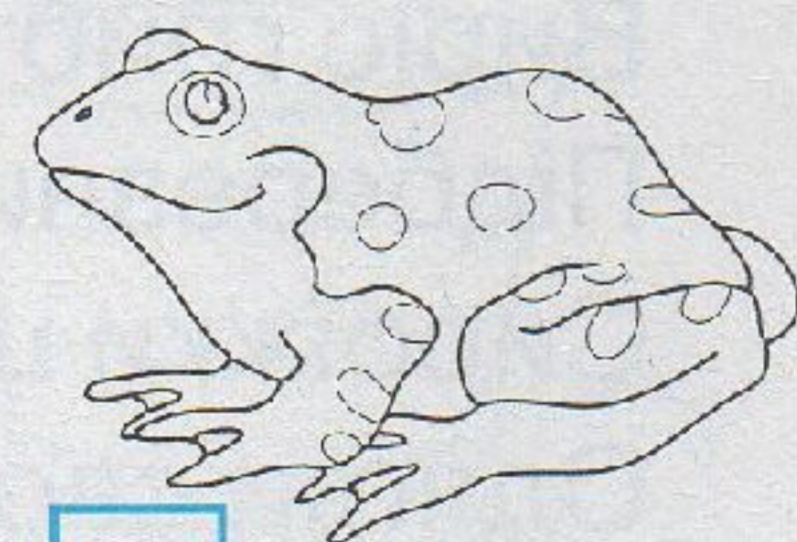
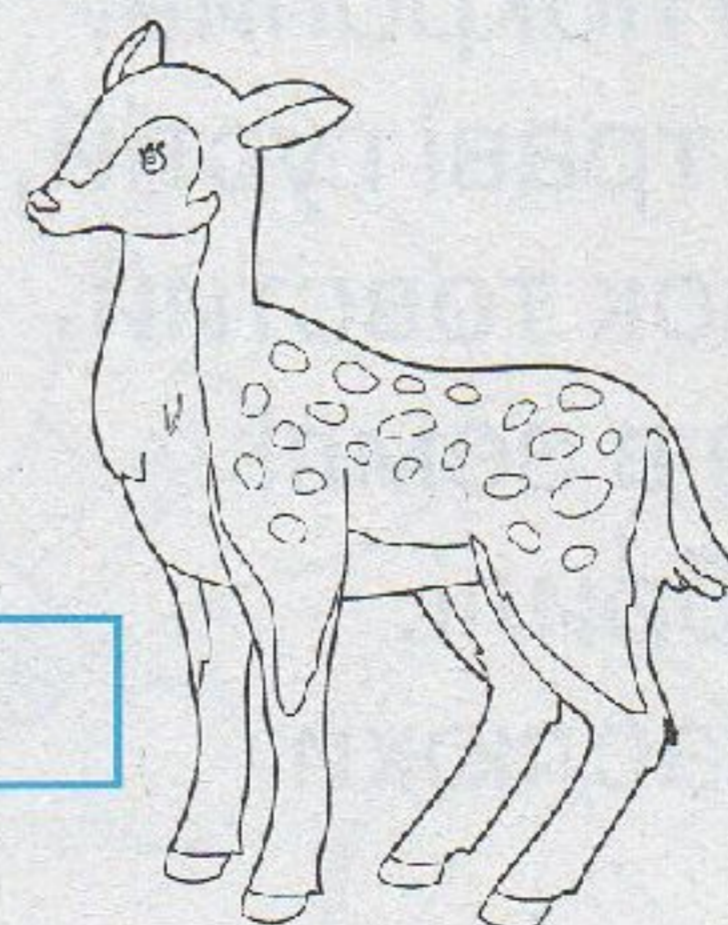
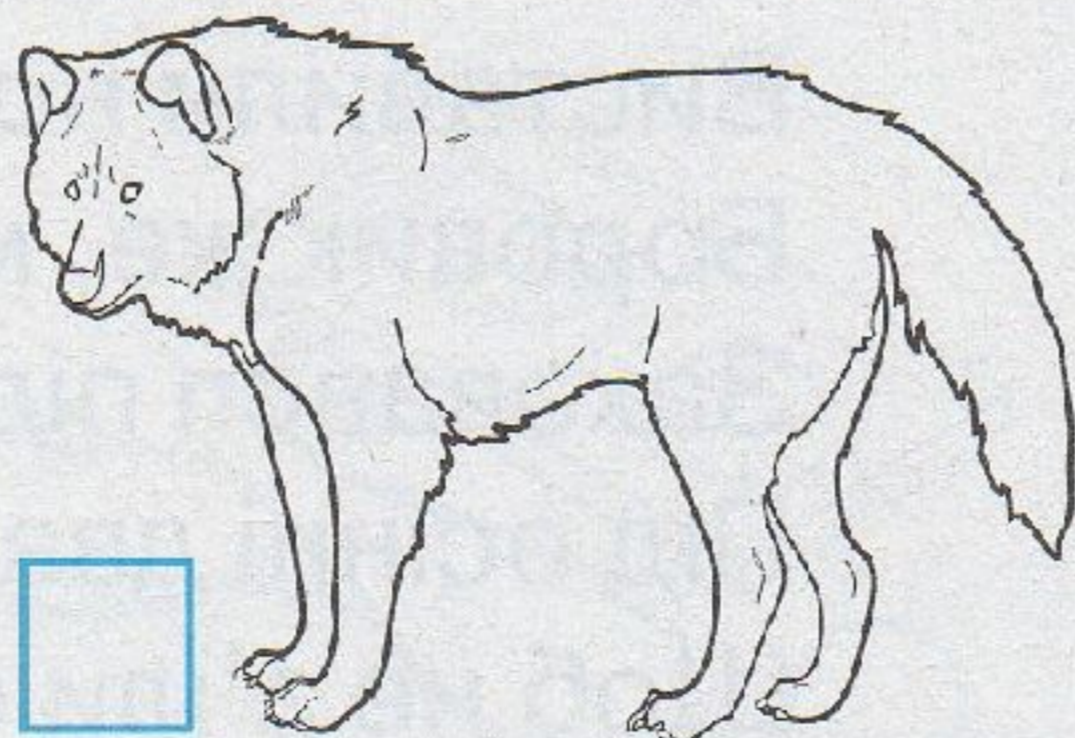
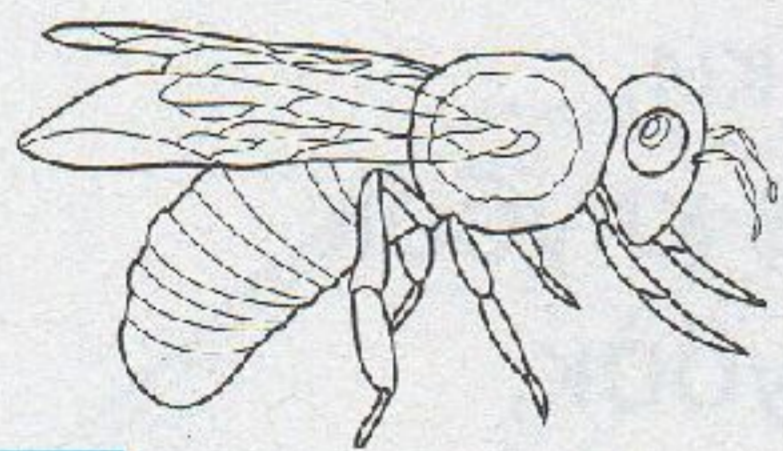
живляться і рослинами, і тваринами.

полюють на інших тварин і харчуються іншими тваринами.

3. Запиши біля кожної тварини букву, залежно від групи, до якої вона належить. Розмалюй тварин, життя яких пов'язане з водою.

хижа х   травоїдна т   усеїдна у

4. Розгадай кросворд — і ти дізнаєшся, хто може дивитися назад, не повертаючи голови. Розмалюй «зайву» тварину.

1

2

3

4

5

6

5. Запиши ім'я героїв мультфільмів. Придумай та намалюй свого героя мультфільму.

_____

_____

_____

_____

6. Пронумеруй птахів у порядку збільшення їхніх справжніх розмірів. Обведи зображення птаха, про якого розповідає Андрій.

— Серед усіх птахів світу лише ці птахи можуть літати вперед, убік і навіть назад. Вони махають крилами з надзвичайною швидкістю — до 100 помахів за хвилину. Харчуються квітковим нектаром і є найменшими птахами на планеті.

7. Допиши назви трьох птахів за умовою кожного ряду.

Свійські птахи — _____

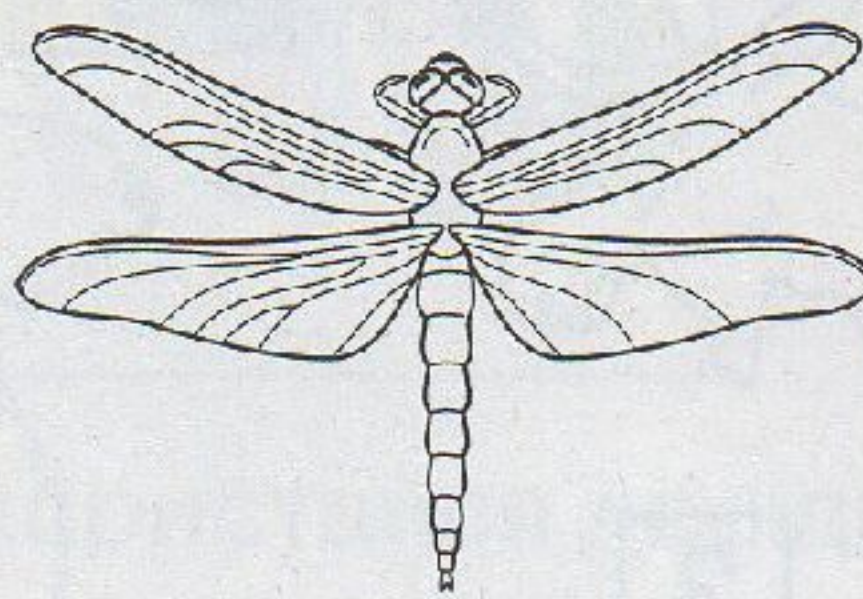
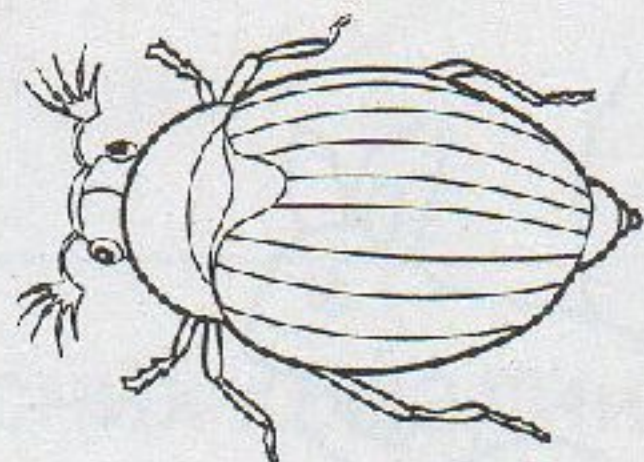
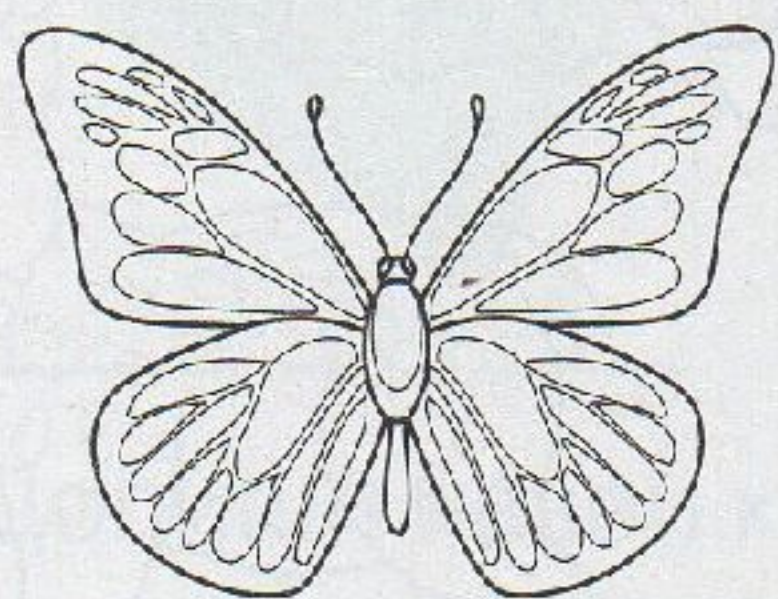
Птахи — домашні улюбленці — _____

Перелітні птахи — _____

Осілі птахи — _____

Співочі птахи — _____

8. Запиши назви комах. Розмалюй комаху, яка не вміє літати.

_____

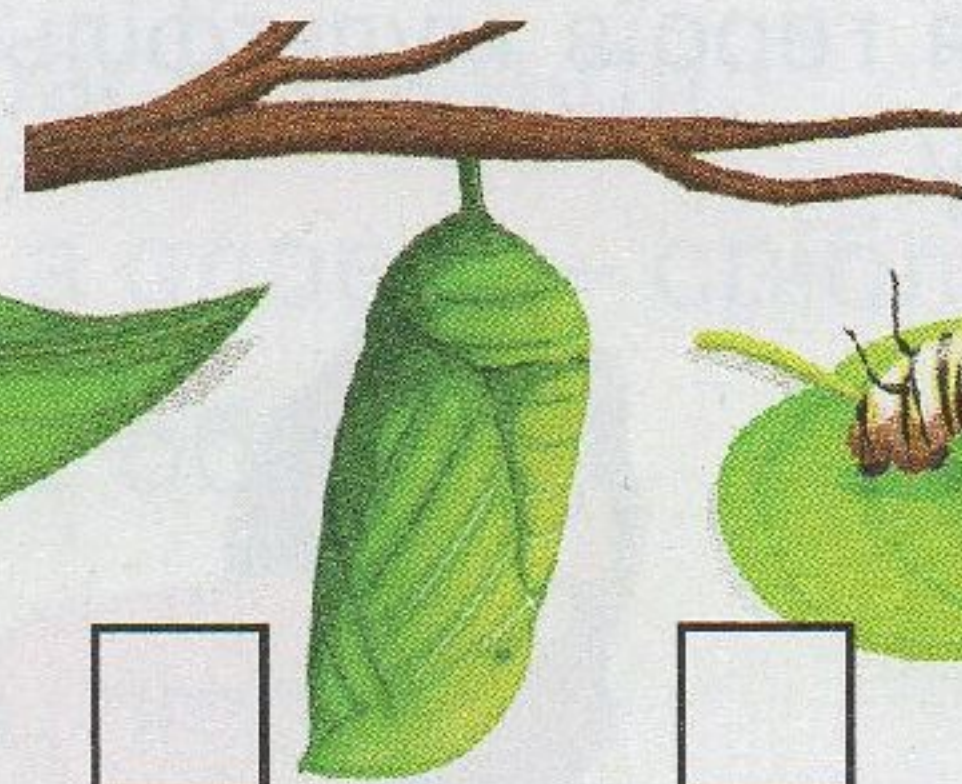
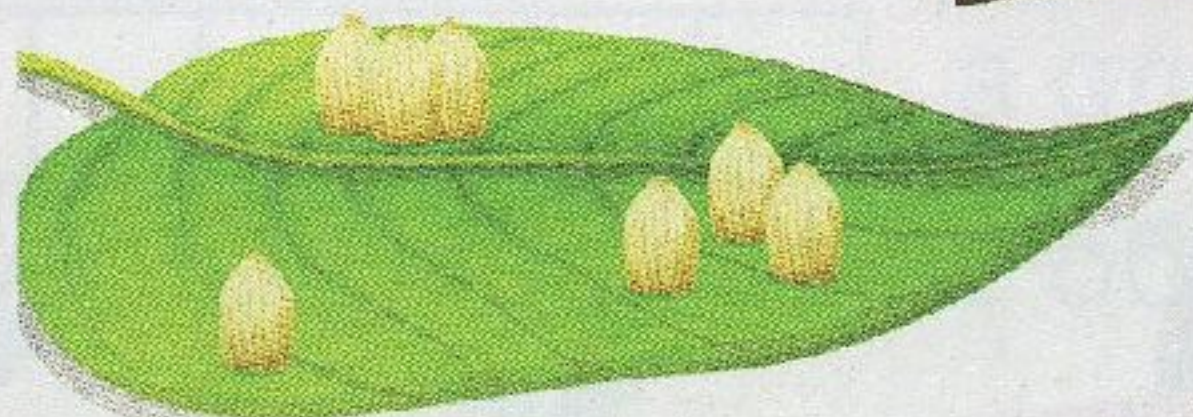
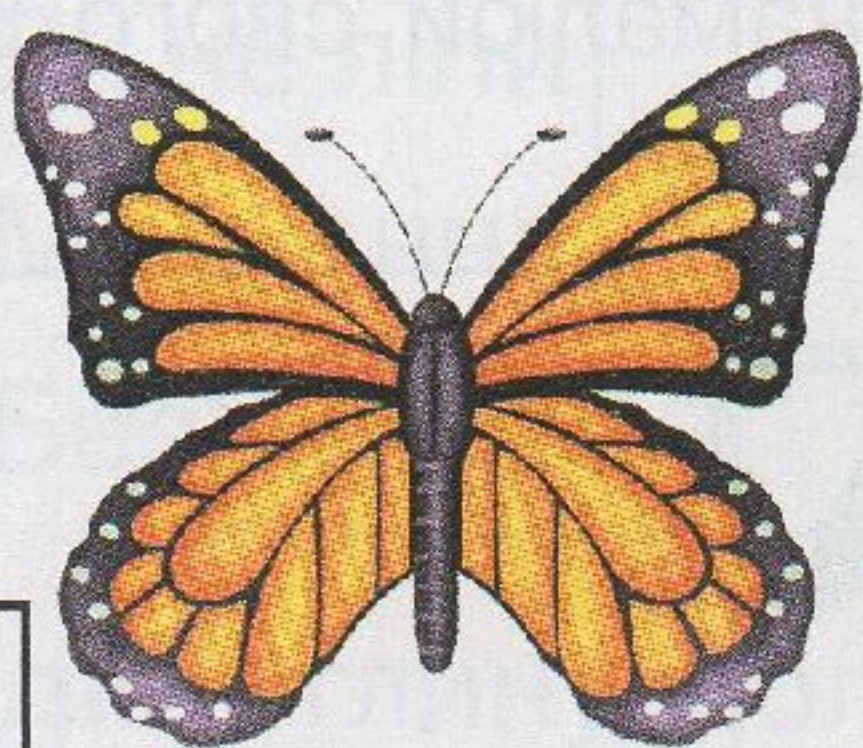
_____

_____

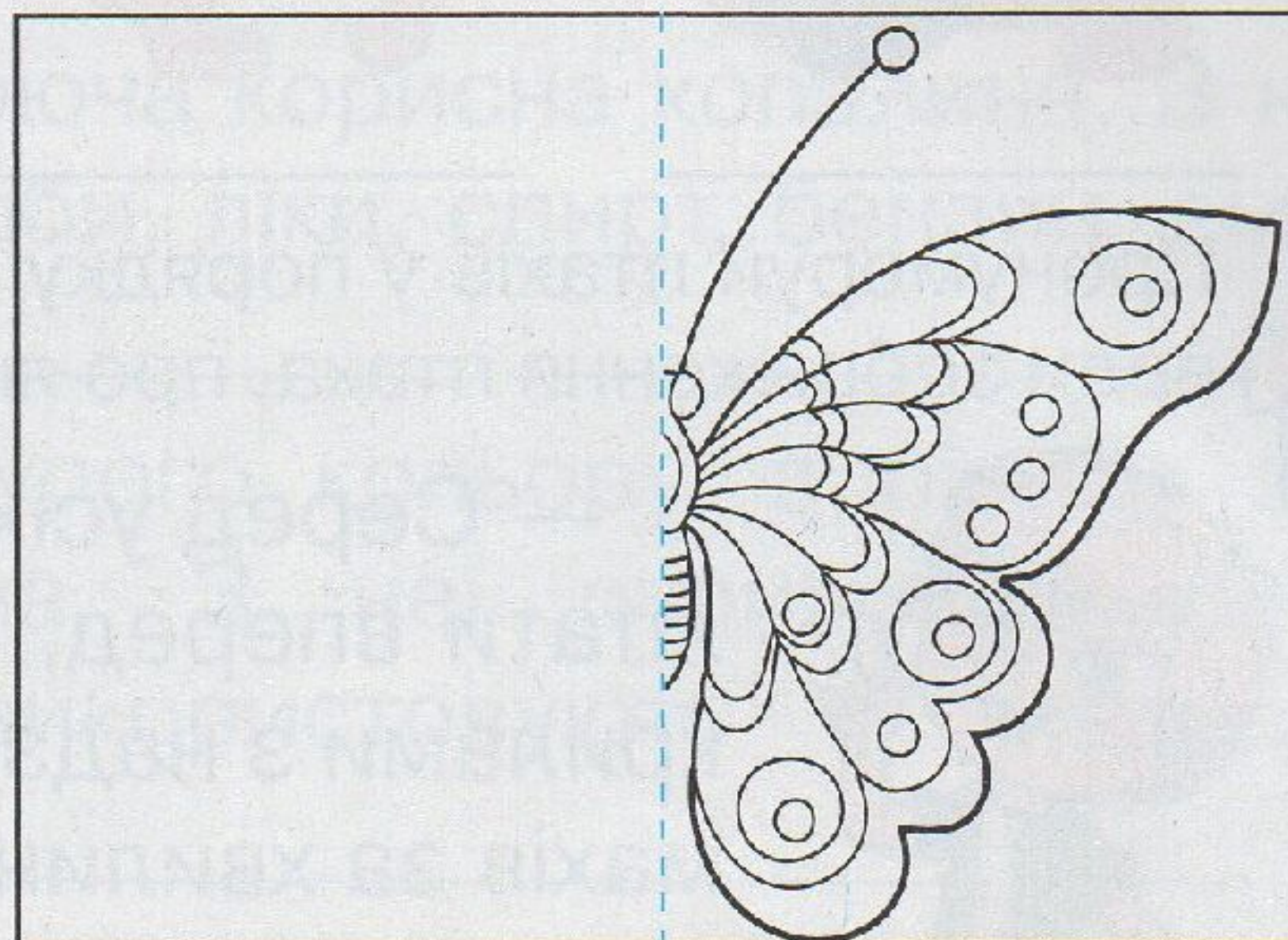
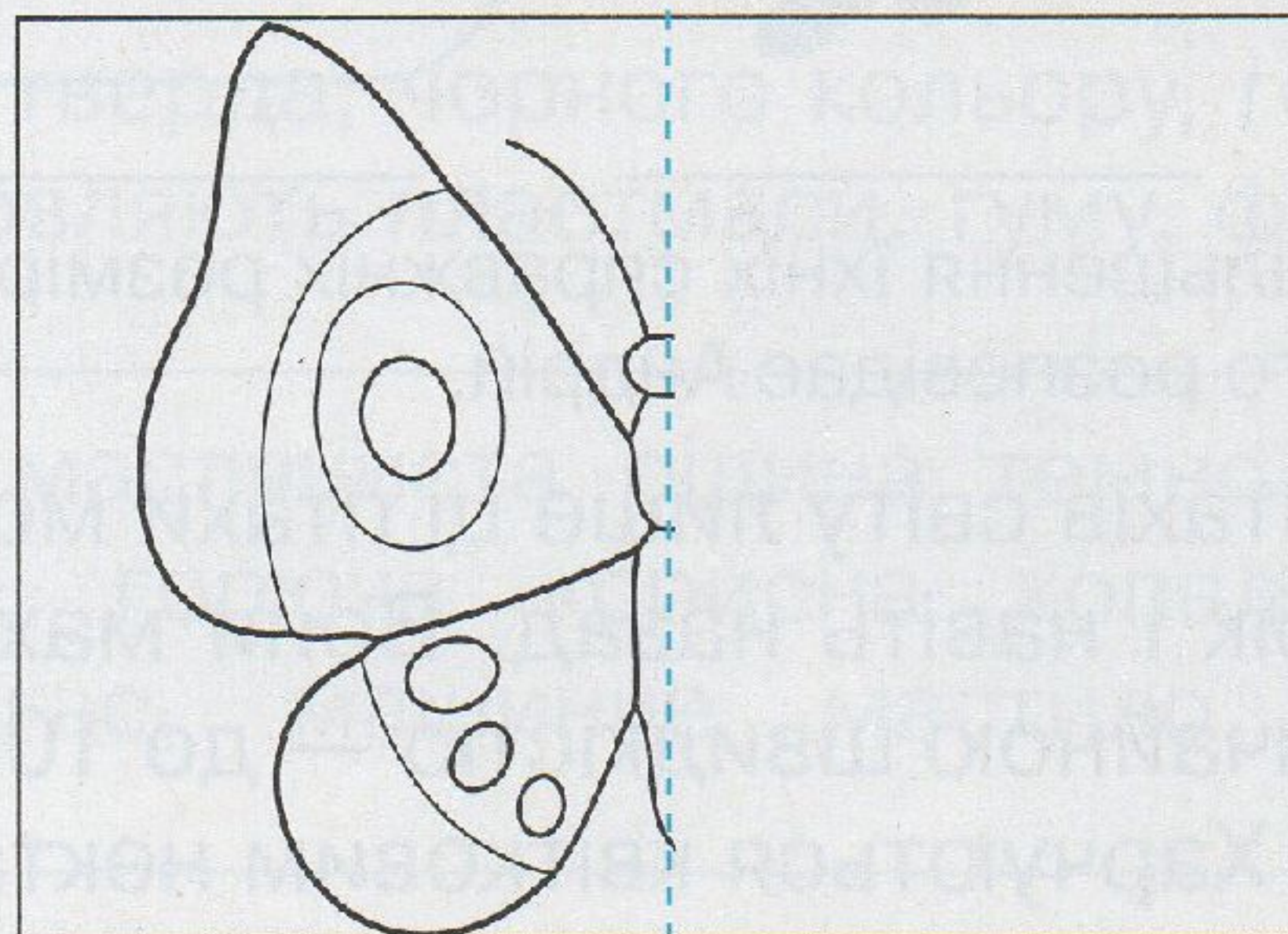
_____

9. Пронумеруй послідовність розвитку метелика.

1 2
3

10. Домалюй частини метеликів правою та лівою руками.

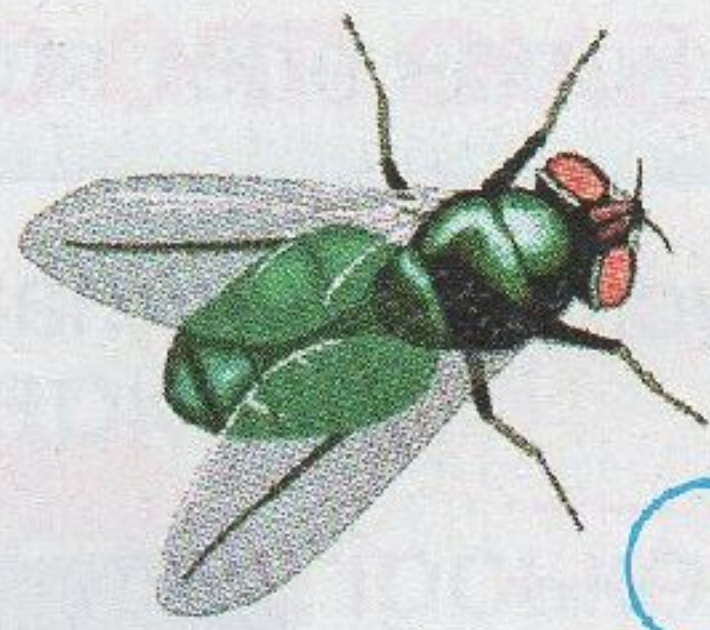
11. Познач зображених комах олівцями відповідних кольорів. Поясни свою думку.

комахи-шкідники

корисні комахи

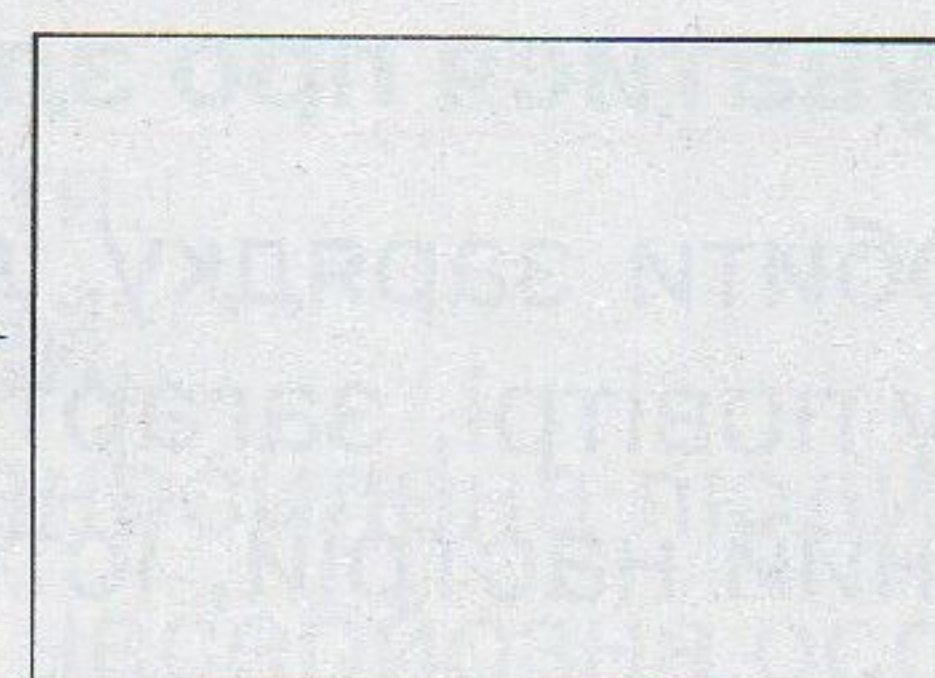
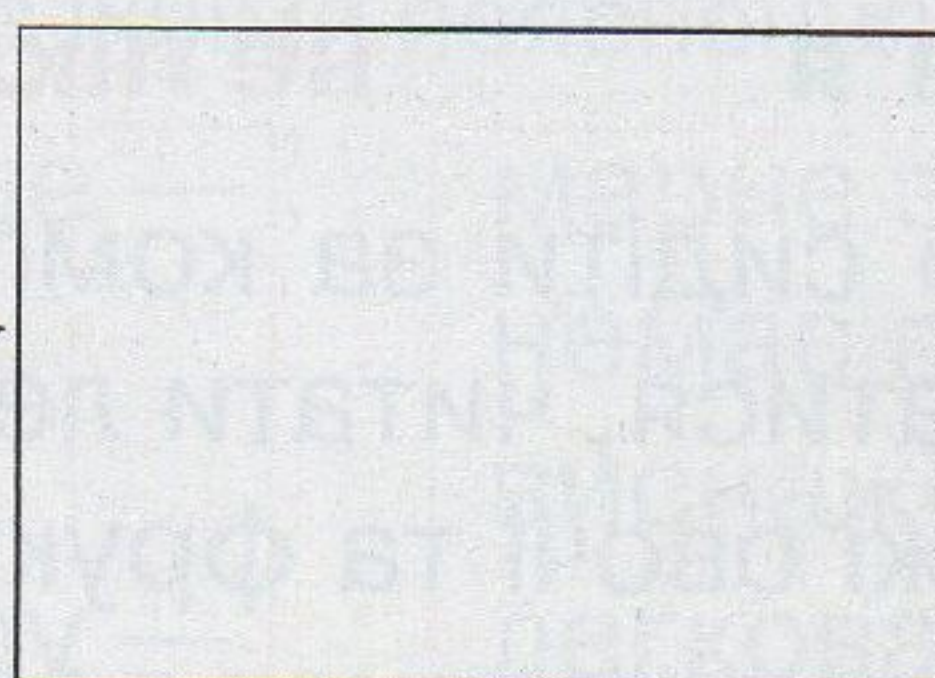
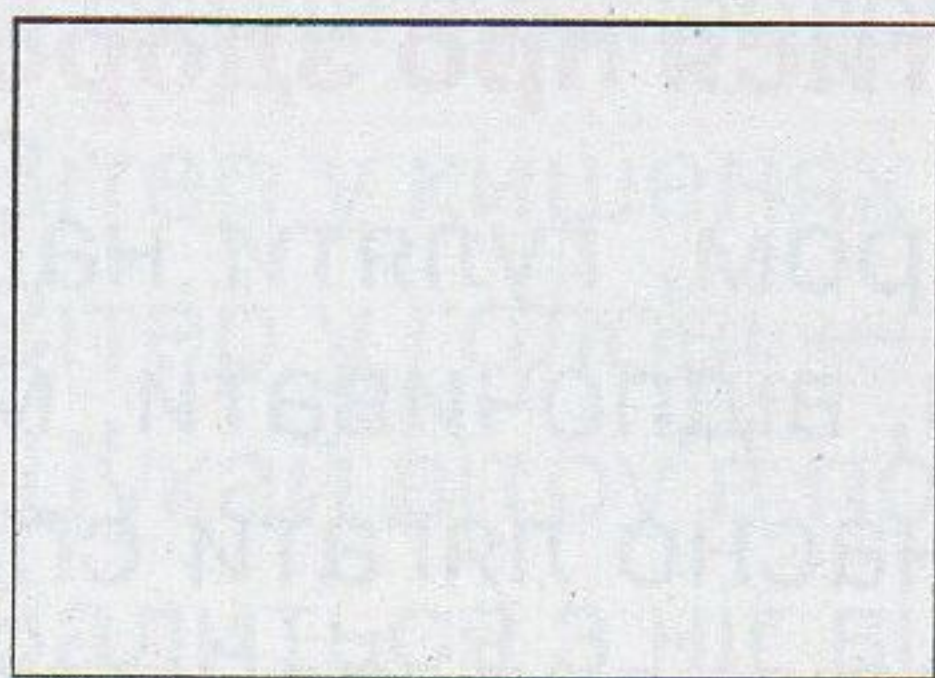

12. Прочитай текст. Допиши пропущені слова.

 Тварини, тіло яких укрите лускою, — це _____. Їхнє життя пов'язане з _____. Риб, які живуть у річках, називають _____. До них належать _____, _____ та _____. Риб, які живуть у морях та океанах, називають _____. Це _____, _____ та _____.

13. Намалюй розвиток риб відповідно до вказаних етапів.

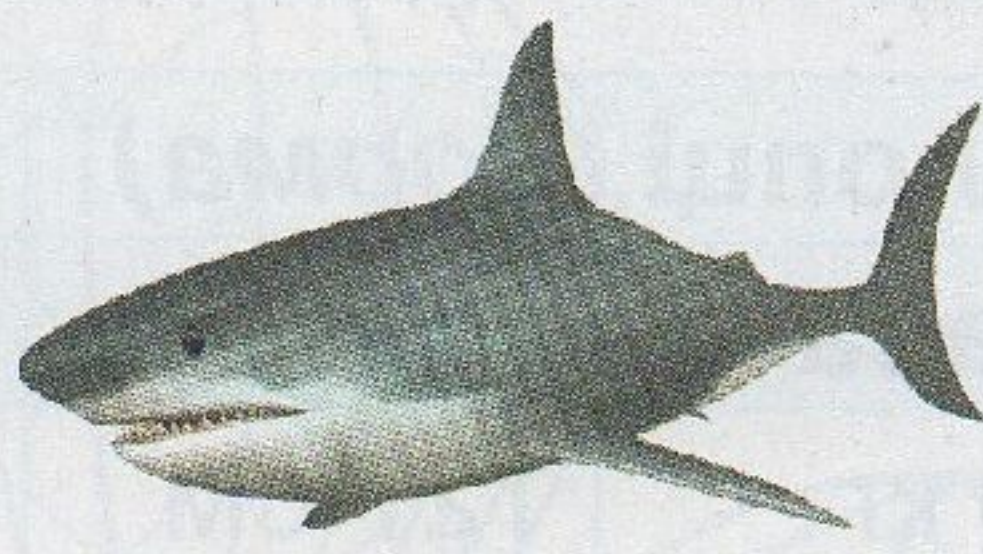
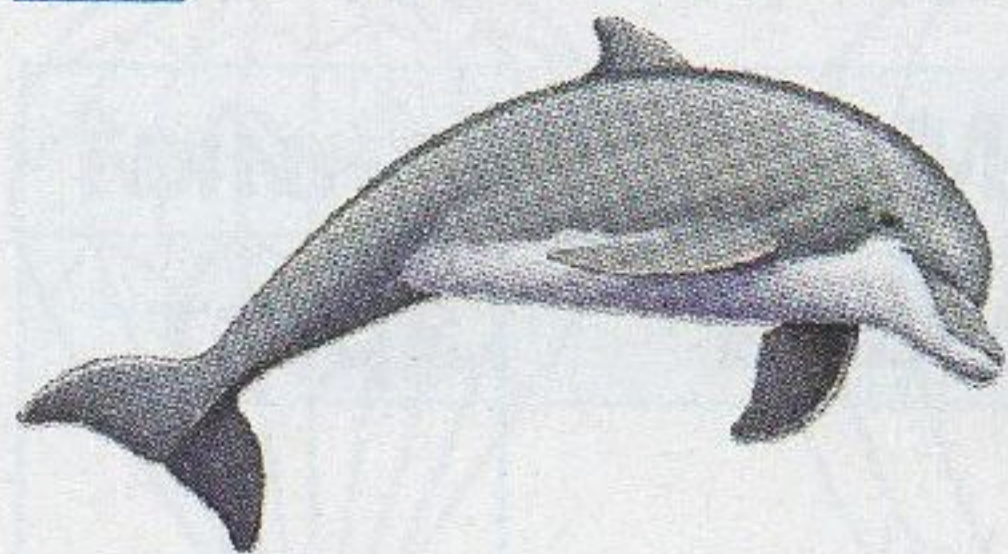

Ікра

Мальок

Доросла риба

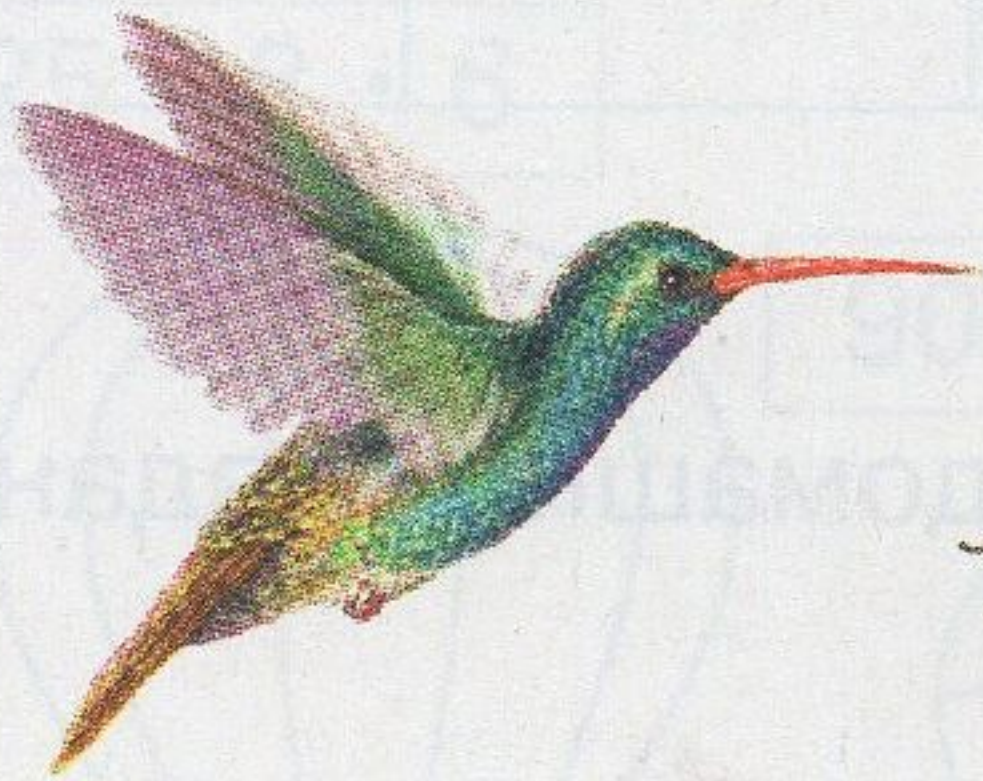
14. Запиши спільні ознаки кожної пари зображених тварин. Назви, чим вони відрізняються.

_____

_____

_____

_____

ДБАЮ ПРО СВОЄ ЗДОРОВ'Я

1. Розшифруй ребус. Склади «павутинку» до розшифрованого слова.

_____

( )

_____

_____

2. Підкресли висловлювання відповідно до умови олівцями вказаних кольорів. Розкажи, як ти піклуєшся про своє здоров'я.

піклуватися про здоров'я

не піклуватися про здоров'я

Робити зарядку, довго сидіти за комп'ютером, гуляти на свіжому повітрі, загартовуватися, читати лежачи, відпочивати, мати поганий настрій, їсти свіжі овочі та фрукти, вчасно лягати спати, регулярно мити руки, дотримуватися розпорядку дня, займатися спортом.

3. **Дослідження** «Вимірювання зросту та маси». Заповни таблицю. Обведи показники маси та зросту, якщо вони відповідають нормі.

Вік	Дівчата (норма)		Хлопці (норма)		Мої показники	
	маса	зріст	маса	зріст	маса	зріст
8 років	25 кг	126 см	25 кг	127 см		
9 років	28 кг	132 см	28 кг	133 см		
10 років	32 кг	138 см	31 кг	138 см		

4. Пронумеруй порядок етапів розпорядку дня.

1 ☐ вечерея 2 ☐ підйом 3 ☐ відвідування гуртка ☐ сон ☐ сніданок	☐ виконання домашніх завдань ☐ обід ☐ уроки в школі ☐ відпочинок ☐ заняття за інтересами

5. Заповни таблицю. Підкресли те, що тобі подобається робити найбільше.

Роблю кожного дня	Роблю кілька разів на тиждень	Роблю на вихідних
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

6. Познач **активний** та **пасивний** відпочинок олівцями відповідних кольорів.

7. Склади й запиши план на канікули.

Чудовий понеділок	Найкращий вівторок	Дивовижна середа
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Неперевершений четвер	Чарівна п'ятниця	Сонячна субота	Улюблена неділя
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

8. Установи відповідність між частинами прислів'їв. Поясни їхнє значення.

Люди часто хворіють,
Здоров'я більш варте,
Бережи одяг, доки новий,
Праця додає здоров'я,

ніж багатство.
а здоров'я — поки молодий.
а лінь — хвороб.
бо берегтися не вміють.

ШКІРА – ТВІЙ ЗАХИСНИК

1. Розшифруй ребус. Запиши розшифроване слово.

Я=Ш А

2. Запиши, яке значення має шкіра для організму людини.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

3. Пронумеруй послідовність миття рук.

- Ретельно промий руки під проточною водою.
- Нанеси на руки мило.
- Втирай мило по всій поверхні рук протягом 40 с.
- Намочи руки водою.
- Витри руки чистим рушником.

4. Андрій упав і пошкодив шкіру на руці. Лікар порадив, як потрібно надати першу допомогу. Познач, які поради міг дати лікар.

Щоб швидше загоїлася рана, приймати всі ліки, які є в аптечці.

Промити рану чистою водою та просушити.

Навіть якщо рана незначна, необхідно обов'язково звернутися до лікаря.

Накласти стерильну пов'язку.

Обережно обробити шкіру навколо рани.

Ретельно залити рану зеленкою чи йодом.

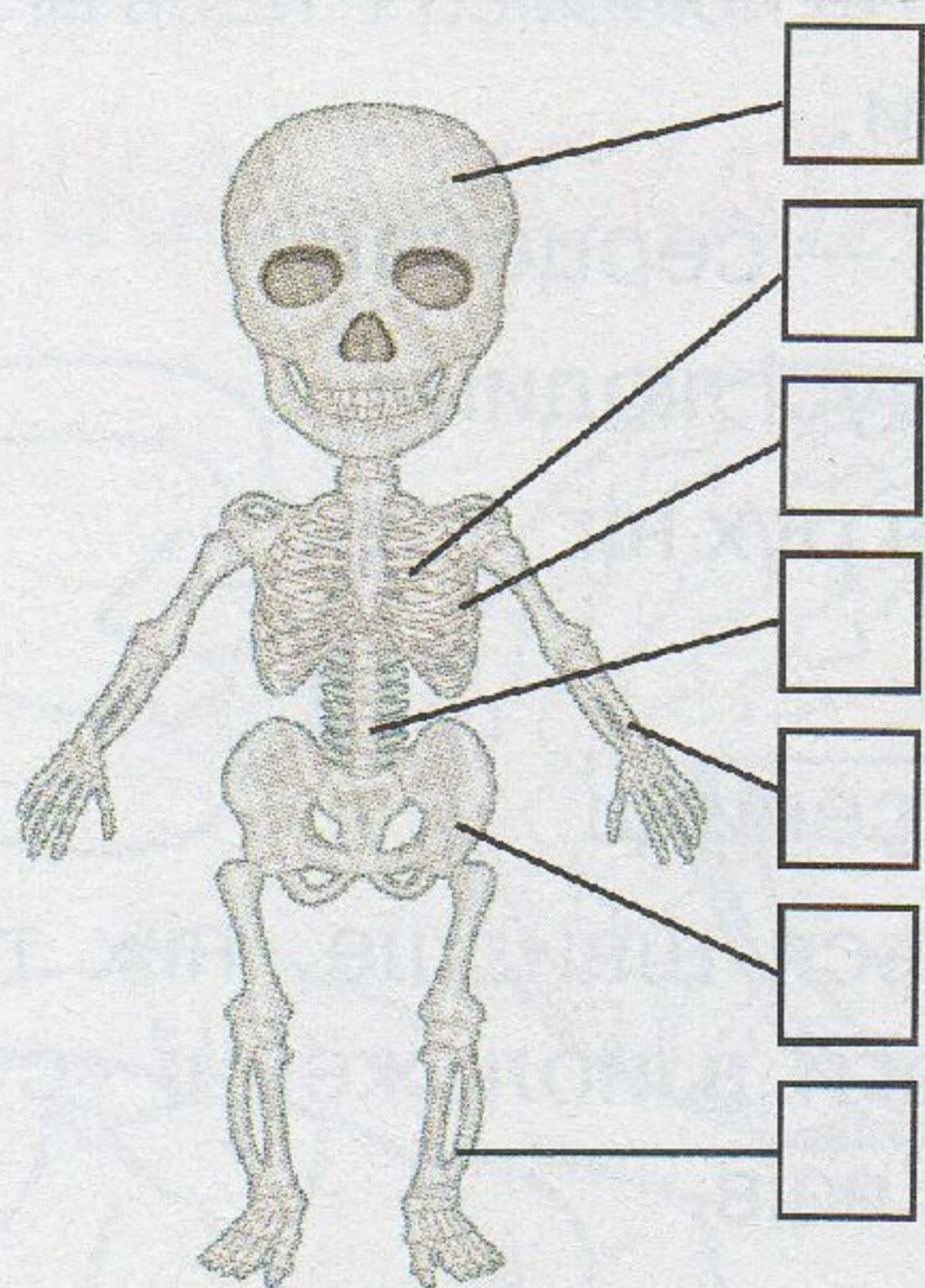
СКЕЛЕТ ЛЮДИНИ

1. Розшифруй слово за першими буквами малюнків. Запиши.

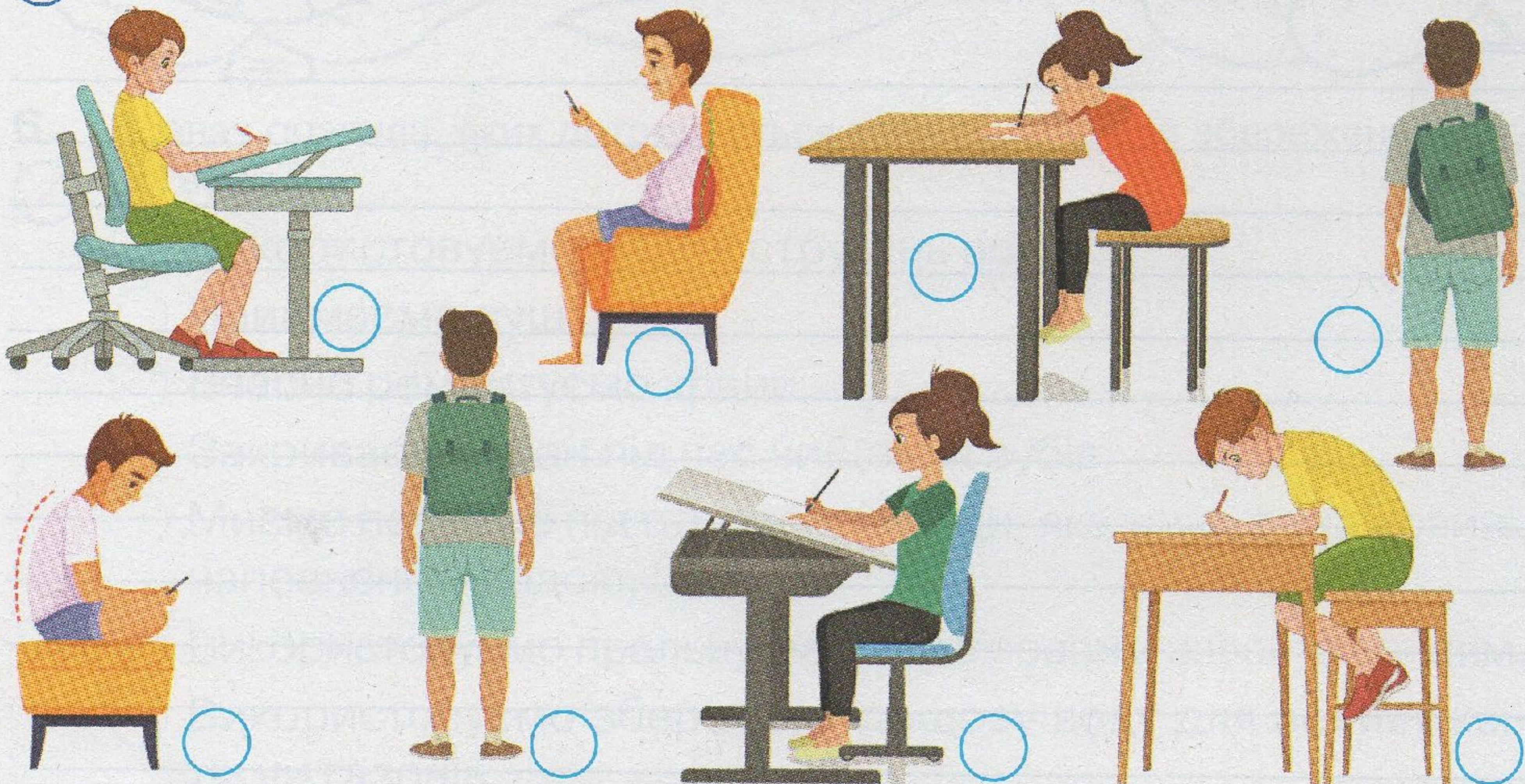
2. Пронумеруй частини скелета. Обведи назви тих частин скелета, які захищають внутрішні органи від ушкоджень.

1 2
3

- 1 — череп
- 2 — грудна клітка
- 3 — ребра
- 4 — хребет
- 5 — кістки таза
- 6 — кістки верхніх кінцівок
- 7 — кістки нижніх кінцівок

3. Познач малюнки, на яких діти мають правильну поставу. Поясни, до чого може призвести неправильна постава під час сидіння, ходьби та стояння.

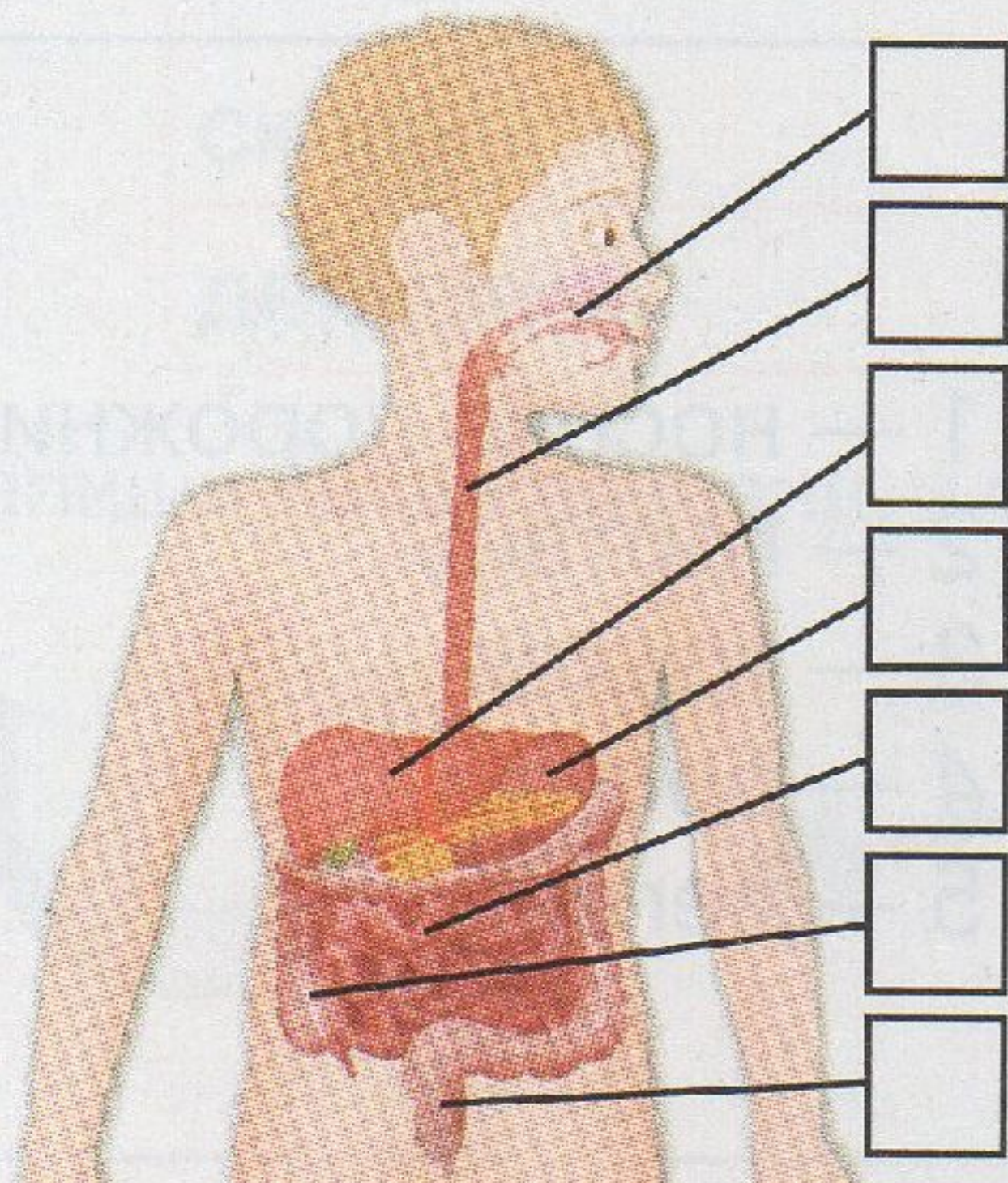
ЖИВЛЕННЯ ТА ТРАВЛЕННЯ

1. Допиши речення.

Щоб рости й рухатися, тілу потрібна _____. Тому щоденно треба споживати їжу, яка перетворюється на _____. Перетворення їжі відбувається завдяки органам _____.

2. Пронумеруй назви органів травлення.

1 2
3

- 1 — ротова порожнина
- 2 — стравохід
- 3 — шлунок
- 4 — печінка
- 5 — тонка кишка
- 6 — товста кишка
- 7 — пряма кишка

3. Установи відповідність між частинами речень.

Білки —

це речовини, які дають енергію для роботи органів; є в крупах, хлібі, фруктах та овочах.

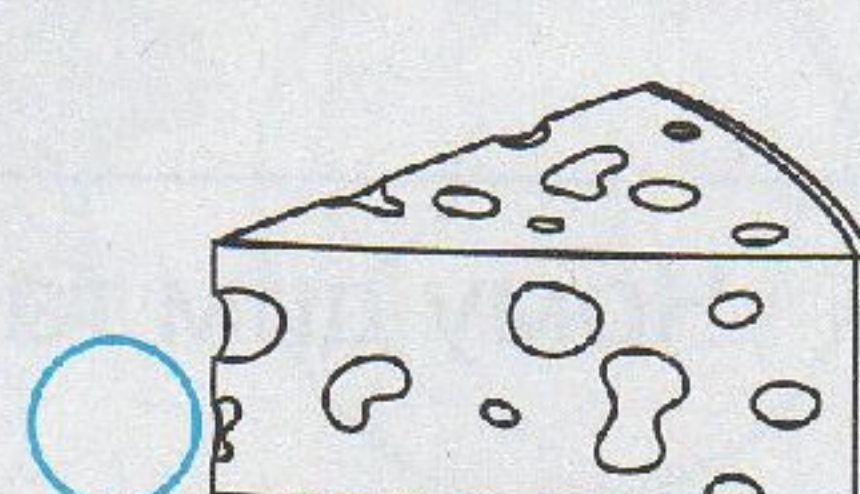
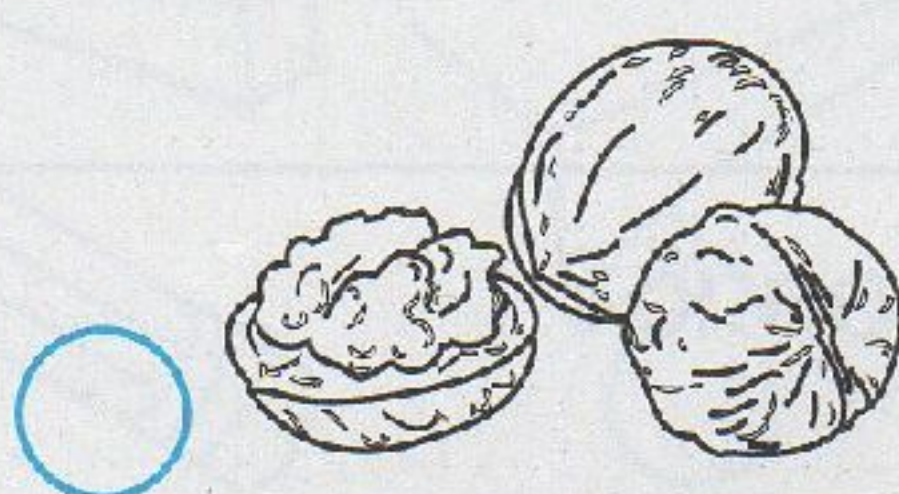
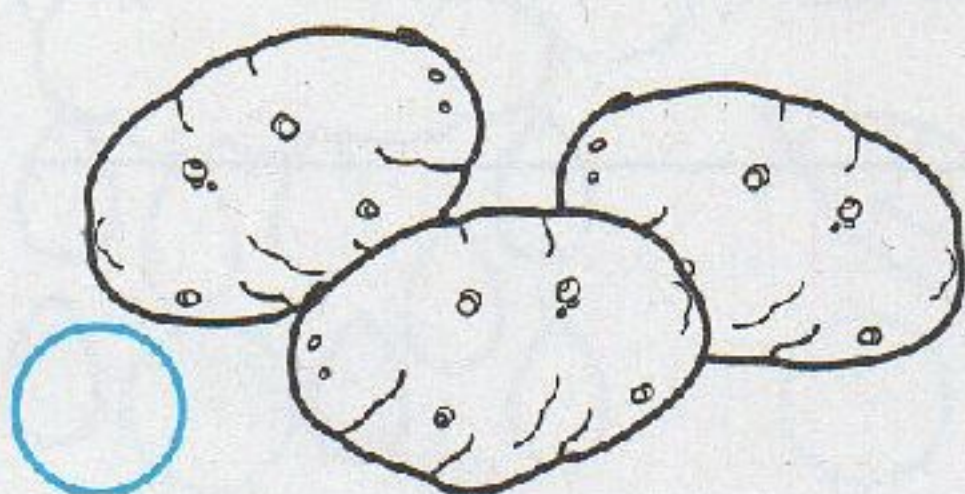
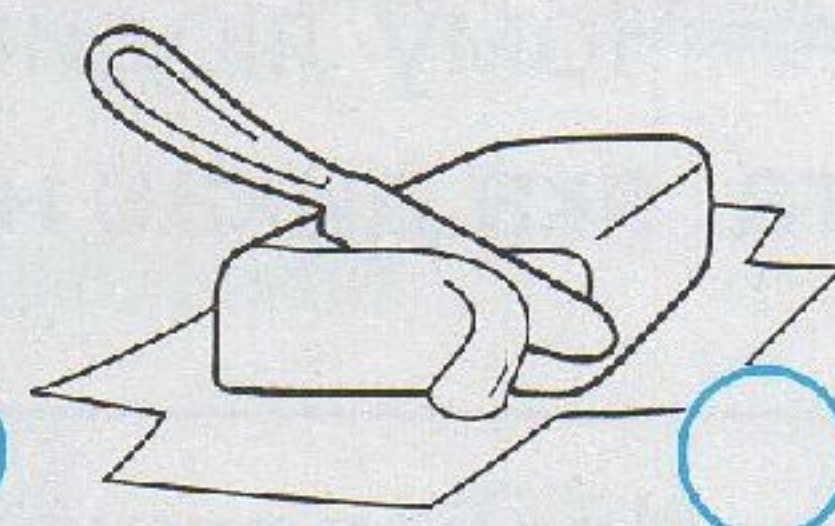
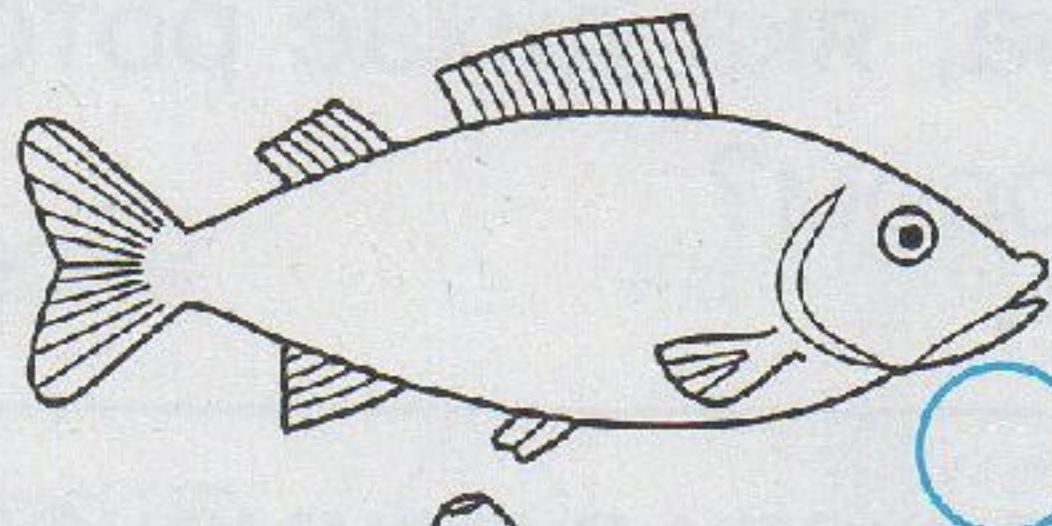
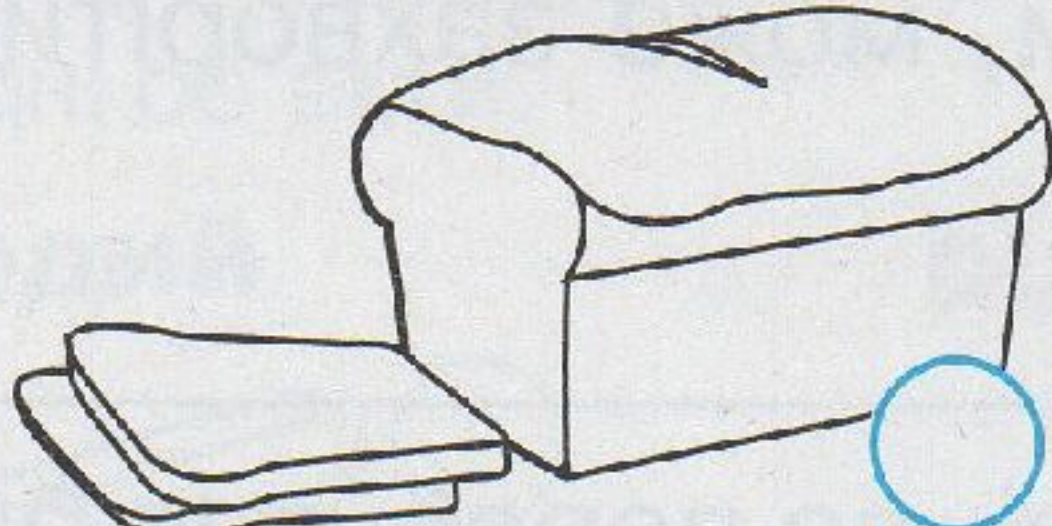
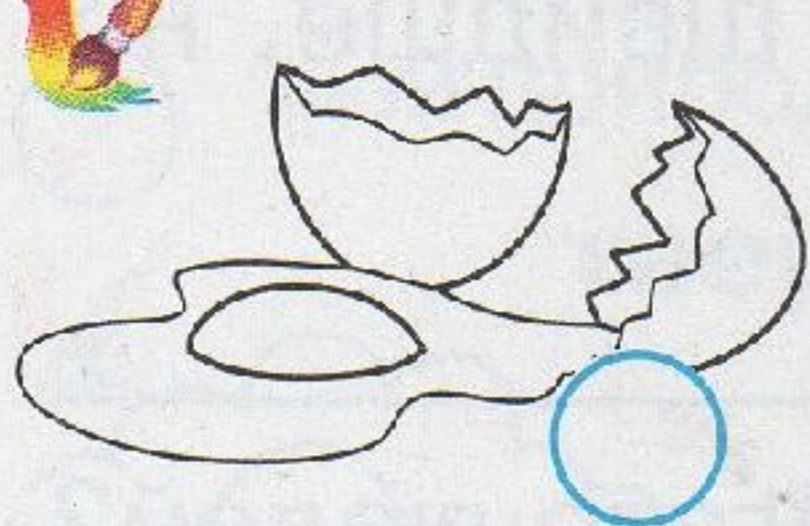
Жири —

це основний будівельний матеріал для організму, його багато в м'ясі, рибі, яйцях, молочних продуктах, бобових і грибах.

Вуглеводи —

це основне джерело енергії та вітамінів А, D, міститься в салі, маслі та олії.

4. Познач продукти харчування відповідно до вмісту в них **білків**, **жирів** і **вуглеводів** олівцями відповідних кольорів. Розмалуй ті продукти харчування, які ти любиш їсти.

ДИХАННЯ

1. Визнач послідовність слів у реченні. Запиши складене речення.

Кисень

необхідний

який

організмів

в

знаходиться

дихання

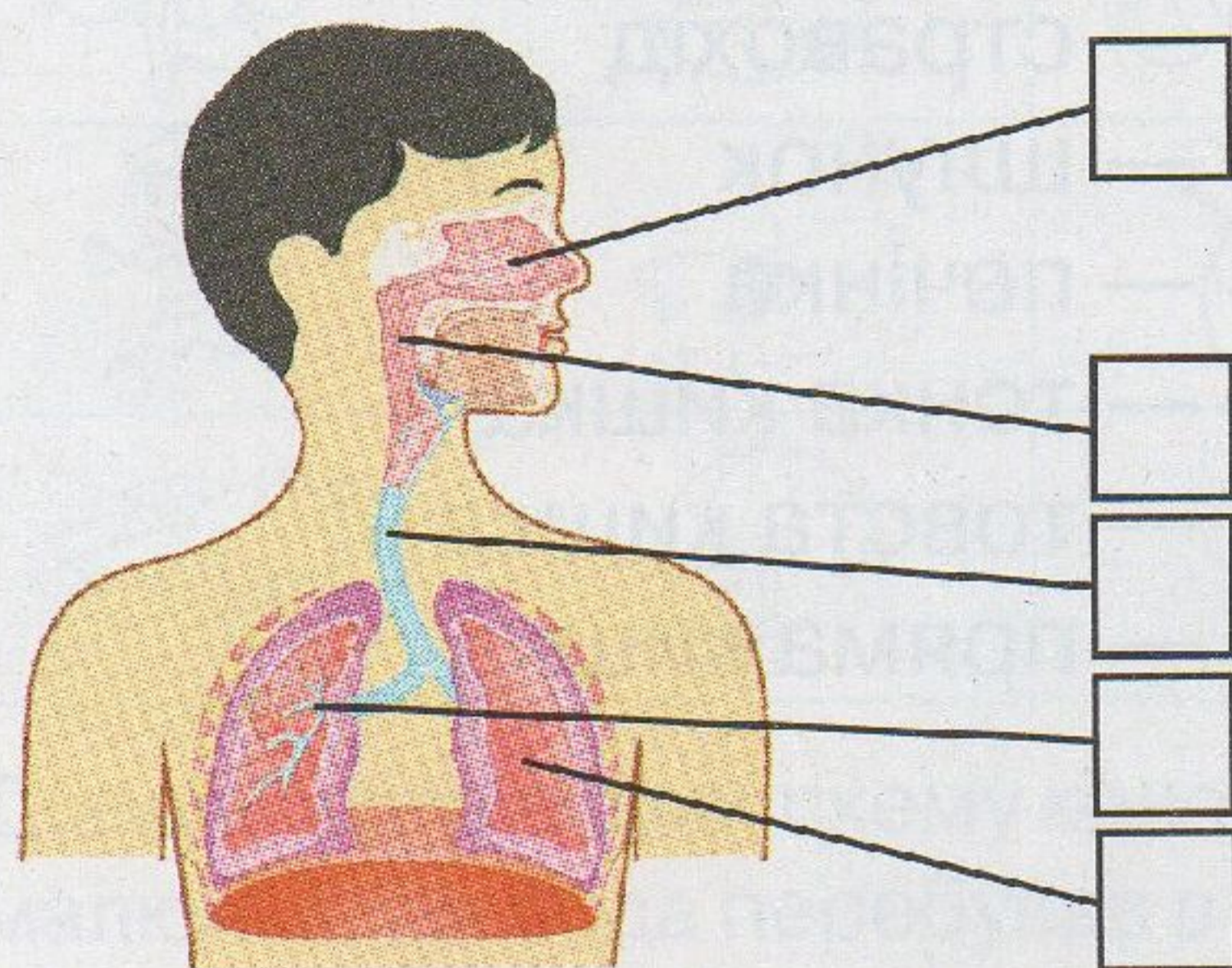
повітрі

для

живих

2. Пронумеруй назви органів дихання.

1 2
3

1 — носова порожнина

2 — гортань

3 — трахея

4 — бронхи

5 — легені

3. Познач істинні та хибні висловлювання.

Висловлювання

Так   **Ні**

Дихання — ознака неживої та живої природи.

Людина вдихає повітря лише носом.

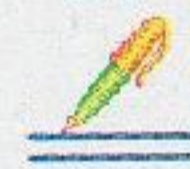
Доросла людина в середньому робить 23 тис. вдихів і видихів за день.

Легеням дуже шкодить пил і тютюновий дим.

Забруднене повітря не шкодить здоров'ю.

Очищенню повітря сприяє вологе прибирання.

4. Запиши відповіді на запитання.

Чому людина, яка дихає ротом, може захворіти швидше, ніж та, яка дихає носом?

Чому важко дихати в приміщенні, де перебуває багато людей?

Чому дим та пил шкодять здоров'ю?

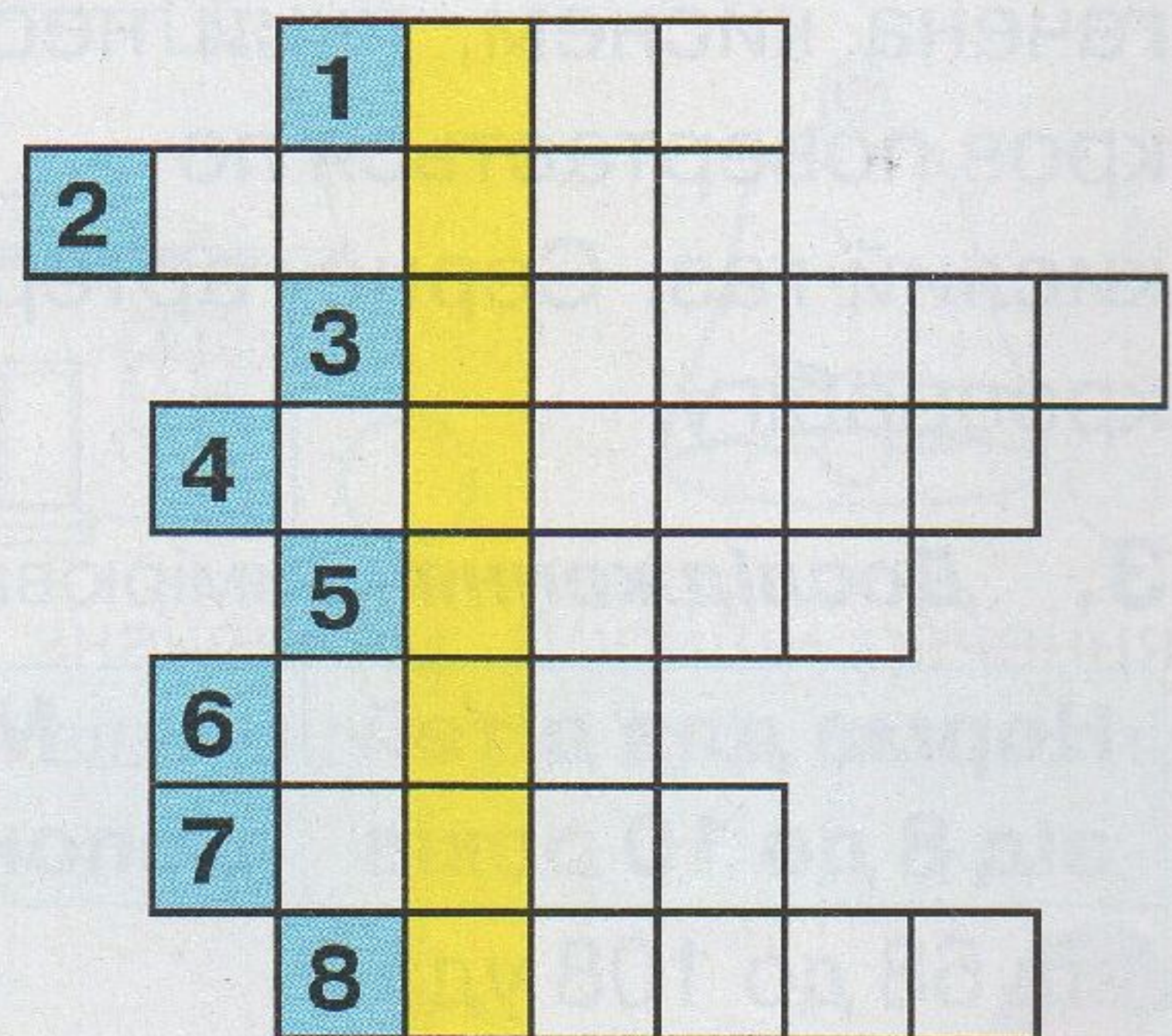

МОЗОК І НЕРВИ

1. Відгадай загадки. Запиши відповіді в кросворд. Прочитай слово у виді-
лених клітинках. Обведи назву органа, який забезпечує злагоджену ро-
боту тіла людини.

1. Два брати через гору живуть і ніколи один до одного в гості не ходять.
2. Що воно за штука, що день і ніч стука?
3. Що то за комора, у яку все вміщується?
4. У двох матерів по п'ять синів, одне ім'я всім.
5. Усе життя один одного обганяють, а випередити не можуть.
6. Сопе, хропе, часом чхає, сюди-туди зазирає; на морозі змерзає, бо одежини не має.
7. Завжди в роті, а не проковтнеш.
8. Органи — моя сім'я, і керую ними я.

2. Дopiши речення.

- До органів нервової системи належать _____ .
 Головний мозок захищений _____ .
 Спинний мозок розміщений у _____ .
 Від головного та спинного мозку відходять _____ .
 Нервова система забезпечує _____ .
 Тому нервову систему треба _____ .

3. Познач, що сприяє зміцненню нервової системи.

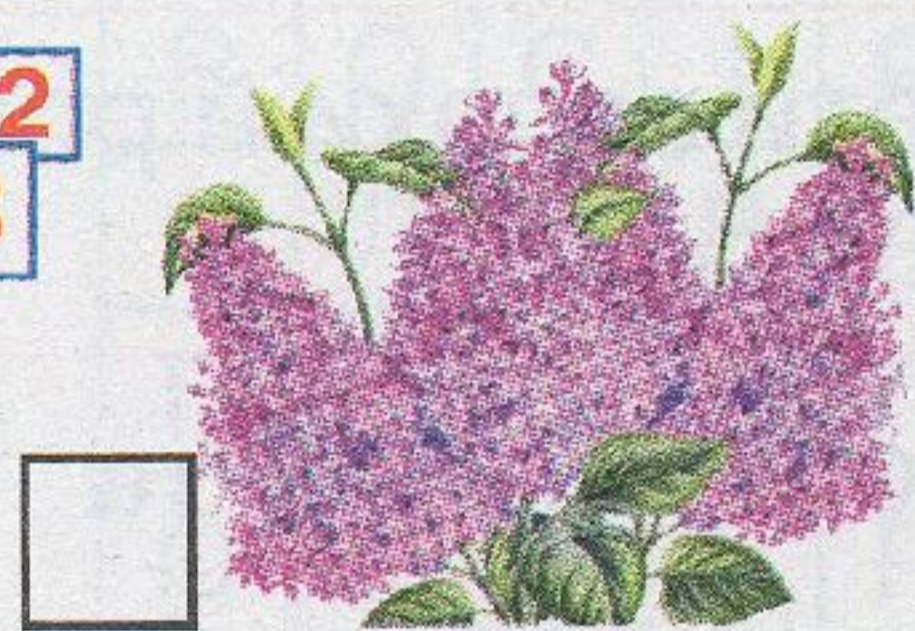

РОСЛИНИ ТА ТВАРИНИ НАВЕСНІ

1. Запиши назви рослин. Пронумеруй послідовність їхнього цвітіння навесні. Обведи назву «зайвої» рослини.

1 2
3

2. Запиши в таблицю назви рослин лісу.

Перший ярус	Другий ярус	Третій ярус
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

3. Поєднай слова кожного ряду спільним значенням. Допиши речення.

Чиж, щиглик, коноплянка — це _____.

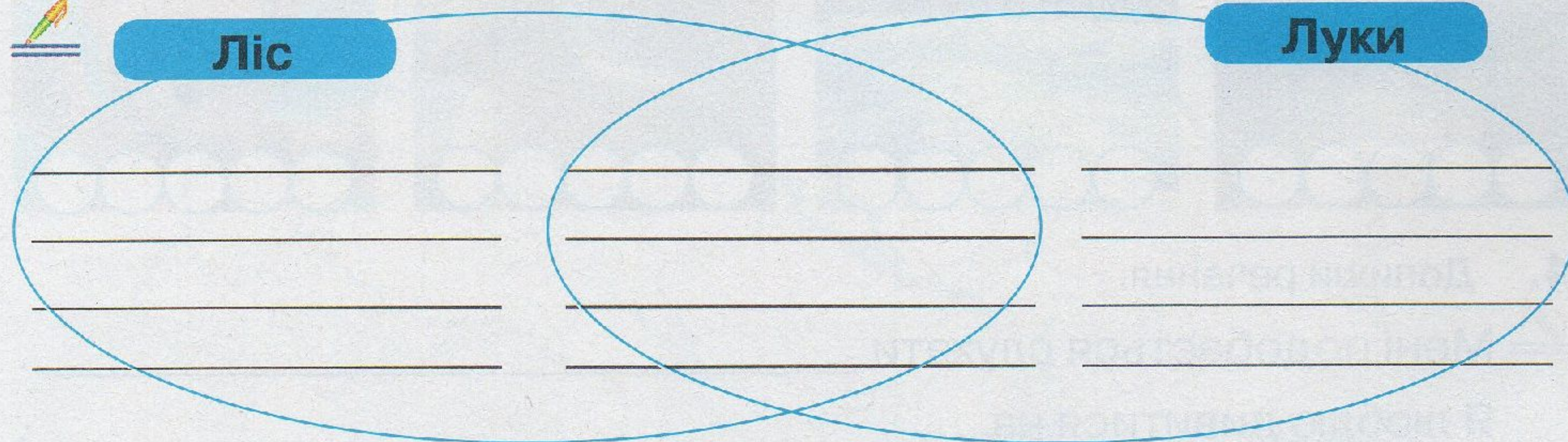
Тимофіївка, деревій, гвоздика лучна — це _____.

Звіробій, шавлія, валеріана — це _____.

Павичеве око, лимонниця, кропив'янка — це _____.

Деркач, куріпка, перепілка, плиска — це _____.

4. Запиши спільні та відмінні ознаки вказаних середовищ.

5. Чому рослини та тварини лісу й луків потребують охорони?

Запиши відповідь на запитання, запропонувавши кілька варіантів.

1. _____.

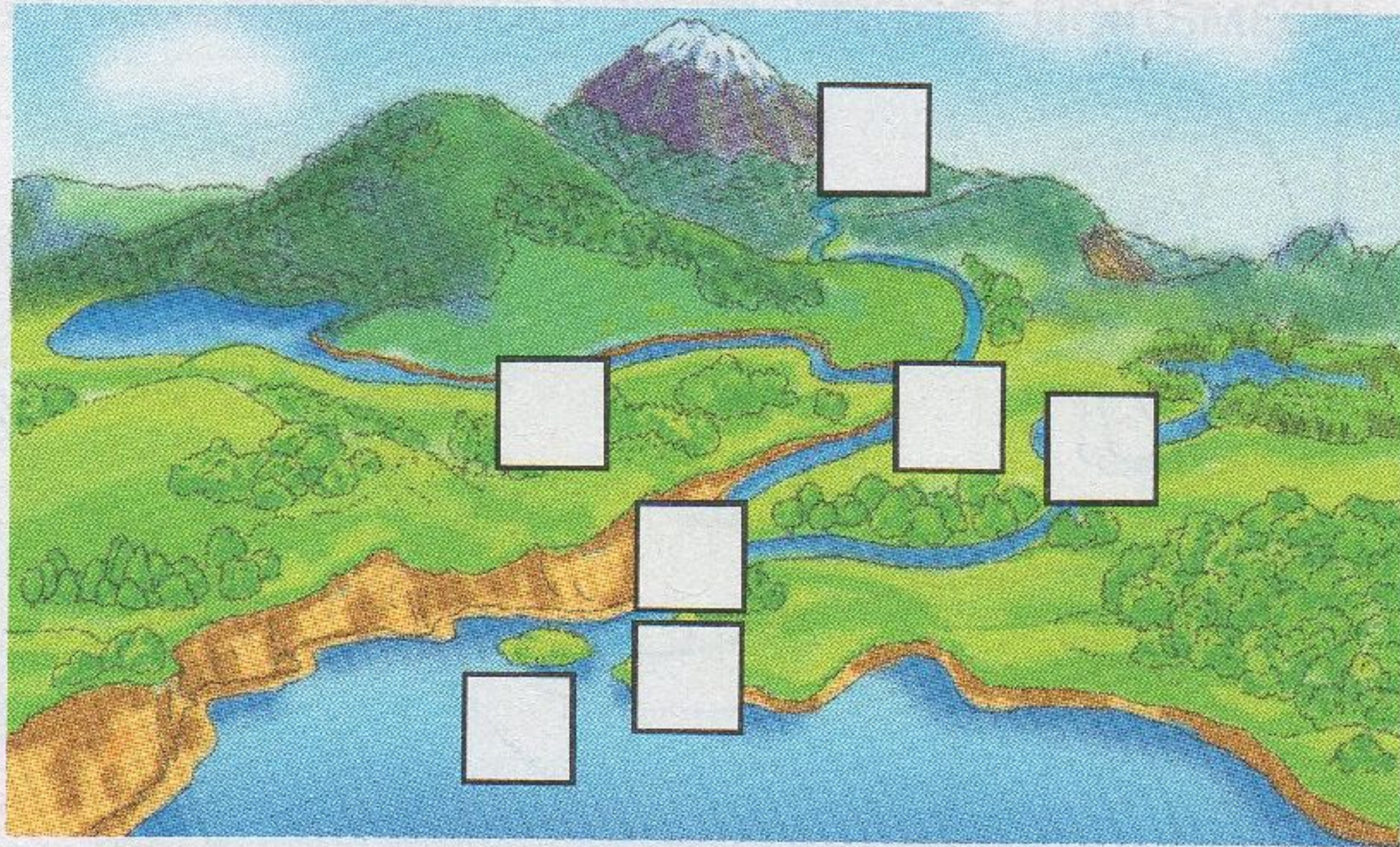
2. _____.

3. _____.

ВОДОЙМИ УКРАЇНИ

1. Познач частини річки відповідними цифрами.

1 2
3

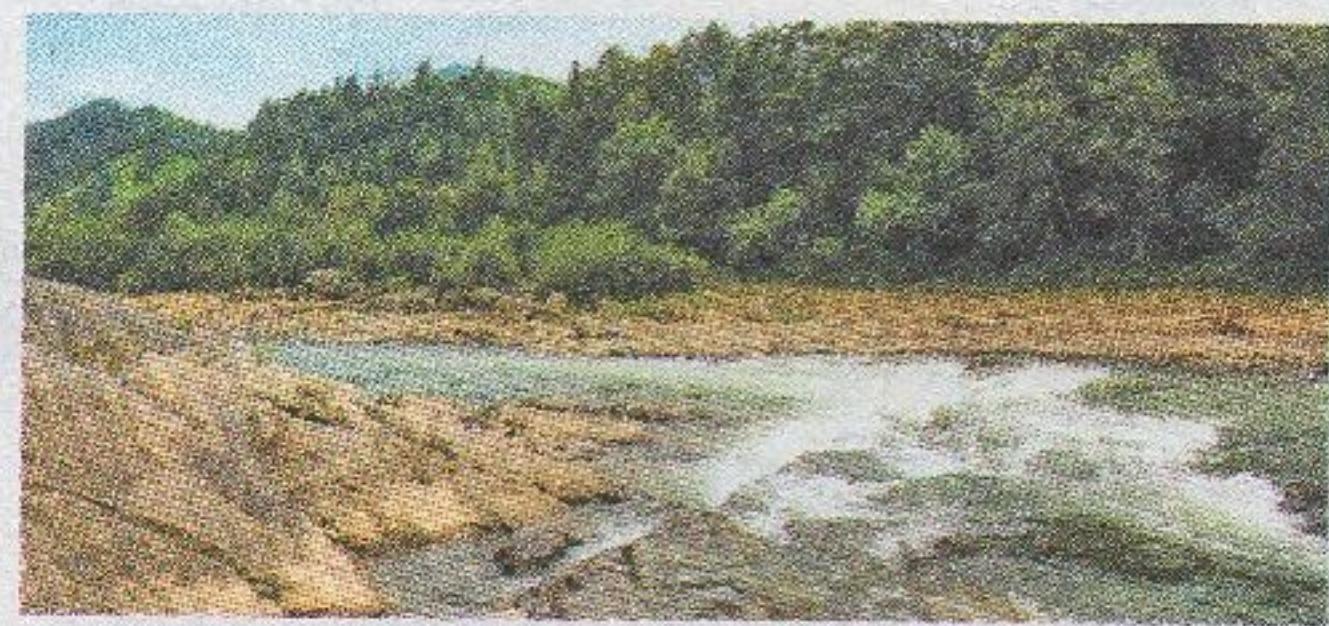

- 1 — витік
- 2 — гирло
- 3 — русло
- 4 — права притока
- 5 — ліва притока

2. З'єднай характеристику річки з її зображенням.

рівнинна річка
гірська річка

3. Підкресли назви великих річок України. Обведи назви річок, які впадають у Чорне море.

Прип'ять, Дніпро, Прут, Сіверський Донець, Південний Буг,
Дністер, Західний Буг, Дунай, Тиса.

4. Познач на контурній карті України великі річки. Запиши.

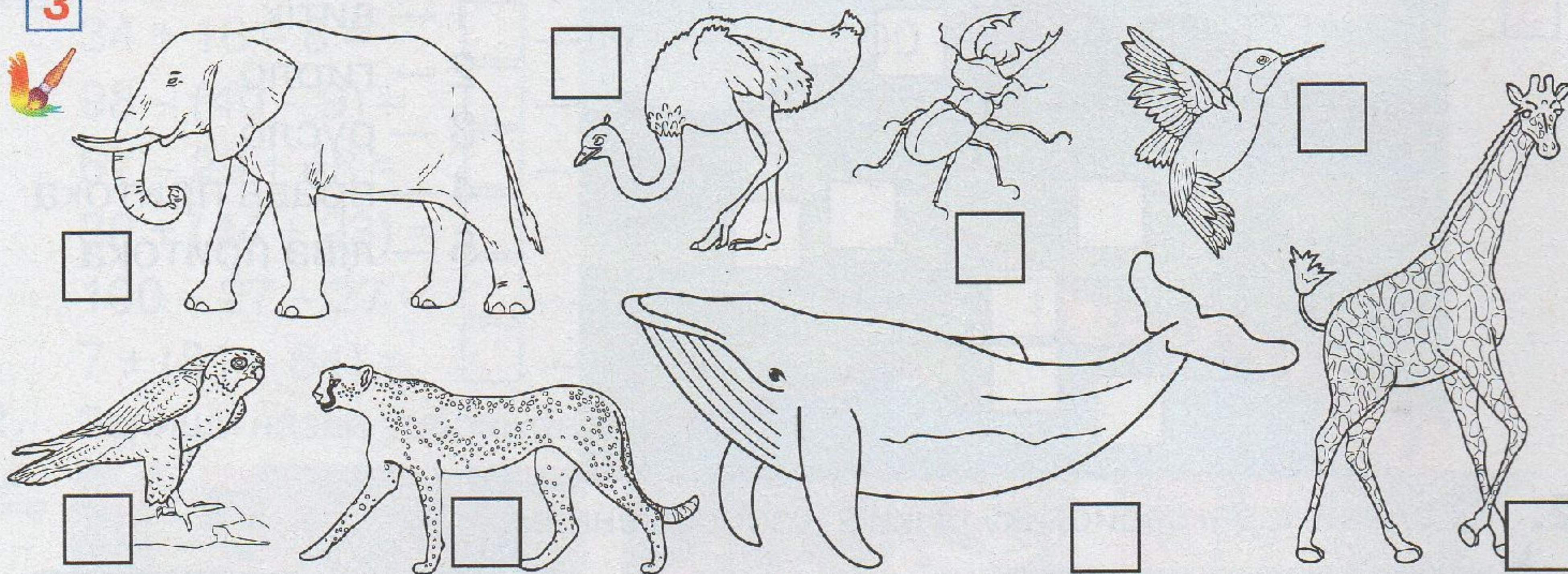
1 2
3

ПРОЄКТ «ТВАРИНИ-РЕКОРДСМЕНИ»

1. Пронумеруй зображення тварин відповідно до вказаних у довідці назв тварин та їхніх рекордів. Розмалюй тварин, яких тобі доводилося бачити.

1 2
3

Довідка

1. Найбільша тварина — синій кит (довжина 33 м, маса до 190 т).
2. Найбільший жук — жук-олень (довжина з рогами — 8 см).
3. Найшвидший птах — сапсан (мчить за здобиччю зі швидкістю понад 300 км/год).
4. Найбільший птах — страус (висота 2 м 70 см, маса 90 кг).
5. Найшвидший звір — гепард (розвиває швидкість 120 км/год).
6. Найменша пташка — колібрі (довжина 60 мм, маса до 1,5 г).
7. Найвища тварина — жирафа (висота до 5 м).
8. Найбільший наземний звір — африканський слон (висота до 4 м, маса до 7 т).

2. Запиши текст (опис, розповідь чи міркування) про зображену на світлині тварину.

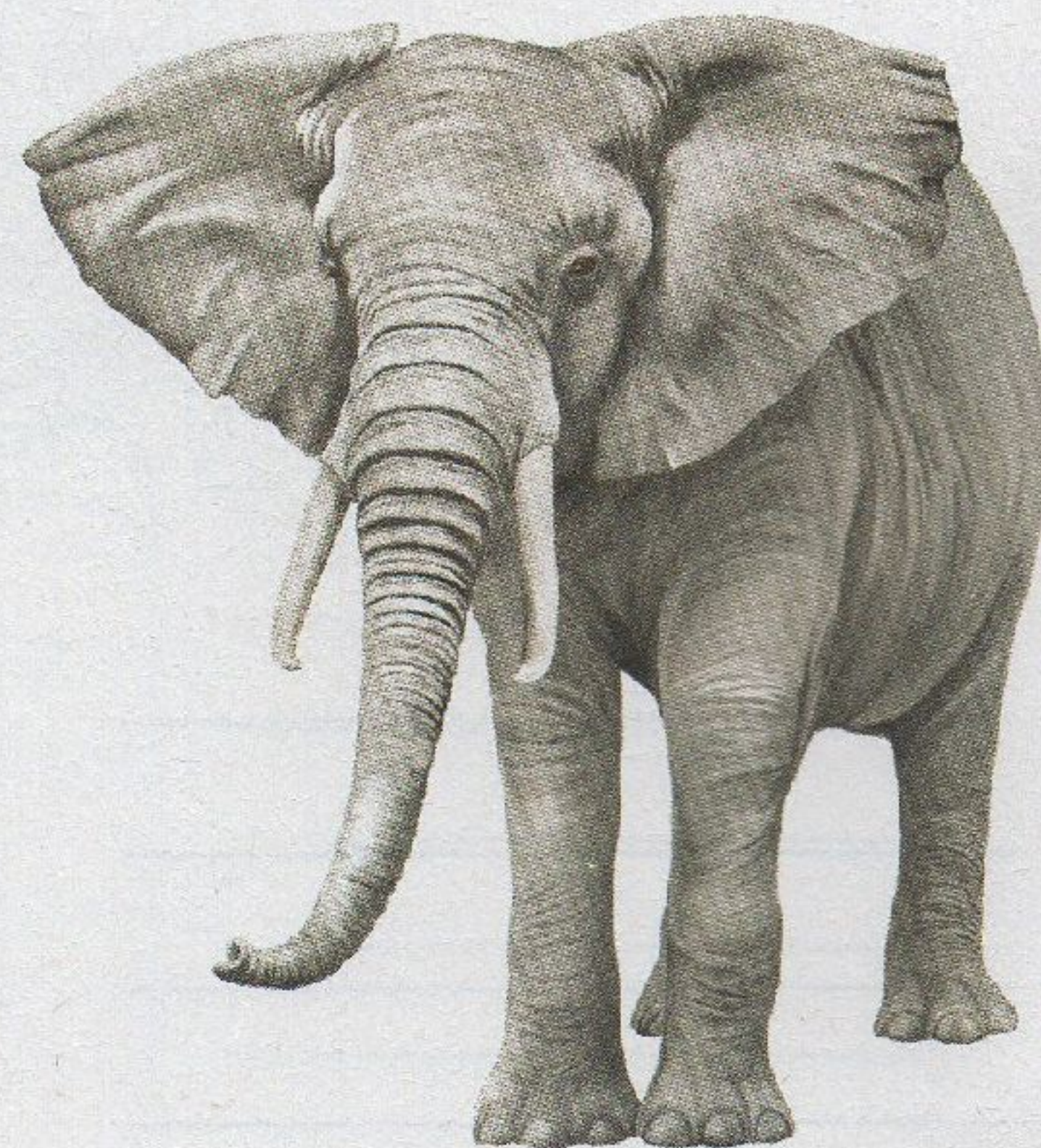

ПРОЄКТ «УКРАЇНСЬКІ ХУДОЖНИЦІ»

1. Підкресли імена та прізвища українських художниць, картини яких тобі відомі.

Катерина Білокур Марія Приймаченко Олена Кульчицька

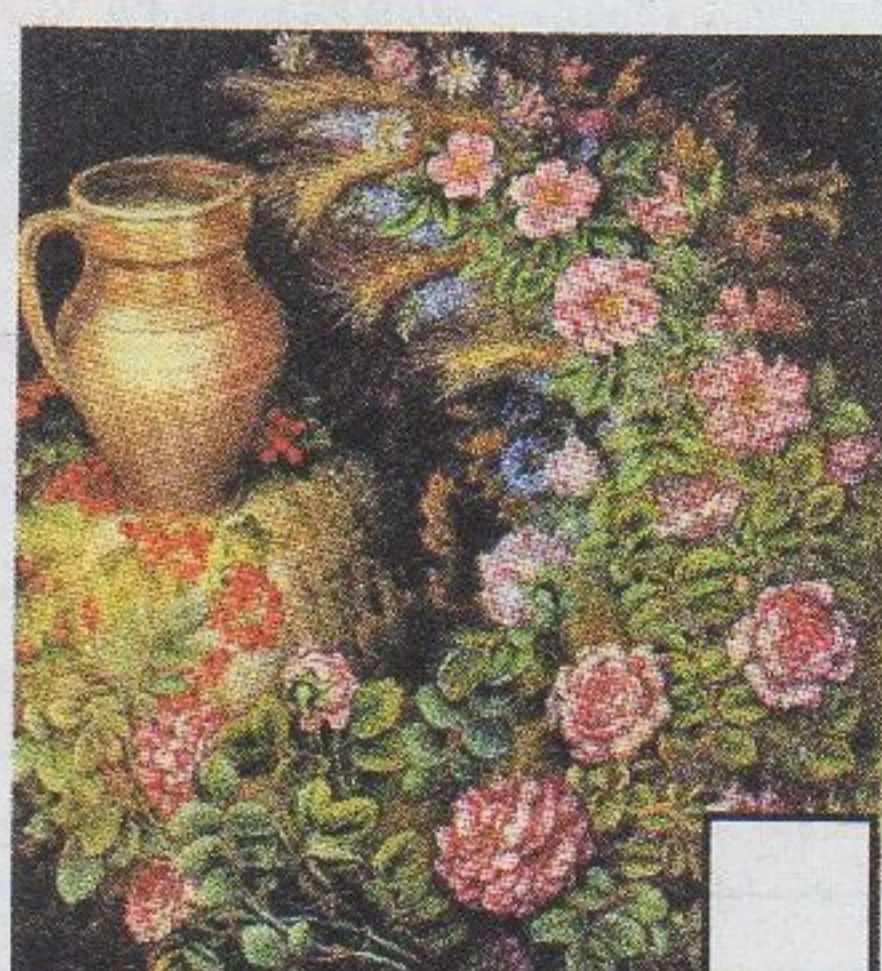
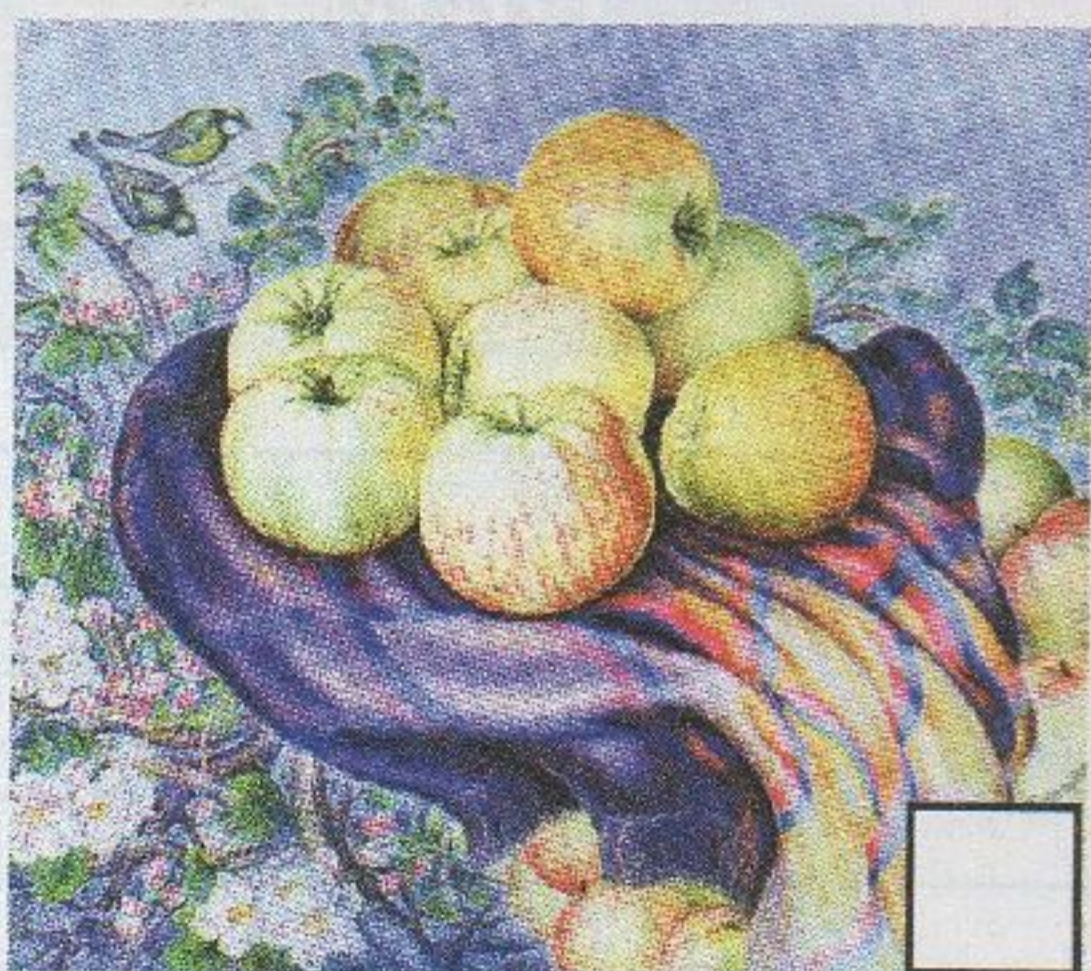
2. Прочитай текст. Підкресли речення з інформацією, яка тебе здивувала.

Катерина Білокур народилася в бідній селянській родині. Читати й писати навчилася самотужки. Перші спроби малювати робила вуглиною на шматку домашнього полотна. Сім'я жила бідно, грошей на навчання в дівчини не було. Катерина вдень працювала в полі, на городі, а звечора до ночі малювала. Пензлі виготовляла зі щетини. Фарби робила з буряка, бузини, калини, цибулі й різних трав. Малювала здебільшого квіти, овочі, предмети побуту, іноді портрети.

3. Пронумеруй назви репродукцій картин К. Білокур, використовуючи довідку. Придумай інші назви.

1 2
3

Довідка: 1 — «Садові квіти», 2 — «Богданівські яблука», 3 — «Натюрморт із колосками та глечиком».

4. Підготуй інформацію про інших українських художниць за зразком завдань 2, 3.
5. Намалюй те, що ти любиш найбільше.

ПРОЄКТ «ВІТАМІНИ НА НАШОМУ СТОЛІ»

1. Допиши пропущені слова, користуючись довідкою. Прочитай текст.

 Вітамін А необхідний для здоров'я шкіри, волосся, слизових оболонок, нормалізує _____. Вітамін D потрібний для росту й підтримки здоров'я _____. Вітамін С сприяє росту, підвищує _____ організму. Вітамін В активізує розумову діяльність, підвищує працездатність, сприяє покращенню стану _____.

Довідка: імунітет, шкіри, скелета, зір.

2. Запиши назви продуктів згідно з вмістом у них відповідних вітамінів. Підкресли назви продуктів, які ти споживаєш найчастіше.

квасоля яйце апельсин петрушка
капуста квасоля сир риба редька печінка горох риба капуста
печінка лимон печінка квасоля ОЛІЯ ЛИМОН молоко
дріжджі яйце дріжджі свинина капуста дріжджі сир печінка
квасоля редька яловичина печінка риба МОЛОКО морква
яйце риба яйце квасоля молоко морква свинина грейпфрут
квасоля риба свинина яйце грейпфрут петрушка яйце
апельсин петрушка лимон молоко редька

A _____

B _____

C _____

D _____

3. Склади меню на день за умови вживання усіх вітамінів протягом дня.

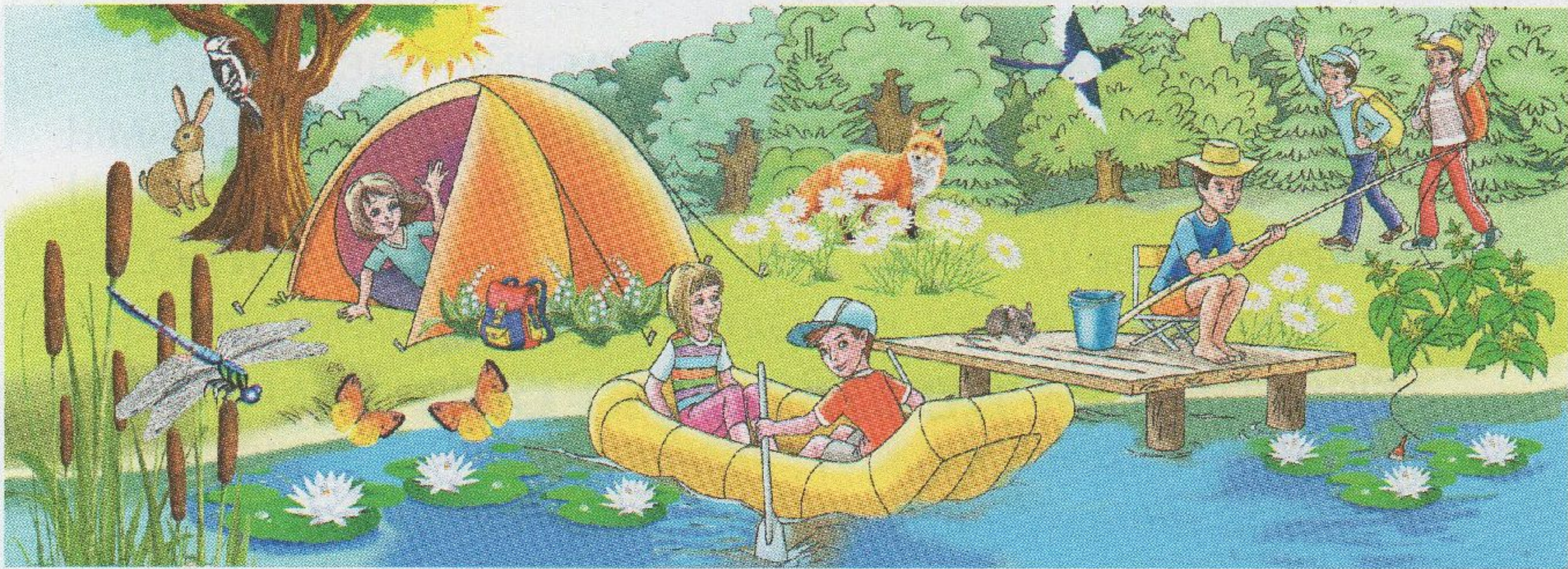
Сніданок _____

Полуденок _____

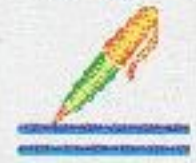
Обід _____

Вечеря _____

ПОВТОРИ Й ПРИГАДАЙ

1. Запиши назву пори року, що зображена на малюнку. _____

2. Підкресли слова, які описують погоду на малюнку.

Сонячно, хмарно, вітряно, безвітряно, дощ, туман.

3. Обведи назву зображеного на малюнку середовища.

САД   ПАРК   ЛІС

4. Запиши назви зображених на малюнку рослин.

5. Запиши в таблицю назви тварин, зображених на малюнку. Обведи назву рослиноїдної тварини.

Звірі	Комахи	Птахи
_____	_____	_____
_____	_____	_____

6. Запиши назву зображеної на малюнку спільноти. _____

7. Запиши назви ігор, у які зможуть пограти діти. Запиши назву розваги, яка може бути небезпечною.

8. Відгадай загадку, щоб дізнатися, що лежить у рюкзаку. Як цей предмет може допомогти дітям?

Він на відстань не зважає.

З ким попросиш, з тим з'єднає. _____

Навчально-методичне видання

Шумейко Юлія Миколаївна

Я досліджую світ

Робочий зошит

3 клас

Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах

У зошиті використано ілюстративний матеріал, що знаходиться у вільному доступі
інтернет-мережі.

Редактор *Н. Забаштанська*
Художній редактор *А. Андрущенко*
Технічний редактор *Л. Ткаченко*
Комп'ютерна верстка *Г. Нурко*
Коректори *С. Бабич, І. Барвінок*

Підписано до друку 18.06.2020. Формат 84×108/16. Гарнітура PragmaC.
Ум. др. арк. 5,04. Обл.-вид. арк. 8,694. Ум. фарбовід. 20,16.
Наклад 7000 прим. Зам. № 606144.

Видавництво «Грамота»,
вул. Паньківська, 25, оф. 13, м. Київ, 01033.
Тел./факс: (044) 253-98-04, тел.: 253-90-17, 253-92-64.
Електронна адреса: info@gramota.kiev
www.gramota.kiev.ua

Віддруковано у друкарні ТОВ «КОНВІ ПРІНТ».
03680, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 12.
Свідоцтво ДК № 6115 від 29.03.2018 р.